

Univerzita Karlova v Praze

Přírodovědecká fakulta

katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie

Studijní obor: Regionální a politická geografie

Jan Loquenz

**AMENITNÍ MIGRACE A REGIONÁLNÍ IDENTITA
NA PRACHATICKU**

**AMENITY MIGRATION AND REGIONAL
IDENTITY IN THE PRACHATICE REGION**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Dana Fialová, Ph.D.

Praha 2011

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, 18. 8. 2011

.....

Děkuji paní RNDr. Daně Fialové, Ph.D. za odbornou pomoc, její cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této práce. Poděkování patří rovněž všem, kteří mi pomohli práci dokončit.

OBSAH

Přehled použitých zkratek.....	6
Seznam grafů, tabulek a obrázků.....	7
Seznam příloh.....	10
Abstrakt.....	11
1 ÚVOD.....	13
2 REŠERŠE LITERATURY.....	17
2.1 Amenitní migrace.....	17
2.1.1 Pojem amenitní migrace.....	17
2.1.2 Formy amenitní migrace.....	18
2.1.3 Hodnocení přírodního potenciálu krajiny ve vztahu k amenitní migraci...	19
2.1.4 Faktory ovlivňující proces amenitní migrace a fáze amenitní migrace.....	20
2.1.5 Vliv technologií na rozvoj amenitní migrace.....	21
2.1.6 Typičtí amenitní migranté.....	22
2.1.7 Amenitní migrace a druhé bydlení.....	24
2.1.8 Negativní dopady amenitní migrace.....	25
2.2 Regionální identita.....	26
2.2.1 Pojem identita.....	26
2.2.2 Územní identita.....	29
2.2.3 Region a regionální identita.....	30
2.3 Periferie, pohraničí.....	33
2.3.1 Pohraničí.....	33
2.3.2 Periferie.....	34
3 METODIKA PRÁCE.....	36
4 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ.....	40
4.1 Poloha a vymezení oblasti.....	40
4.2 Vývoj administrativního členění zájmové oblasti.....	40
4.3 Fyzicko-geografické charakteristiky.....	42
4.3.1 Povrch a geomorfologie oblasti.....	42
4.3.2 Klimatické podmínky oblasti.....	44
4.3.3 Půdní fond a jeho využití.....	45
4.3.4 Vodstvo.....	46
4.3.5 Kvalita životního prostředí.....	47
4.4 Socio-ekonomické charakteristiky.....	48
4.4.1 Vývoj počtu obyvatelstva.....	48
4.4.2 Demografické ukazatele.....	49
4.4.3 Sídla a jejich vybavenost.....	51
4.4.4 Vývoj hospodářství.....	52

5 TERÉNNÍ A DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	55
5.1 Subjektivní prostorové vymezení regionu	56
5.2 Mobilita obyvatelstva	56
5.3 Symbol místa/regionu	59
5.4 Jedinečnosti oblasti	60
5.5 Hodnocení složek okolního prostředí.....	62
5.5.1 Životní prostředí.....	64
5.5.2 Historie regionu.....	66
5.5.3 Zvyky a tradice.....	67
5.5.4 Možnosti kulturního vyžití.....	67
5.5.5 Možnosti sportovního vyžití	68
5.5.6 Ekonomická situace	69
5.5.7 Dopravní obslužnost obce.....	70
5.5.8 Souhrnné hodnocení složek okolního prostředí.....	72
5.6 Potenciál pro rozvoj regionu.....	74
5.7 Nevýhody/problémy regionu.....	75
5.8 Stabilita obyvatelstva, potenciál k migraci.....	76
5.9 Faktory zabraňující migraci	77
5.10 Preference různých hierarchických identit	78
5.11 Regionální identita, téma pohraničí a periferie	79
5.12 Pocit odlišnosti obyvatelstva	81
6 ZÁVĚR	84
Seznam použité literatury a ostatních zdrojů.....	90
Přílohy.....	96

Přehled použitých zkratk

CR	cestovní ruch
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
CHKO	chráněná krajinná oblast
NP	národní park
ORP	obec s rozšířenou působností
PÚ	pověřený úřad
ŽP	životní prostředí

Seznam grafů

Graf č. 1: Jednotlivé fáze procesu amenitní migrace	21
Graf č. 2: Struktura využívání pozemků na území ORP Prachatice v roce 2007	46
Graf č. 3: Porovnání sektorové struktury ekonomiky v ORP Prachatice v roce 2005	54
Graf. č. 4: Průměrná vzdálenost dojížděky do zaměstnání/do školy v ORP Prachatice v roce 2009.....	58
Graf. č. 5: Způsob dopravy dotázaných do zaměstnání či do školy v ORP Prachatice v roce 2009.....	58
Graf č. 6: Symboly místa/regionu, kde dotazovaní žijí dle kategorií v roce 2009 v ORP Prachatice	61
Graf č. 7: Hodnocení složek okolního prostředí respondenty v ORP Prachatice v roce 2009	63
Graf č. 8: Hodnocení životního prostředí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009	64
Graf č. 9: Hodnocení historie regionu dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009	66
Graf č. 10: Hodnocení možností sportovního vyžití dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009.....	69
Graf č. 11: Hodnocení ekonomické situace dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009	70
Graf č. 12: Hodnocení dopravní obslužnosti obcí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009.....	72
Graf č. 13: Celkový průměr hodnocení všech atributů okolního prostředí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009.....	73
Graf č. 14: Aktivity, které dotazovaní považují za nejdůležitější pro rozvoj regionu (relativní zastoupení) v ORP Prachatice v roce 2009	74
Graf č. 15: Nejčastěji zmiňované nevýhody regionu ORP Prachatice v roce 2009 v relativních číslech	75
Graf č. 16: Potenciální migrace respondentů dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009	76

Graf č. 17: Odpověď respondentů v ORP Prachatice na otázku: „Na prvním místě se cítím být obyvatelem“ v roce 2009	78
Graf č. 18: Porovnání odpovědí na otázku: „Na prvním místě se cítím být obyvatelem“ mezi stálými obyvateli a amenitními migranty v ORP Prachatice v roce 2009.....	79
Graf č. 19: Hodnocení výroků na téma pohraničí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009.....	80
Graf č. 20: Hodnocení výroků na téma region a pohraničí v ORP Prachatice v roce 2009.....	82

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Ukazatelé změny počtu obyvatel podle správních ORP v Jihočeském kraji v letech 2001 – 2005 na 1000 obyvatel	50
Tab. č. 2: Porovnání míry nezaměstnanosti v dlouhodobém průměru v ORP Prachatice, městě Prachatice, v Jihočeském kraji a celé ČR	54
Tab. č. 3: Vzdělanostní a věková struktura respondentů a všech obyvatel ORP Prachatice v roce 2009	55
Tab. č. 4: Jedinečnosti místa/regionu, které dotazovaní uvádějí v ORP Prachatice v roce 2009.....	61
Tab. č. 5: Faktory zabraňující migraci respondentů a jejich hodnocení v ORP Prachatice v roce 2009	77
Tab. č. 6: Výčet odpovědí respondentů v ORP Prachatice na otázku: „Myslíte si, že se obyvatelé Vašeho regionu liší od obyvatel jiných regionů ČR?“ v roce 2009	83

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Administrativní mapa ORP Prachatice a poloha ORP Prachatice v rámci Jihočeského kraje k 1. 1. 2008	41
Obr. č. 2: Subjektivní vymezení identifikační oblasti respondentů z obvodu ORP Prachatice v roce 2009	57
Obr. č. 3: Hodnocení ŽP respondenty v jednotlivých obcích v ORP Prachatice v roce 2009.....	65
Obr. č. 4: Hodnocení ekonomické situace/trhu práce dle jednotlivých obcí v ORP Prachatice v roce 2009	71

Seznam příloh

Příloha 1: Požadovaný a skutečný stav dotázaných pro jednotlivé obce a podíl stálých obyvatel a amenitních migrantů v roce 2009.....	97
Příloha 2: Dotazník určený pro terénní šetření.....	98
Příloha 3: Hodnocení kvality architektury měst a obcí v ORP Prachatice za jednotlivé obce v roce 2009.....	102
Příloha 4: Respondenty hodnocené zvyky a tradice dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009.....	103
Příloha 5: Respondenty hodnocené možnosti kulturního vyžití dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009.....	103
Příloha 6: Hodnocení možností kulturního vyžití dle jednotlivých obcí v ORP Prachatice v roce 2009.....	104

ABSTRAKT

Tato diplomová práce nesoucí název „Amenitní migrace a regionální identita na Prachaticku“ se zabývá porovnáním síly regionální identity u stálých obyvatel a amenitních migrantů v oblasti zájmového území ORP Prachatice. Amenitní migrace je poměrně mladý termín, který se dá volně přeložit jako migrace požitková. Tento specifický druh migrace je motivován snahou lidí žít v oblastech s kvalitním životním prostředím. Zpravidla se jedná o pohyb obyvatelstva z městského prostředí do prostředí venkovského. Pro účely této práce bylo vybráno jako zájmová oblast území ORP Prachatice, které se skládá ze tří pověřených úřadů – PÚ Netolice, PÚ Prachatice a PÚ Volary. Celé zájmové území nabízí na poměrně malé ploše 3 dosti odlišná přírodní prostředí. Cílem této práce je porovnání míry regionální identity obyvatelstva v závislosti na takto odlišném okolním prostředí a také porovnání síly regionální identity mezi skupinou stálých obyvatel a amenitních migrantů. Výsledky práce, které jsou vyhodnoceny z dotazníkového šetření, jsou zaměřeny na mobilitu obyvatelstva, hodnocení kvality složek okolního prostředí, symboliku regionu, pozitiva a negativa regionu, informovanost obyvatelstva a na téma pohraničí.

Klíčová slova: amenitní migrace, pohraničí, regionální identita, turismus.

ABSTRACT

This Thesis called „Amenity migration and regional identity in the Prachatice region“ looks into comparing the strength of regional identity of inhabitants and amenity migrants in the field of interest area ORP Prachatice. Amenity migration is quite new term that can be translated as „pleasure migration“. This specific type of migration stems from the human desire to live in areas with high quality environment. This usually includes the transition of population from urban to countryside environment. For the use of this Thesis the area of interest was chosen area of ORP Prachatice that consist of three executive offices – PÚ Netolice, PÚ Prachatice and PÚ Volary. The whole area of interest offers on a quite narrow territory three different environments. The aim of this Thesis is the comparison of the level of regional identity among inhabitants in relation to the diverse environment and also the comparison of the strength of regional identity between the group of permanent inhabitants and amenity migrants. The results of the

Thesis which are being evaluated from the questionnaire research are aiming at the mobility of the population, evaluating the quality of elements of surrounding environment, regional symbolism, the positive and negative side of the region, inhabitant awareness and the subject of borderlands.

Keywords: amenity migration, borderlands, regional identity, tourism.

1 ÚVOD

Rok 1989 přinesl zásadní ekonomickou, politickou i kulturní změnu pro budoucí vývoj celého Česka. Se zánikem socialistického plánování dochází k přirozenému růstu regionálních disparit ve vývoji naší vlasti. Na tyto změny flexibilně reaguje i vývoj české geografie a otázka polarizace prostoru se stala aktuálním tématem regionální geografie. Geografové zabývající se výzkumem polarizace prostoru vymezují periferní oblasti různých hierarchických úrovní, zkoumají podmíněnosti vzniku periferií, tak i samotných vývojových center, hledají komplexní podmíněnosti tohoto fenoménu (Havlíček, Marada 2004).

Počínaje rokem 1989 docházelo k růstu prostorové polarizace v Česku, což mělo za následek přesun lidského kapitálu z venkovského prostředí do prostředí městského. Zjednodušeně lze říci, že ve venkovském prostředí chybí vzdělanost a dochází ke stárnutí populace, tím pádem se tyto oblasti dostávají do velmi složité a těžko řešitelné situace. Možnou odpovědí na tuto komplikovanou situaci je v posledních letech stále více zmiňovaný fenomén amenitní migrace. Zkratkovitě lze tento jev popsat jako migraci lidí z městského (urbánního) prostředí do prostředí venkovského (rurálního). Amenitní migrace nebývá motivována ekonomickými výhodami cílové oblasti (Bartoš, Kušová, Těšitel 2005), nýbrž snahou lidí žít v území s kvalitnějším přírodním, sociálním či kulturním prostředím (Chipeneuk 2005). Amenitní migrace může být nástrojem regionálního rozvoje. Různé studie tvrdí, že amenitní migrace může zpomalit vyliďňování venkovského prostoru a tím zlepšit předpoklady pro rozvoj jednotlivých regionů a zároveň udržet, nebo dokonce zvýšit jejich enviromentální a kulturní kvalitu (Chipeniuk 2005). Za určitých podmínek se může stát jedním z faktorů určujících socioekonomický rozvoj dané oblasti (Bartoš, Kušová 2005).

Růst polarizace prostoru je způsoben komplexem příčin a nedá se kauzálně vysvětlit. Komplex příčin lze rozdělit na objektivní a subjektivní. Objektivní příčiny lze chápat jako jasně dané a snadno měřitelné (politické, ekonomické, sociodemografické či fyzickogeografické podmínky). Naopak subjektivní příčiny jsou obtížně měřitelné a často jsou určovány chováním či vnímáním samotných autorů (míra regionální identity, subjektivní vnímání periferality, subjektivní vnímání aktérů, chování aktérů aj.) (Havlíček a kol. 2005).

Tato diplomová práce s názvem „Amenitní migrace a regionální identita na Prachaticku“ navazuje na dříve zpracovanou bakalářskou práci (Loquenz 2008) s názvem „Formy amenitní migrace na Prachaticku“, která byla zpracována v roce 2008 na Západočeské univerzitě v Plzni pod vedením RNDr. Marie Novotné, CSc. jako součást projektu Grantové agentury ČR č.403/07/0714-01 „Amenitní migrace jako nová forma specifické globální migrace obyvatel. Její vliv na socioekonomický rozvoj rurálních oblastí České republiky“.

Zmiňovaná bakalářská práce (Loquenz 2008) odhalila, že zkoumané území pověřeného úřadu Prachaticice má pro tento specifický typ migrace velké předpoklady v podobě členitého reliéfu s podhorským typem krajiny a kvalitním životním prostředím. Vyzorováno bylo, že hlavními amenitními migranty této oblasti jsou mladé rodiny s dětmi, které vyhledávají především klidné a kvalitní přírodní prostředí, ale i lidé v důchodovém věku, kteří se stěhují do svých druhých domovů. Následně došlo k potvrzení hypotéz, že amenitní migranté vyhledávají rurální oblasti v horském či podhorském prostředí, které nabízí lepší životní prostředí a více klidu. Ke svému životu využívají automobil, informační a komunikační technologie, které jim usnadňují pohyb v novém prostředí a komunikaci s okolím. Taktéž se potvrdilo, že migranté mají v novém místě bydliště větší pocit štěstí a spokojenosti se svým životem. Poslední potvrzenou hypotézou je, že přesun místa jejich bydliště posílil vnitřní pouta členů rodiny a měl příznivý vliv na fyzické a duševní zdraví migrantů (Loquenz 2008).

Pro účely diplomové práce bylo rozhodnuto rozšířit zájmové území o pověřený úřad (PÚ) Volary a PÚ Netolice. Nynější zájmová oblast je tedy totožná se správním obvodem obce s rozšířenou působností (ORP) Prachaticice. Oproti minulému výzkumu spadá značná část této oblasti pod chráněná území CHKO Šumava a NP Šumava. Prvním cílem této práce je tedy zhodnotit fyzickogeografické a socioekonomické podmínky této oblasti a vhodnost tohoto území pro amenitní migraci.

Dalším cílem práce a rozšířením předešlých výzkumů je téma regionální identity. Hlavním cílem této části práce je výzkum vlivu amenitní migrace na přetváření regionální identity a snaha nalézt odlišnosti ve vztahu k regionální identitě mezi původními obyvateli regionu a nově příchozími amenitními migranty. Specifickým cílem je popis prostorového charakteru regionální identity v rámci zkoumaného území a mapové výstupy této tematiky. K tématu regionální identity bylo vytvořeno několik pracovních otázek, které celou práci provází.

Řešení stanovených cílů se opíralo o následující pracovní otázky:

1) Bude síla regionální identity v rámci zkoumaného území prokazovat rozdíly? V jakých částech zkoumaného regionu bude síla regionální identity nejvyšší a na čem bude nejvíce závislá?

2) Existují rozdíly regionálního cítění mezi původními obyvateli regionu a amenitními migranty? Jaká skupina respondentů bude mít na své okolí pozitivnější náhled?

3) Budou dotazovaní ze všech složek prostředí hierarchicky nejvýše hodnotit kvalitu přírodního prostředí?

4) Budou obyvatelé modelového území ORP Prachatice vnímat své území jako periferní prostor?

5) Budou občané vnímat jako největší negativum svého regionu nedostatek pracovních příležitostí a rozvoj cestovního ruchu jako vhodnou strategii rozvoje regionu?

Předkládaná práce je členěna do 6 hlavních kapitol. První kapitola je věnována úvodu celé práce. Jsou zde představena klíčová témata této práce, její cíle i pracovní otázky. Druhá kapitola představuje teoretický rámec celé práce. V této kapitole lze nalézt přehled a diskuzi literatury, která je zaměřená na obecné otázky amenitní migrace a regionální identity. Pozornost je taktéž věnována problematice pohraničí a s ní spojené otázce vnější periferie. Třetí kapitola přináší metodologické zarámování práce a přibližuje postup sběru dat a způsoby jejich vyhodnocení. Čtvrtá kapitola je věnována zhodnocení modelového území na bázi objektivních příčin polarizace prostoru. Je zde analyzováno fyzickogeografické a socioekonomické prostředí regionu. Tato kapitola má podrobněji představit zkoumané území a pomoci tak lépe pochopit výsledky terénního výzkumu. Pátá kapitola přináší zhodnocení vlastního terénního šetření. Cílem je najít shodnosti u subjektivních výpovědí dotazovaných a současně také odpovědět na výzkumné otázky, které jsou stanoveny v úvodu práce. Tato kapitola se částečně věnuje subjektivním příčinám polarizace prostoru. Poslední, šestou kapitolou je závěr práce,

který ve stručnosti komentuje dosažené cíle práce a shrnuje výsledky a přínosy této práce.

2 REŠERŠE LITERATURY

Rešerše literatury je jednou ze stěžejních částí každé práce. Je teoretickým zářámkováním práce, podkladem pro terénní výzkum, taktěž i samotným představením a uvedením zkoumaného tématu. Rešerše literatury je jakousi reflexí cílů celé práce a lze zde také hledat podněty k vytvoření výzkumných otázek.

Nejprve se tato kapitola věnuje rozboru amenitní migrace. Podrobněji je zde popsán vznik, vývoj a původ samotného termínu, dále pak také popis typických amenitních migrantů, vliv technologií na rozvoj tohoto fenoménu, fáze a formy amenitní migrace či rozvoj amenitní migrace v zahraničí.

V další části této kapitoly je rozebíráno téma identity. Je zde nastíněn samotný termín identita, zdroje a aspekty identity, taktěž i způsob utváření, vzniku i zániku identity. Dále je pozornost věnována tématu územní identity a procesu vzniku regionální identity.

Třetí částí této kapitoly je rozbor literatury na téma region a periferie. Jelikož je oblast obce s rozšířenou působností Prachatice hraniční oblastí ČR, lze usuzovat, že tento region ponese značné známky periferality a je tedy nutné se tomuto tématu věnovat.

Součástí této kapitoly by samozřejmě měla být i rešerše literatury „regionální“ a také literatury metodologické. „Regionální“ literatura je detailněji rozebrána v kapitole 4 a literatuře metodologické je věnována pozornost v kapitole 3.

2.1 Amenitní migrace

2.1.1 Pojem amenitní migrace

Amenitní migrace je poměrně mladý termín, který se v poslední době stále častěji vyskytuje v domácí i zahraniční odborné literatuře zabývající se širokým tématem sociální ekologie a kvalitou lidského života (Bartoš, Kušová 2005). Amenitní migrace doposud nezískala český ekvivalent. Někteří odborníci tento termín volně překládají jako „požitková migrace“ (Bartoš, Kušová 2005). V zásadě jde o pohyb obyvatelstva z urbánního (městského) do rurálního (venkovského) prostředí. Tento pohyb nebývá motivován ekonomickými výhodami cílové oblasti (Bartoš, Kušová, Těšitel 2005), nýbrž snahou lidí žít v území s kvalitnějším přírodním, sociálním či kulturním

prostředím (Chipeniuk 2005). Tento pohyb vyhledávají často lidé, kteří mají životní prostředí ve svém hodnotovém žebříčku na jednom z čelných míst (Bartoš, Kušová 2005). Amenitní migrace bývá silně podporována rozšířením informačních a komunikačních technologií. Někteří autoři této specifické formě migrace připisují i schopnosti zamezit vysídlování periferních oblastí (Bartoš, Kušová, Těšitel 2007). Některé studie považují amenitní migraci za nový typ procesů ekonomického vývoje, kdy do oblastí přicházejí noví obyvatelé a přinášejí své investice, práci a zkušenosti, čímž dochází k rozvoji místních ekonomik (Ives, Jobs, Moss 2005).

Průzkum historie amenitní migrace ukazuje, že prvními amenitními migranty byli evropští důchodci. Ti se stěhovali ze severu na teplejší jižní pobřeží. Naopak dnešní trend je zcela opačný. Mladí podnikatelé se stěhují do horských oblastí (Buckley 2005). Osob či rodin, které se rozhodly opustit město a žít v kvalitnějším životním prostředí v České republice, neustále přibývá. Zejména jihozápadní Čechy patří mezi oblasti, kde se s amenitními migranty můžeme setkat v hojně míře (Bartoš, Kušová 2005), kam samozřejmě spadá i zájmová oblast této práce. Hojný výskyt amenitních migrantů v oblasti Prachaticka byl prokázán i v předešlém výzkumu „Formy amenitní migrace na Prachaticku“ (Loquenz 2008).

2.1.2 Formy amenitní migrace

Většina zdrojů literatury se shoduje na dvou hlavních formách tohoto fenoménu. První formou amenitní migrace je migrace za lepším životním prostředím. V anglicky psané literatuře je známa jako „natural amenities“ (Kopp a kol. 2005). „Natural amenities“ je motivována přírodními atraktivitami krajiny, například reliéfem, vodními plochami, příznivým klimatem nebo biodiverzitou krajiny (Moss 2006). Druhým základním typem amenitní migrace je migrace za specifickými kulturními zvláštnostmi (tzv. „cultural amenities“) (Bartoš, Kušová, Těšitel 2008).

Z předešlého výzkumu (Loquenz 2008) bylo zjištěno, že Prachaticko (území spadající pod administrativně vymezený pověřený úřad Prachatice) je oblastí, kde zcela převládá první typ amenitní migrace, tj. migrace za lepším životním prostředím. Ačkoliv zájmové území této práce je oproti předešlému výzkumu rozšířeno o oblast pověřeného úřadu Volary a Netolice (kapitola 4), lze předpokládat, že i zde bude dominující formou amenitní migrace migrace za lepším životním prostředím. Při

rozhodování amenitních migrantů této oblasti hrají přírodní zachovalost a kvalitní přírodní prostředí ve většině případů prvořadou roli a jednoznačně dominují před kulturními zvláštnostmi cílové oblasti, což je popsáno v kapitole 5.

I jiné studie nasvědčují o dominanci první formy (natural amenities) amenitní migrace. Moss (2006) zkoumal migrace v horském prostředí a vyhodnocuje, že horské oblasti jsou vyhledávány amenitními migranty především proto, že to jsou místa s větším přírodním bohatstvím. Významná role je zde připisována výskytu chráněných oblastí. Ve své práci předpokládá četný výskyt této migrace (natural amenities) v Alpách, ale zmiňuje se i o Šumavě jako o místu s vysokým přírodním potenciálem pro tento typ amenitní migrace (Moss 2006).

Domácí studie také potvrzují převahu „natural amenities“. Kopp a kol. (2005) uvádějí jako jeden ze závěrů, že mezi nejdůležitější charakteristiky krajiny, které ovlivnily amenitní migraci respondentů, patří vědomí neporušené přírody, příznivá struktura krajiny a kvalita životního prostředí. Kvalitní sociální prostředí bývá však respondenty ohodnoceno až na posledním místě. Velmi negativně bylo hodnoceno nepřátelské přijetí novými sousedy, což jistě moc potenciálu pro rozvoj druhého typu amenitní migrace (migrace za specifickými kulturními zvláštnostmi – „cultural amenities“) nenabízí (Kopp a kol. 2005).

2.1.3 Hodnocení přírodního potenciálu krajiny ve vztahu k amenitní migraci

V kapitole 2.1.2 bylo zmíněno, že dominující formou amenitní migrace je migrace za lepším životním prostředím. Nastává tedy otázka, jak lze hodnotit či posuzovat zmiňované životní prostředí z hlediska kvality.

V USA pro hodnocení přitažlivosti území vznikl tzv. „Natural amenities komplex“, který by měl komplexně vyjadřovat přírodní potenciál území pro amenitní migraci (Moss 2006). Zahrnuje klimatické ukazatele, ukazatele atraktivnosti reliéfu a podíl vodních ploch. Ačkoliv byl tento ukazatel zpracováván kvalitně, výsledky nejsou zcela objektivní, a to z jediného prostého důvodu, kterým je fakt, že každý člověk jednoduše preferuje jiné vlastnosti krajiny, které považuje za přitažlivé, tudíž se nedá hovořit o objektivním a komplexním hodnocení přírodního potenciálu (Kopp a kol. 2005). I z tohoto důvodu se tato práce nepokoušela o hledání komplexního hodnocení přírodního prostředí z hlediska vhodnosti pro amenitní migraci, které by bylo

aplikovatelné i pro jiné studie a oblasti. Pro účely této práce postačilo tvrzení, že amenitní migranté nejčastěji vyhledávají podhorské a horské prostředí s kvalitnějším životním prostředím, které projevuje známky periferality (Moss 2006). Konkrétnější popis fyzickogeografických podmínek zkoumaného území lze nalézt v kapitole 4, která se zabývá geografickou charakteristikou a historickým vývojem zkoumaného území.

I v domácí literatuře lze najít známky pokusů o hodnocení různých oblastí z pohledu atraktivity pro amenitní migraci. Kopp a kol. (2005) se naopak od předešlého ukazatele „Natural amenity komplex“ pokusili využít výzkumu v podobě dotazníkového šetření na příkladu 3 zkoumaných modelových území (Šumava a její podhůří, Třeboňsko a Česká Kanada, „vnitřní periferie Západ“). Ze 3 zkoumaných modelových území dopadla Šumava a její podhůří jako nejvíce vyhledávanou oblastí amenitními migranty. Z této studie lze čerpat opodstatnění pro výběr zájmového území této práce, kterým je oblast obce s rozšířenou působností Prachatice. Kopp a kol. (2005) uvádějí, že: *„Modelové území Šumava bylo do poloviny 90. let klasickým příkladem marginálního území – nízká ekonomická výkonnost, depopulační tendence, snižování zemědělské výroby apod. Avšak díky přírodní atraktivitě se stal na začátku 90. let cestovní ruch hlavní a nejrychleji se rozvíjející ekonomickou aktivitou v území. Významná je taktéž existence CHKO a NP Šumava, což je návštěvníky vnímáno jako určitý certifikát kvality prostředí.“* (Kopp a kol. 2005, s. 4) Na druhou stranu může být přítomnost chráněných oblastí vnímána jako negativní jev, který především stále obyvatelé a zejména představitelé obecní správy může značně omezovat ve výkonu jejich úřadu a bránit v rozvoji obce (Pileček 2006), což se samozřejmě může projevit jako negativní vliv na tvorbu regionální identity.

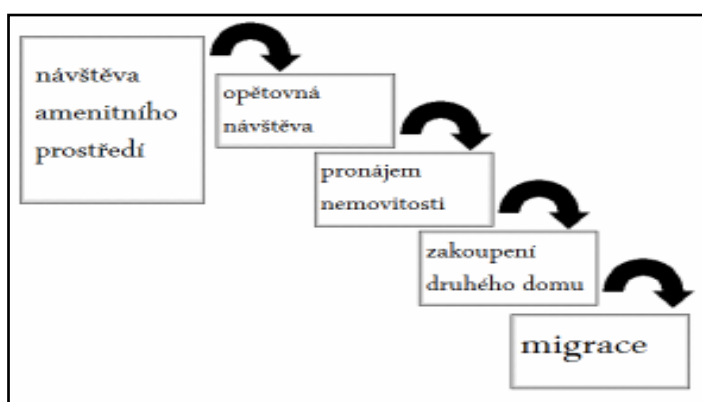
2.1.4 Faktory ovlivňující proces amenitní migrace a fáze amenitní migrace

Většina zdrojů se shoduje na tom, že proces amenitní migrace postupuje dle určitých logických souvislostí a zákonitostí. Pod pojmem proces amenitní migrace si pro názornost lze představit na počátku tohoto procesu jedince, popř. rodinu žijící v městském prostředí bez snahy ani pomyšlení na stěhování a změnu jejich trvalého bydliště až po trvalý přesun do rurální oblasti, který je doprovázen radikální změnou životního stylu.

Autoři literatury o amenitní migraci definují proces amenitní migrace v 5 cyklech

(viz. graf č. 1). Na začátku celého procesu je prvotní návštěva oblasti. Prvotním impulzem je cestovní ruch – návštěva (Bartoš, Kušová, Těšitel 2005), což je v oblasti zájmového území této práce poměrně rozsáhlý jev. Cestovní ruch předpokládá dostatek 2 nezbytných veličin: finančních prostředků a volného času. Z toho plyne předpoklad, že amenitní migrace je doménou ekonomicky silných lidí (Bartoš, Kušová, Těšitel 2005). Dále proces amenitní migrace pokračuje v logickém sledu: opakovaná návštěva – pronájem nemovitosti – druhé bydlení a trvalé přesídlení, které celý proces uzavírá (Steward 2002).

Graf č. 1: Jednotlivé fáze procesu amenitní migrace

Zdroj: Chipeniuk, 2005. Vlastní zpracování.

Kopp a kol. (2005) rozdělují faktory ovlivňující amenitní migraci do 3 skupin. První skupina faktorů se týká zdrojového místa migrace a souvisí se sociálně-ekonomickými charakteristikami migrantů, respektive jejich domácností (příjmy, typ obydlí, velikost domácnosti apod.). Druhou kategorií jsou přírodní faktory cílové oblasti jako např.: vlastní přírodní potenciál krajiny, reliéf, krajinný ráz, ochrana přírody, kvalita životního prostředí, charakteristika sídel, míra perifernosti apod. Třetí kategorii tvoří celková ekonomická úroveň státu, nástroje ovlivňující trh s nemovitostmi nebo rozvoj venkova, nástroje ochrany krajiny, právní řád apod. Tyto tři skupiny faktorů jsou faktory objektivními, nelze však opomíjet ani faktory subjektivní, kam například spadá identita regionu či image regionu (Kuentzel 2005).

2.1.5 Vliv technologií na rozvoj amenitní migrace

Dalším tématem, které si vyžaduje pozornost, je vliv informačních a telekomunikačních technologií na rozvoj periferních oblastí, které také značně podporují rozšíření amenitní migrace. Reinöhlová (2005) čerpá poznatky zejména ze zahraničí (Německo, Francie), kde byly tyto technologie zaváděny dříve než v ČR, a výsledky mohou tedy být užitečným poučením při vyhodnocování podmínek pro amenitní migraci. Pod pojmem informační a komunikační technologie je míněno především pokrytí oblastí internetem a signálem mobilních operátorů. Význam internetu byl z počátku velmi přeceňován. Časem se však ukázalo, že zavedení těchto technologií nedokáže překonat lokální nebo regionální zábrany (Reinöhlová 2005). Na druhou stranu informační a komunikační technologie vedou k jakési pozitivní deformaci prostoru a napomáhají k trvalé udržitelnosti a rozvoji venkova (Bartoš a kol. 2008). Nabízejí možnosti k tvorbě nových pracovních míst, pomáhají udržet vhodnou strukturu obyvatel a poskytují obyvatelstvu široké množství informací. Překážky širšího rozvoje venkova se však musejí hledat i v jiných oblastech. Například rozvoj služeb, lidských zdrojů, kvality životního prostředí, spolupráce obcí atd. Informační a komunikační technologie jsou v dnešní době nedílnou součástí života v rurálních oblastech a pro rozvoj amenitní migrace velmi důležitým prvkem (Reinöhlová 2005). V předešlých výzkumech (Bartoš, Kušová 2005) již bylo nalezeno více amenitních migrantů, kteří se odstěhovali do periferních oblastí, ale především díky internetu jsou schopni si stále držet stálé zaměstnání v předešlém místě bydliště. Bližší specifikaci lze nalézt v následující kapitole věnované jednotlivým typům migrantů.

2.1.6 Typičtí amenitní migranté

Bartoš a Kušová (2005) ve své studii uvádějí 4 příklady amenitních migrantů, se kterými se při výzkumu setkali. Pro názornost jsou zde popsáni tři typičtí migranté:

1. Šedesátiletý muž se svojí ženou, kteří chtějí v Novohradských horách obnovit zaniklé městečko Pohoří. Mají problémy s pitnou tekoucí vodou, elektřinou i signálem mobilních operátorů. Doufají, že jim turistický ruch umožní v této oblasti zůstat. V letním období provozují malý kiosek s občerstvením pro turisty, což je jejich hlavní finanční příjem.

2. Architekt a designer středního věku, který využívá ke své práci internet a telefonické spojení („teleworkers“). Bohužel jeho žena je na hlavní město více pracovně vázaná, a tak je nucená neustále cestovat mezi nynějším sídlem a hlavním městem.

3. Manželský pár vysokoškolsky vzdělaných lidí, který zakoupil osamělý zámeček v podhůří Šumavy za účelem rekonstrukce sídla a následovného chovu jezdeckých koní (Bartoš, Kušová 2005).

V cizojazyčné literatuře lze také najít pokusy rozpracovat konkrétní typologii migrantů. Moss (1994) používá pro rozčlenění následující kritéria: délka pobytu, volný čas, zdroj finančních příjmů, vztah k místním přírodním zdrojům, ochrana přírody. Dle těchto kritérií autor (Moss 1994) rozlišil 4 následující typy amenitních migrantů:

- zaměstnaní v místě bydliště
- pracující prostřednictvím internetu a podobných technologií
- finančně nezávislí (finanční prostředky získali předcházející činností)
- důchodci.

V předešlé studii (Loquenz 2008) byly vyzorovány nejčastěji 2 typy amenitních migrantů. Prvním typem byly mladé rodiny s dětmi (viz. níže „zelení“) a druhým typem amenitních migrantů byli lidé v důchodovém věku, kteří se často stěhují do svých druhých domovů (Librová 1996). Některé zdroje se taktéž věnují popisu odlišného a specifického typu amenitních migrantů – tzv. „zelených“ či ekologů. Tito migranté chtějí být ekonomicky aktivní v místě nového bydliště. Vyznačují se tím, že mají velmi nízkou spotřebu energií a celý jejich životní styl je charakterizován omezením konzumu na minimum (Bartoš, Kušová 2005). „Zeleným“ se také detailně věnuje Librová (1994) ve své knize „Pestří a zelení“. Autorka se zde zabývá tím, jak se liší motivace a názory lidí toužících po životě v přírodě, zkoumá změny ve způsobu jejich života s odstupem času a problémy spojené se zapojením do života místní komunity a lokálních ekonomik. Do svého výzkumu vybrala 47 migrantů pomocí metody sněhové koule. Vybrání byli pouze lidé, kteří splňovali určité podmínky, např.: věk 25 – 40 let, dobrovolná skromnost, život v nevýhodných materiálních podmínkách. Metodou k získávání informací bylo hloubkové interview. Průzkum ukázal, že většina lidí žije na venkově či na samotě, vlastní velkou zahradu, provozuje samozásobitelství. Typický je život v manželském spojení v přítomnosti více dětí (časté jsou dvě a více dětí). Zajímavý je aktivní život ve věcech veřejných, např.: vedení obce, různé spolky

atd. Obvyklé je omezené vlastnictví automobilu (zhruba polovina lidí), oproti tomu každý vlastní jízdní kolo. Úsporný způsob života je taktéž doprovázen nákupy věcí z druhé ruky (secondhandy). Ženy většinou oproti mužům nechodí do zaměstnání a zůstávají doma, kde se starají o děti a o domácnost. Muži jsou tedy často jedinými živiteli rodiny (Librová 1994). Předešlá studie „Formy amenitní migrace na Prachaticku“ (Loquenz 2008) se taktéž zabývala „zelenými“ amenitními migranty a v podstatě se až na výjimky charakteristiky od Librové (1994) potvrdily.

Librová (1994) tvrdí, že motivace lidí žít v přírodě a potřeba neporušené krajiny je v člověku fylogeneticky zapsána. Dokazuje to například růst průmyslových měst a s ním rozvoj trampingu a skautských hnutí (Vágner, Fialová a kol. 2004). Pojednává také o tom, že člověk je schopen změnit své zažité návyky a určitým způsobem zmenšit ekologické dopady svého jednání na životní prostředí (Librová 1994).

Velmi zajímavá je taktéž studie „Vlažní a váhaví“ (Librová 2003), kde se autorka vrací k dotazovaným po deseti letech a zajímá se o změny jejich životního stylu. Zásadní změna je ta, že již více žen má zaměstnání a některé si dodělaly vysokoškolské vzdělání. Tím pádem se zvýšila i životní úroveň těchto domácností. Díky úbytku času došlo k omezení samozásobitelství a chovu hospodářských zvířat. Další změnou je taktéž i to, že již každá rodina vlastní svůj automobil. Některé věci však přetrvávají: záliba ve starých věcech, třídění odpadu, aktivita ve věcech veřejných. Autorka však dochází k závěru, že většina dotazovaných by znovu nebyla zařazena do výběru „pestrých a zelených“, jelikož nyní nesplňují veškerá kritéria výběru, a je tedy jasné, že i tito lidé procházejí určitým vývojem a jejich životní styl časem podléhá společensky uznávaným trendům (Librová 2003). Výzkumy Librové byly inspirací k tvorbě této práce a jsou zde přejaty i určité metodické postupy (např. metoda sněhové koule).

2.1.7 Amenitní migrace a druhé bydlení

Amenitní migrace vykazuje mnohé shodné znaky s druhým bydlením. Druhým bydlením se u nás zabývají sociologové a geografové zhruba od poloviny 20. století, např. Bičík a kol. (2001). Definice druhého bydlení zní: „*Druhé bydlení je komplex jevů a procesů spojených s objektem (či částí objektu), který je přechodným místem pobytu vlastníka či uživatele, využívajícího tento objekt převážně k rekreačním účelům*“ (Fialová, Vágner 2005, s. 75).

Hranice mezi druhým bydlením a amenitní migrací není zcela ostrá a jednoznačná a jak již bylo jednou řečeno (kapitola 2.1.4), druhé bydlení je jednou z vývojových fází procesu amenitní migrace. Za určující charakteristiku se v našich podmínkách považuje tzv. trvalé bydliště v amenitním prostředí.

Spojení amenitní migrace s druhým bydlením potvrzují i studie ze Severní Ameriky, kde se stále více lidí stěhuje do blízkosti lesů, jezer apod. Raději dojíždějí delší cestu do práce výměnou za kvalitnější životní prostředí. Další lidé, kteří vlastní v těchto lokalitách nějakou nemovitost, kterou využívají jako svůj druhý domov, uvažují o tom, že se do těchto oblastí přestěhují nastálo (People on the move 2006).

Předešlá studia (Loquenz 2008) taktéž částečně prokázala spojení amenitní migrace s druhým bydlením. Tento jev byl především zpozorován u osob v důchodovém věku. Tito lidé se na sklonku svého života stěhují do svých druhých domovů, často zároveň do svého rodného místa. Nalézají zde klidné prostředí a zároveň se vracejí k místům, kde prožili možná nejhezčí životní období. Tato migrace má pro populaci seniorů ale i negativní důsledky. Více následující kapitola 2.1.8.

2.1.8 Negativní dopady amenitní migrace

Lze předpokládat, že i amenitní migrace není pouze přínosem v podobě podpory regionálního rozvoje, ale může samozřejmě přinášet i negativní dopady. Za největší negativní „přínos“ amenitní migrace je považována tzv. „extrémní migrace“. Amenitní migranté často přinášejí mezi starousedlíky zcela odlišný životní styl a rytmus, taktéž i odlišný pohled na přírodní zákonitosti, což nemusí být ihned pochopeno a respektováno. Problém nastává ve chvíli, kdy je v oblasti více těchto amenitních migrantů najednou. Ti si vytváří sociální vazby pouze mezi sebou a nedochází tím k začleňování migrantů mezi stálé obyvatele. To může vést k narušení tradičního venkovského života a k ohrožení specifického kulturního potenciálu venkova (Bartoš, Kušová 2005).

Druhý zásadní problém amenitní migrace je u výchovy dětí mimo „civilizaci“. Tento problém nastává velmi často u „zelených“ amenitních migrantů. Ti vychovávají své potomky často zcela mimo civilizaci a mimo kontakt s vrstevníky. Dětem se ovšem později život v přírodě a osamocení znechutí a přinutí je migrovat do městského prostředí, kde ovšem mají, díky nulovým zkušenostem s tímto prostředím, veliké

problémy se začlenit (Librová 2003).

Třetím největším problémem tohoto specifického druhu migrace je často veliká vzdálenost od služeb, popř. slabá sociální vybavenost obce. Tento problém je zásadní překážkou u lidí v důchodovém věku, kteří připouštějí, že přílišná vzdálenost od zdravotní pomoci by mohla vést k opětovnému návratu do městského prostředí (Bartoš a kol. 2008).

Jiné studie taktéž popisují obavy z možnosti přelidnění horských oblastí a následné devastace přírody (Buckley 2005).

2.2 Regionální identita

2.2.1 Pojem identita

Významem slova identita se v odborné literatuře zabývá mnoho vědních oborů (psychologie, sociologie, geografie aj.), proto lze taktéž nalézt mnoho definic tohoto termínu. Záleží vždy na výzkumném záměru autora, kterou definici použije. Zde je několik příkladů.

Psychologicko-sociologický pohled na termín identita zní: „*Slovo identita ve spojení s názory a pocity člověka vyjadřuje jednak shodnost, jednotu, harmonii, nezaměnitelnost, konstantnost, nerozpornost a nekонтрастnost osobnosti, jednak přijetí motivů, aspirací, hodnot a ideálů od jiných lidí, ztotožnění se s nimi.*“ (Nedomová, Kostelecký 1995, s. 16).

Chromý (2003) popisuje identitu jako způsob, jímž se jednotlivec nebo skupina jednotlivců definuje, pociťuje svou existenci a o který se opírá, když si uvědomuje (vymezuje) sebe sama ve vztahu k jiným. Identita může mít mnoho podob, které se vzájemně překrývají či doplňují. Mohou mezi sebou i „soupeřit“.

Identitu člověka nelze zřejmě chápat staticky jako jednu, pro vždy danou a stabilizovanou strukturu. Dynamický aspekt identity je možné sledovat jako „biografickou identitu“. To je taková koncepce identity, která je založena na spojení různých „identifikačních momentů“ (situací), které se během života objeví v jeden smysluplný proces poznání, jehož výsledkem je vědomí sounáležitosti či ztotožnění se s nějakým sociálním celkem, hodnotou, ideou, se sebou samým apod. (Zich 2003).

Identitu lze rozlišit na:

- a) příslušnost k určitému území či politickému celku (stát, vlast, region, obec),
- b) příslušnost k určité etnické (jazykové) skupině,
- c) příslušnost k určité ideologii (náboženské, politické),
- d) příslušnost k určité sociální skupině,
- e) příslušnost stavovskou či profesní (Rak 2001).

Identita není vždy zcela jednoznačnou a uvědomělou záležitostí. Často si lidé uvědomují svoji identitu jen částečně a „situačně“, tj. ve vztahu k určitým událostem a v určitých vztazích. Podle situace ji také dodatečně utvářejí (Zich 2003). Více napoví specifikace tohoto termínu v konkrétním vztahu (regionální, kulturní, biografická identita apod.) (Skála 2007).

Obsahově je významná zejména regionální a kulturní dimenze identity, která je založena na historickém vědomí a na existenci systému hodnot a norem, jež jsou nejen individuálně osvojeny, ale kterými se jedinec ztotožňuje s daným územím a skupinou. Těmito hodnotami se řídí, a proto tvoří identitu jeho vlastní a identitu skupiny nebo celé společnosti (Zich 2003).

Pro tuto práci byla vybrána jako klíčová identita regionální. Pomocí dotazníkového šetření byli dotazováni jednak stálí obyvatelé zájmového území obce s rozšířenou působností Prachatice, ale také i amenitní migranté tohoto území. Jelikož je regionální identita založena na historickém vědomí a systému zažitých hodnot, které se týkají daného území, lze předpokládat, že „síla“ regionální identity mezi stálými a amenitními migranty bude prokazovat v rámci zkoumaného území rozdíly, což je také jednou z výzkumných otázek této práce.

Aspekty identity

Identita v sobě zahrnuje více aspektů. První částí identity je aspekt prostorový (teritoriality). Tento aspekt je v člověku od přírody zakódován stejně jako u jiných živočichů. Každý jedinec projevuje potřebu vymezovat si svůj životní prostor. Klíčovou roli v procesu utváření územní identity často hrají přírodní podmínky a krajina jako výsledek soužití člověka s přírodou (Chromý 2003). Jak již bylo popsáno v kapitolách věnující se amenitní migraci, amenitní migranté mají zkušenost s jiným životním

prostorem a prostředím a lze tedy předpokládat odlišné vnímání prostorových aspektů identity. Věcí, kterou se člověk odlišuje od ostatních živočichů, je aspekt společenský. Člověk si tedy vymezuje svou identitu nejen z prostorového hlediska, taktéž i z hlediska společenského (příslušnost jedince k ostatním skupinám, jednotlivcům, společenstvím). Tyto vazby jsou pak utvářeny na různých hierarchických úrovních (osobní, lokální, národní, mezinárodní, globální). Nutno také zmínit, že identity jednotlivých úrovní se navzájem nevyklučují (Chromý 2003). Různé hierarchické úrovně identity byly zájmem této práce a výsledky jsou podrobněji popsány v následujících kapitolách (kapitola 5.10).

Zdroje identity

V rámci životního příběhu (případně jeho vyprávění) člověk přepracovává minulost, současnost i představu budoucnosti a z těchto časových pohledů se snaží vytvořit smysluplný obraz sebe sama a své pozice ve společnosti (Zich 2003).

Bylo zde nastíněno, že zdroje identity pramení jednak z aktuální existence jedince v prostoru a čase, jednak z odkazů existence generací předchozích. Identita je utvářena především z faktů lidské paměti. Identitu umožňuje schopnost zapamatovat si, třídit a znovu si vybavit určité informace. Můžeme rozlišit paměti individuální a kolektivní. Kolektivní paměť uchovává určité společenské jevy, zážitky a události. Individuální paměti jsou zakládány na vlastních zkušenostech (Zich 2003).

Identitu lze vnímat prostřednictvím vnějších projevů: udržování tradic, držení svátků, připomínání událostí, péče o významná místa, zájem o dění v regionu, ochota podílet se na rozvoji regionu či obce apod. (Chromý 2003).

Další zdroje identity lze hledat v estetických hodnotách určitého území (krása přírodního prostředí, krajiny či udržované historické památky). Zdrojem identifikace jedince s určitým prostředím může být taktéž i identifikace s určitou sociální skupinou (rodina, skupina přátel, spolupracovníků apod.) (Skála 2007).

Úspěšnost regionu (politická či mocensko-politická) se taktéž může významně podílet na formování identity. Prosperita regionu a především pocit účasti obyvatel na této úspěšnosti a prosperitě může posilovat jejich identitu (Zich 2003). Na základě tohoto tvrzení, byla sestavena další výzkumná otázka této práce: Bude síla regionální identity v rámci zkoumaného území prokazovat rozdíly – ve vztahu jádro/periferie

a také, zda-li zde budou občané vnímat jako největší negativum svého regionu nedostatek pracovních příležitostí.

Změny a zánik identity

Stejně jako schopnost zapamatovat si, třídit a znovu si vybavit určité informace napomáhá k šíření a rozvoji identity, tak i proces zapomínání může vést ke změnám, nebo dokonce zániku identity (Zich 2003). K velkým změnám identity může docházet změnou nebo ztrátou nositelů identity. Ztráta mezičlánku v kolektivní paměti či nezáměr o odkaz předchozích obyvatel mohou vést k deformacím identity, případně ke ztrátě původní identity a vytvoření identity nové (Chromý 2003). Typickým příkladem ztráty nositelů identity může být odsun sudetských Němců, kdy s jejich odchodem došlo k přerušení přirozených vazeb v území, k poškození tradic, náboženských tradic, kultury, tudíž i k deformaci identity. S příchodem nových obyvatel se začala formovat identita nová, ovšem s minimální návazností na identitu předchozích obyvatel (Skála 2007). Odsun sudetských Němců a následné dosídlování pohraničí se taktéž odehrávalo i v oblasti zájmového území ORP Prachatice.

Za nositele změny či zániku identity lze samozřejmě považovat i amenitní migranty. Tito lidé přicházejí z jiného prostředí, mají jiné zkušenosti, jiné symboly, jinou identitu. Po příchodu do venkovského prostředí lze předpokládat přejímání symbolů a tvorbu nové identity, která však již bude ovlivněna předchozími zkušenostmi. Lze tedy předpokládat rozdíly u regionálního cítění mezi původními obyvateli regionu a amenitními migranty (kapitola 5).

2.2.2 Územní identita

Místo je jedinou dynamickou sférou, ve které se odehrává život člověka a každodenní zkušenosti (Chromý 2003). „*Územní identitou lze rozumět onu nezaměnitelnost, jednotu a shodnost, a především pak harmonii v chování souboru obyvatel daného území v konkrétním momentu (čase).*“ (Vencálek 1998, s. 46)

Územní identitou lze rozumět i ono přijetí hodnot a ideálů, přijetí motivů a aspirací od jiných a ztotožnění se s nimi. Jde o aktivní, uvědomělý a odpovědný vztah člověka k prostoru, lidem, kteří v něm žijí, i sobě samému. Identita obyvatel v území je

tím významnější, čím těsnější vztahy mají dané vědomosti lidí s jejich činnostmi a zájmy, se kterými se v průběhu života v daném prostoru setkávají. Identita není něco stálého, konstantního a neměnného. Tak jako každý sociálně-ekonomický jev podléhá i územní identita obyvatel změnám, které odpovídají proměnám paměti (Vencálek 1998). Posilováním územní identity obyvatel dochází k prohlubování možností širší účasti lidí ve veřejném životě, a tedy k praktickému naplňování vize občanské společnosti (Vencálek 1998). S účastí obyvatel na veřejném životě obce se zabýval již předešlý výzkum týkající se amenitní migrace (Loquenz 2008). Naplňováním této občanské společnosti se také zabývala Librová (1994) ve své studii „Pestří a zelení“. Bylo by jistě zajímavé pokusit se například zkoumat, zda mají obce s vyšší regionální identitou menší problémy s personálním obsazením chodu obecního úřadu a celkovým kulturním životem obce, či ne. Díky již poměrně širokému zájmu této práce nebyla odpověď na tuto potencionální výzkumnou otázku zařazena mezi cíle této studie. Případným zájemcům o výzkum regionální identity obyvatelstva určitého regionu by jistě bylo vhodné toto téma doporučit jako případný cíl jejich zájmu.

2.2.3 Region a regionální identita

Regiony se obecně vyznačují tím, že jsou obvykle definovány a vymezovány na základě většího množství kritérií. Použitá kritéria mohou být velmi různorodá: objektivní, či subjektivní. Objektivní kritéria vymezení má jako základ většina regionů. Jsou to regiony založené na fyzicko-geografických podobnostech (ostrovy, pouště, povodí aj.). Méně výrazný objektivní základ se vyskytuje u regionů sociálně-geografických, tzn. společenských, u nichž větší roli hraje faktor subjektivní (Siwek, Bogdová 2007).

Zich (2003) vidí region jako určitý historicky vzniklý územní celek vyznačující se relativní ohraničeností (vědomí hranic), vlastní historií, z části i specifickou kulturou a v neposlední řadě také sociální skladbou obyvatelstva. Každá z těchto a dalších vlastností (ekonomická vyspělost, dopravní dostupnost, ekologie, krajinný typ, estetický vzhled aj.) může být dílčí dimenzí regionální identity nebo ji může alespoň ovlivňovat (Zich 2003).

Vencálek (1998) zmiňuje, že termín region je stále používán a nikdo se již moc nezabývá jeho pravým významem, co pro nás vlastně region představuje a jak ho správně definovat. Bývá pokládán za všeobecně známý a jasný. Autor se s tímto

předpokladem nechce spokojit a přiklání se k Hamplovu (HAMPL 2005, s. 28) pojetí vymezení regionu: „*Geografickému přístupu je nejvlastnější požadavek organické integrity územních jednotek, založených především na vnější sounáležitosti obyvatel, jejich aktivit a komplexu podmiňujících složek prostředí. Tomuto požadavku odpovídá koncepce funkčního sociálněgeografického regionu, a to speciálně regionu nodálního, integrovaného v první řadě prostřednictvím polarizace a dělby funkcí mezi střediskem a jeho zázemím.*“ Nejčastěji je nodální region charakterizován na základě dojížděky obyvatel za prací ze zázemí do daného centra. Ve chvíli, kdy se chceme zabývat identitou v regionálním měřítku, je nutné zmínit, že identitu netvoří pouze regionální vědomí obyvatel, ale region získává taktéž svou vlastní identitu, svojí image (Vencálek 1998). Každé území má pro lidi v něm žijící zcela konkrétní význam a na základě harmonie racionálních a iracionálních sil v krajině se uplatňujících se lidé rozhodují, zda-li v daném území chtějí žít, či ho raději opustí. Chuť dotázaných v daném regionu setrvat, či se stěhovat byla zjišťována v dotazníkovém šetření této práce (více v kapitole 5.8).

Důležitou součástí formování regionů je iniciativa jednotlivců, image regionu (vnitřní i vnější), název regionu, vytvoření institucí a regionálních symbolů, vzdělávací systém, regionální literatura, média apod. Územní identita je tedy nezaměnitelnost, jednota a shodnost, harmonie v chování obyvatel území v konkrétním čase (Chromý 2003).

Z vývojového hlediska můžeme definovat několik typů regionů, resp. územních identit se specifickým regionálním vědomím:

1) Regiony, které dosáhly suverenity a ve kterých poté následovalo formování identity (Vysočina, Moravskoslezský kraj).

2) Regiony, které nedosáhly plné suverenity, ovšem mají silnou regionální identitu (Chodsko, Valašsko).

3) Regiony, které svojí identitu „ztratily“. Můžeme je dále rozdělit do dvou podskupin: a) oblasti, které získaly svou identitu v období národního uvědomění v 19. století a následně o ní přišly (Podblanicko), b) pohraniční oblasti, kde došlo k vysídlení tradičních nositelů identity, kam lze nejlépe zařadit i zájmové území Prachaticka.

4) Regiony částečně institucionalizované užívající tradiční povědomí. Zejména mikroregiony, sdružení obcí (Horácko) (Fialová a kol. 2010).

Institucionalizace regionu

Paasi (1986) definuje proces institucionalizace takto: „*Institucionalizace regionu je socioprostorový proces, během něhož vzniká prostorová jednotka jako část prostorové struktury společnosti a stává se viditelnou a jasně identifikovatelnou v různých sférách sociální praxe a sociálního vědomí uvnitř regionu i mimo region.*“ (Paasi 1986 cit. v Chromý 2003, s. 48)

Pro všechny regiony platí, že lze analyticky rozlišit čtyři stádia procesu při jejich institucionalizaci. Pořadí stádií se může v jednotlivých regionech lišit, často probíhají současně.

4 fáze institucionalizace regionu (Paasi 2001):

- 1) nabývání prostorového tvaru (region získává prostorové hranice),
- 2) vytvoření symbolického „tvaru“ (vytvoření jména, znaků, vlajky apod.),
- 3) rozvoj institucí (ekonomické, kulturní, administrativní),
- 4) zakotvení regionu jako části regionálního systému a regionálního povědomí společnosti (např. na úrovni států jde o potvrzení jeho suverenity).

Ne všechny regiony dosáhly vlastní administrativní suverenity, ačkoliv jsou rozpoznatelné v každodenním společenském chování (Chodsko, Valašsko, Horácko aj.) (Fialová a kol. 2010).

Vytvořením regionu proces regionalizace nekončí, dochází ke změnám, např.: jeho rozsahu, jeho významu apod. Nakonec může nastat jeho zánik, protože vznik dalšího regionu nutně vede ke změně dosavadního prostorového řádu a deinstitucionalizaci stávajících regionů (Paasi 2001).

Kompaktnost či soudržnost regionu ORP Prachatice byla taktéž zjišťována u dotázaných v dotazníkovém šetření, které je součástí této práce. Dotazovaní dostali jako předlohu zjednodušenou mapu regionu, kam měli zakreslit území, které dotazovaní považují za svůj regionu. Výsledky tohoto šetření lze nalézt v kapitole č. 5.1.

2.3 Periferie, pohraničí

2.3.1 Pohraničí

Jelikož je zkoumané území ORP Prachatice hraniční oblastí sousedící s přilehlým Německem, je nezbytné se tématu pohraničí věnovat. Jako u rozboru tématu identity i zde se lze setkat se širokou škálou definic pohraničí, např.: *„Příhraniční prostor je území, které je v bezprostředním sousedství mezinárodních hranic, jehož ekonomické a sociální struktury jsou přímo určovány blízkostí k hranici.“* (Dokoupil 2005, s. 46). Čím je hranice otevřenější (propustnější), tím více narůstá rozloha pohraničí a naopak. Důkaz této „propustnosti“ lze hledat v období totalitního režimu, kdy bylo pohraniční oblastí úzké pásmo podél hranic a zbytek pohraničí byl orientován jednostranně na vnitrozemí. *„Pohraničí bylo jakousi zónou ochrany státní moci. S otevřením ekonomik vzrůstá tlak i na otevření hranic, tím dochází k difúzi hraničních efektů, což vede k rozrůstání rozlohy pohraničního území.“* (Dokoupil 2005, s. 48)

V Česku se nejčastěji používá administrativní způsob vymezení pohraničí jako soubor okresů, které leží přímo při státní hranici. V našem případě by pohraničí tvořil celý bývalý okres Prachatice, což je území zájmové oblasti ORP Prachatice a oblast PÚ Vimperk. Existují i jiné způsoby vymezení pohraničí např. historické, etnické, kulturní, politické, ekonomické, ale pro naše účely se spokojíme s vymezením, které jsme zde nastínili.

České pohraničí není a v minulosti nikdy nebylo specificky homogenním územním celkem. České pohraničí je vnitřně heterogenním územím, kde je jeho heterogenita určována především geografickou polohou, funkcí území a „historickým klimatem“. V obecné rovině jsou pohraniční oblasti okrajovým územím celku. Pohraniční oblasti jsou místem, kde dochází ke styku různých společností (etnik, jazyků, kultur, náboženství apod.) v tradičním pojetí i politických a ekonomických systémů (Chromý 2005).

Vývoj českého pohraničí

Pro pochopení určitého regionu a jeho momentálního „stavu“ nestačí pouze analyzovat geografické složky prostředí, ale je nutné se ohlédnout i za historií regionu. Pro české

pohraničí toto tvrzení zajisté platí. Chromý (2005) tvrdí: „*Dnešní stav i dynamika vývoje pohraničí je mimo jiné výsledkem procesů, které formovaly naše území v průběhu dějin.*“ (Chromý 2005, s. 63) „*Dějiny pohraničí nejsou – podobně jako dějiny jiných (např. vnitrozemských) území – bez souvztažnosti s dějinami státu a s dějinami přilehlých oblastí (uvnitř státu), i s dějinami sousedních příhraničních regionů (a státních útvarů).*“ (Chromý 2005, s. 26)

Hranice v předindustriálním období neměly charakter jasných a v krajině jednoznačně a pevně označených linií (měly podobu širokých hraničních pásů). Hraniční prostory byly pevně označeny pouze na místech, kde docházelo k častým sporům. Od poloviny 19. století, kdy se stává z tradiční společnosti společnost moderní (industriální), dochází k posílení významu hranic kulturně společenských a politických. Především druhá polovina 20. století je pak ve znamení vývoje pohraničí jako tzv. „*revoluce v prostoru*“ (Dokoupil 2005). Počínaje rokem 1945, resp. 1938, začaly rozsáhlé etnické přesuny (útěk Čechů, vysídlení českých Němců a dosídlení původně převážně německého pohraničí). Pro potřeby dosídlovací politiky bylo na základě tehdejších okresů zkonstruováno tzv. nové pohraničí. Tyto nové celky byly rozděleny dle určitých kritérií na oblasti, kde bude podporován průmysl, nebo zemědělství. V roce 1986 bylo rozhodnuto obnovit podporu pohraničí, a to především při jihozápadní hranici z důvodů tehdejší vojensko-politické situace, kam spadá i zájmové území této práce ORP Prachatice (Chromý 2005). Období po 2. světové válce je doprovázeno velkými socioekonomickými změnami – rozsáhlé majetkové přesuny, změny a deformace sídelního systému, taktéž i změny krajinné sféry a životního prostředí. Tyto změny probíhají po celé 20. století (Chromý 2005).

2.3.2 Periferie

Pohraničí ze své polohové podstaty vykazuje charakteristiky periferie, a to tzv. geometrické periferie. Čím je určitý bod vzdálenější od středu (centra) určitého území, tím je také perifernější. Nelze však takto zjednodušit problém a vymezení periferie. Je zde nutné zohlednit jak přírodní podmínky a lidský potenciál, tak i politické, ekonomické, sociální, kulturní, ekologické a jiné procesy v daném území (Havlíček, Marada 2004).

Problémem vymezení periferie se zabývalo již mnoho studií (Havlíček 2005),

kteře své vymezení často podkládaly nejrůznějšími ukazateli. Základním problémem pro tvorbu ukazatele periferality byla v minulosti především datová základna. Později nastal hlavní problém ve výběru ukazatelů, které budou určovat míru periferality. Pro účely této práce, kde přesné vymezení periferie není příliš zásadní a výsledky nikterak neovlivní, není zapotřebí hodnotit různá členění a snažit se najít to nejvhodnější vymezení. Havlíček a Marada (2004) zvolili následujících 6 ukazatelů: hustota zalidnění, podíl venkovských obyvatel v okrese, podíl obyvatelstva okresu žijícího v obcích do 499 obyvatel, podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v primárním sektoru a zaměstnaných v bankovním sektoru a výši průměrné měsíční mzdy v okrese. Při aplikaci tohoto ukazatele se okres Prachatice zařadil na celkové 3. místo v porovnání se všemi okresy Česka (Havlíček, Marada 2004), což lze interpretovat tak, že oblast Prachaticka je oblastí, která prokazuje velmi silné znaky periferality a je typickým příkladem české periferie. Jiné vymezení periferality, které může být užitečné pro účely této práce, je vymezení pomocí potenciálu obyvatelstva¹.

Česko-bavorské pohraničí je z hlediska potenciálu obyvatelstva jednou z nejperifernějších oblastí Česka, což celkově ukazuje na velmi nízký stupeň zalidnění (Řehák 2000). V kapitole 2.1 již bylo řečeno, že amenitní migranté vyhledávají právě periferní oblasti s nízkou hustotou zalidnění, které nabízejí klidné prostředí. Tento předpoklad tím pádem ukazuje na vhodnost česko-bavorského pohraničí k amenitní migraci. Vymezení periferie pomocí potenciálu obyvatelstva však není komplexním vymezením, jelikož v ukazateli potenciálu obyvatelstva je zahrnuta pouze populace daného státu a není nahlíženo na stupeň hospodářského rozvoje a na hodnoty hustot zalidnění v sousedním státu, což hraje v případě Česko-bavorského pohraničí velmi výraznou roli.

V předkládaném dotazníku této práce respondenti hodnotili určité výroky na téma pohraničí a periferie. Bylo sledováno, zda-li se dotazovaní cítí žít na periférii a jak přítomnost státní hranice vlastně vnímají. Výsledky lze nalézt v kapitole 5.11.

---

1) Potenciál obyvatelstva je veličina, kde se bere v potaz velikost populace (masa) v jednotlivých měřených bodech, taktéž i polovina populace v sousedních měřících bodech, která je vážená mezi měřeními body. Výsledek vypovídá o hustotě zalidnění dané oblasti, ovšem od hustoty zalidnění se liší tím, že výsledkem je soustava izolinií (Řehák 2000).

3 METODIKA PRÁCE

Třetí kapitola práce je věnovaná metodice práce. Jsou zde popsány metody sběru dat, taktéž způsob jejich vyhodnocování.

V úvodu práce je nastíněno, že po roce 1989 dochází k růstu prostorové polarizace v Česku, což mělo za následek přesun lidského kapitálu z venkovského prostředí do prostředí městského. Rozdíly mezi jednotlivými regiony se zvětšují, dochází ke stárnutí českého venkova a úbytku populace v těchto periferních místech. V další části této práce (kapitola 2.1) je rozebíráno téma amenitní migrace. Amenitní migrace je vnímána jako možný nástroj ke zpomalení zmiňovaného vylidňování českého venkova. V rozšířené formě by mohla vést až k obnovení růstu a k celkovému posílení potenciálu těchto míst.

Jelikož je tato práce pokračováním předešlého výzkumu (Loquenz 2008), došlo ke změně zájmové oblasti z PÚ Prachatice na celou oblast ORP Prachatice. Rozšířením zájmového území o oblast PÚ Netolice a PÚ Volary došlo k rozšíření oblasti o dvě dosti odlišná přírodní prostředí. Oblast PÚ Netolice je oblastí rovinatého charakteru s převážně zemědělským způsobem využití. Oblast PÚ Prachatice je oblastí podhorského charakteru s členitějším reliéfem a vyšším stupněm zalesnění a oblast PÚ Volary je oblastí vrcholových partií Šumavského pohoří s nejvyšším stupněm státní ochrany přírody. Bylo tedy nutné zabývat se takto odlišným přírodním prostředím a jeho předpoklady ve vztahu k amenitní migraci. Byl sestaven první cíl celé práce – zhodnocení fyzickogeografických a socioekonomických podmínek této oblasti a vhodnosti tohoto území pro amenitní migraci. Tento cíl byl naplněn především v kapitole 4, kde bylo využito především extenzivního výzkumu (Hendl 2009). V této kapitole jsou na základě rešerše literatury a dostupných sekundárních zdrojů popsány poloha a vymezení oblasti, vývoj administrativního členění, fyzicko-geografické a socio-ekonomické charakteristiky zájmové oblasti. Zmiňované zdroje lze najít v závěru práce pod názvem seznam použité literatury a ostatních zdrojů. Ke zhodnocení fyzicko-geografických a socio-ekonomických podmínek zájmového území došlo také částečně i v dotazníkovém šetření. Výsledky tohoto šetření jsou v kapitole 5.5.

Hlavním rozšířením předešlého výzkumu (Loquenz 2008) je koncept regionální identity. Samotné představení termínu regionální identita je v kapitole 2.2. Amenitní migranté jsou svými zvyky a způsobem života dosti odlišní od stálých obyvatel a bylo tedy vhodné se zajímat o to, jak tyto dvě odlišné skupiny obyvatel hodnotí své okolí

a jaký mají na místo/region, kde žijí, názor. Došlo k sestavení hlavního cíle celé práce, kterým je výzkum vlivu amenitní migrace na přetváření regionální identity a snaha nalézt odlišnosti ve vztahu k regionální identitě mezi původními obyvateli regionu a nově příchozími amenitními migranty. K naplnění tohoto cíle práce bylo využito terénního a dotazníkového šetření (kapitole 5). V této části práce bylo využito dvou odlišných metod oslovení respondentů – metoda rozdáváného a sbíraného dotazníku (Duchoňová 2009) a metoda sněhové koule (Librová 1994). Jedná se tedy o formy intenzivního výzkumu (Hendl 2009).

Metoda rozdáváného a sbíraného dotazníku má největší přednost v tom, že umožňuje poměrně rychle získat poznatky od velkého množství respondentů. Dále se dá pomocí této metody vybrat respondenty tak, aby co možná nejlépe reprezentovali populaci daného regionu a tím se nabídla možnost částečného zobecnění získaných výsledků (Sirovátka 1996). Nevýhodou této metody (tzn. proporcionálního kvótního výběru) je však nemožnost získání hlubších poznatků, postojů respondentů a jejich zdůvodnění, které lze získat především přímým kontaktem s dotazovaným. Metodou rozdáváného a sbíraného dotazníku byli oslovováni především stálí obyvatelé. Pod pojmem stálé obyvatelstvo byli oslovováni lidé každé obce, kteří se v dané obci narodili a stále zde žijí nebo v dané obci žijí minimálně deset let. Dotazníky pro stálé obyvatele byly rozdávány s pomocí regionálních činitelů, nejčastěji starostů obcí a také s pomocí zaměstnanců České pošty. Cílem bylo dosáhnout dostatečného počtu dotazovaných z důvodů možnosti zobecnění výsledků. Tato metoda umožnila oslovení velkého požadovaného vzorku respondentů, ovšem vzhledem ke způsobu výběru respondentů a také vzhledem k nemožnosti plně dodržet podobné základní charakteristiky populace regionu s výběrovým vzorkem nelze výsledky plně zobecňovat.

Jelikož má tato práce za cíl porovnání názorů a postojů mezi stálými obyvateli a amenitními migranty, bylo nutné oslovit se stejným dotazníkem také amenitní migranty. U této skupiny obyvatel však nemohla být uplatněna metoda rozdáváného a sbíraného dotazníku, jelikož samotné odhalení či nalezení amenitních migrantů bývá velmi často komplikované. K vyhledání amenitních migrantů posloužily zkušenosti a kontakty z minulého výzkumu (Loquenz 2008), kde vyhledávání respondentů postupovalo metodou sněhové koule. Velkou inspirací k využití této metody byly práce Librové (1994, 1996, 2003). Nevýhodou této metody je časová náročnost vyhledávání respondentů, naopak výhodou je ta, že se s pomocí této metody ve většině případů podaří

nalézt vhodné respondenty. Na tomto místě je potřebné vysvětlit, dle jakých kritérií byli amenitní migranté vybíráni. Jak již bylo nastíněno v kapitole 2.1, amenitní migrace nemá zcela ostré rysy. Nelze přesně stanovit minimální potřebnou dobu pobytu v novém bydlišti, minimální velikost předchozí obce či minimální vzdálenost mezi předchozím a nynějším bydlištěm. Je nutné u každého osloveného potenciálního amenitního migranta zvážit mnoho faktorů a postupovat v tomto výběru velice citlivě, což umožňuje především využitá metoda sněhové koule, která v sobě skýtá velmi důležitý osobní kontakt s dotazovaným. I přes nejasnost vymezení amenitních migrantů byla pro výběr použita některá základní kritéria. Například změna trvalého bydliště, přechod z urbánního do rurálního prostředí, změna životního stylu.

Dotazníkové šetření proběhlo v období duben až říjen 2009. Dotazování byli pouze česky mluvící lidé starší 15ti let. Metodou rozdávaného a sbíraného dotazníku bylo celkem rozdáno 400 dotazníků a zpět se podařilo vybrat 197 vyplněných dotazníků. Návratnost dotazníků byla tedy necelých 50 %. Metodou sněhové koule bylo navštíveno a osloveno 120 potencionálních migrantů. Ze 120 oslovených respondentů této skupiny bylo přijato do vyhodnocení 97 vyplněných dotazníků. Celkový analyzovaný soubor tedy činí 294 respondentů.

Specifickým cílem celé práce je popis prostorového charakteru regionální identity v rámci zkoumaného území a mapové výstupy této tematiky. K naplnění tohoto cíle bylo snahou terénního šetření získat vyplněný dotazník minimálně od 1 % populace z každé obce regionu a zároveň se snažit dodržet věkovou a vzdělanostní strukturu dané obce. Jelikož více jak polovina obcí má počet obyvatel okolo či méně jak 100 lidí, což při aplikaci tohoto pravidla znamenalo oslovit z celé obce pouze jediného člověka, byl stanoven minimální počet dotazovaných každé obce na číslo 4. Počet 4 dotazovaných byl stanoven záměrně, aby se dařilo dodržovat věkovou a vzdělanostní strukturu. Naopak u větších obcí, kde byl počet obyvatel několikatisícový, docházelo ke snižování minimálního počtu dotazovaných na méně než 1 %. V příloze 1 lze pozorovat u každé obce počet obyvatel v roce 2009, ze kterého se vypočetlo 1 % populace a proběhlo následné upravení požadovaného minimálního počtu dotázaných u každé obce. V tabulce je zaznamenán skutečný počet respondentů, který ve většině obcí splnil předem stanovený minimální počet dotázaných pro každou obec. Tabulka taktéž ukazuje podíl oslovených stálých obyvatel a amenitních migrantů.

Sebrané a vyplněné dotazníky byly přepsány do jednotné databáze dle

jednotlivých otázek a následně byly vyhodnocovány. Hodnocení probíhalo nejprve za všechny dotázané. Dále byly dotazníky tříděny do kategorií podle stálých obyvatel a amenitních migrantů či dle jednotlivých pověřených úřadů. Některé otázky byly taktéž vyhodnocovány dle jednotlivých obcí. Výsledky za jednotlivé obce byly zaznamenány do databáze v programu ARC GIS a následně zaneseny do map. Vzhledem k tomu, že se nepodařilo při výběru plně dodržet věkovou a vzdělanostní strukturu, nelze přeceňovat vypovídací hodnotu výsledků šetření za jednotlivé obce.

Pro zjednodušení a přehlednost výsledků došlo ke grafickému znázornění odpovědí dle jednotlivých kategorií (tzn. celé ORP Prachatice, PÚ Netolice, PÚ Volary, PÚ Prachatice, amenitní migranté a stálí obyvatelé). Výsledky jsou podrobněji popsány v kapitole 5.

Vyplňovaný dotazník (příloha 2) obsahoval 18 otázek odlišného charakteru a byl postaven polostandardizovanou formou, kde část kladených otázek byla otevřeného a část uzavřeného charakteru. Uzavřené otázky, kde se odpovědi skládaly z fixních kategorií, které měl respondent na výběr, umožnily kvantifikaci zjištěných odpovědí. Naopak otevřené otázky prohlubují, doplňují a vysvětlují zjištěné postoje. Uzavřené otázky se vyplňovaly formou zaškrtnutí správné odpovědi, naopak u otevřených otázek měl respondent nejčastěji svou odpověď vypsát slovy (Hendl 2009).

Otázky v dotazníku byly děleny do určitých bloků, které měly podobný obsah. První skupina otázek byla identifikačního typu. Byly zde zařazeny otázky týkající se respondentova pohlaví, věku, bydliště a nejvyššího dosaženého vzdělání. V další otázce měli dotazovaní zakreslit do mapy prostor, který pokládají za svůj region a se kterým se identifikují. Součástí této otázky bylo zakreslení sídla, které dotazovaní považují za přirozené centrum svého regionu (prvky mentálních map). Následující okruh otázek analyzuje sílu regionální identity respondentů. Jsou zde zahrnuty otázky týkající se symbolů regionu, jedinečnosti regionu, hodnocení různých složek okolního prostředí. Dále měl respondent uvést aktivity, které by pomohly v rozvoji jeho regionu, či zda-li by se rád přestěhoval a co ho nejvíce k danému místu poutá. Další série otázek se týkala informovanosti dotazovaných a také tématu pohraničí. Poslední okruh otázek se dotazoval na prostorovou mobilitu obyvatel v rámci regionu (dojížděka za prací, do školy, za nákupy či kulturou). Inspirací pro sestavení dotazníku byly práce Kuldové (2006), Štětinové (2006) či Skály (2007). Některé otázky jsou téměř shodné, aby byla umožněna případná komparace výsledků s jiným zájmovým územím.

4 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA OBLASTI

Čtvrtou kapitolou této práce je geografická charakteristika oblasti ORP Prachatice. V této kapitole je postupně popisována poloha a vymezení oblasti, vývoj administrativního členění zájmové oblasti, fyzicko-geografické a socio-ekonomické charakteristiky oblasti.

4.1 Poloha a vymezení oblasti

Správní obvod obce s rozšířenou působností Prachatice se nachází v okrajové jihozápadní části Jihočeského kraje (ČSÚ – ČB 2010). Poloha v rámci Jihočeského kraje je znázorněna v obr. č. 1, kde jsou taktéž znázorněny jednotlivé obce zájmové oblasti.

ORP Prachatice je příhraniční oblastí, jejíž jihozápadní okraj lemuje státní hranice s Německem a částečně také s Rakouskem. ORP Prachatice je tvořena 44 obcemi s celkovou rozlohou 839,67 km² (ČSÚ – ČB 2010). Počet obyvatel je 33 825 (údaje jsou za rok 2009). Ve vnitrozemí ORP Prachatice sousedí s ORP Český Krumlov, České Budějovice, Vodňany, Strakonice a Vimperk. Hustota zalidnění je 40,3 obyv./km² (ČSÚ – ČB 2010), což je poměrně málo (průměr ČR je 130 obyv./km²) a je to dáno periferní polohou a specifickými historickými událostmi. Za zmínku taktéž stojí poměrně velká rozdrobenost sídelní struktury. V ORP Prachatice se nachází 162 částí obcí, resp. 203 základních sídelních jednotek (ČSÚ – ČB 2010), což je třetí nejvyšší hodnota v rámci všech obcí s rozšířenou působností v celém Jihočeském kraji.

4.2 Vývoj administrativního členění zájmové oblasti

Z historického hlediska lze nalézt okres Prachatice již od roku 1850, kdy byl součástí tzv. Prácheňského kraje a ve městě Prachatice byl zřízen okresní úřad. V roce 1862 přišla administrativní reforma veřejné správy, kdy zanikly kraje. Byly však zřízeny nové správní jednotky, tzv. „politické okresy“, kde okres Prachatice opět fungoval jako samostatná správní jednotka. Tyto politické okresy se skládaly z okresů soudních – Prachatice, Netolice, Vimperk a Volary. Takto ustanovené administrativní členění

zůstalo až do roku 1938 (Hampl 2005).

Obr. č. 1: Administrativní mapa ORP Prachatice a poloha ORP Prachatice v rámci Jihočeského kraje k 1. 1. 2008

Zdroj: ČSÚ – ČB 2010.

V poválečném období nadešlo k opětovnému obnovení politických okresů. Toto administrativní členění bylo však velice brzy (v roce 1949) zrušeno a nahrazeno tehdejší vládou velkým počtem nových správně členěných okresů a krajů. V oblasti zájmového území vznikly dvě samostatné jednotky – okres Prachatice a okres Vimperk (Hampl 2005). Nutno dodat, že takto vzniklo poměrně velké množství nových okresů, které byly ovšem znovu v roce 1960 reformovány a následně poměrně necitelně slučovány. Vznikaly tak jednotky vnitřně heterogenní a byl narušen dosavadní historicko-

geografický ráz. Na zájmovém území ORP Prachatice došlo ke sloučení okresů Vimperk a Prachatice a vznikl tak nový okres Prachatice. Takto utvořené správní členění vydrželo až do konce roku 2002, kdy došlo ke zrušení okresů a ke vzniku nových administrativních jednotek – obcí s rozšířenou působností, které již opět více respektují vnitřní homogenitu území. Vedle obcí s rozšířenou působností vznikly i pověřené úřady, které měly za úkol převzít část administrativních funkcí bývalých okresů. Nynější administrativní podoba obce s rozšířenou působností Prachatice je tvořena třemi pověřenými úřady – Netolice, Prachatice a Volary (Hampel 2005).

4.3 Fyzicko-geografické charakteristiky

V kapitole 2 byl popsán pojem amenitní migrace a regionální identita. Amenitní migrace je na fyzicko-geografické vlastnosti regionu velice vázaná, a to platí především u první formy amenitní migrace, kterou je migrace za lepším životním prostředím. Minulý výzkum prokázal jednoznačnou dominanci této formy v zájmové oblasti Prachticka (Loquenz 2008), proto je důležité fyzicko-geografické charakteristiky této oblasti podrobněji popsat a pokusit se tak zjistit, které prostředí a podmínky amenitní migranté více vyhledávají.

4.3.1 Povrch a geomorfologie oblasti

Z hlediska regionálního členění reliéfu Česka patří zájmové území ORP Prachatice pod provincii Česká vysočina (Český masív), která je na tomto území zastoupena dvěma subprovinciemi. První subprovincie, která tvoří severní oblast zájmového území, zejména oblast PÚ Netolice, je Česko-moravská subprovincie, která je v zájmovém území tvořena oblastí Jihočeské pánve a celkem Českobudějovické pánve, který lze ještě na území zájmové oblasti rozdělit na podcelky Blatské pánve a Putimské pánve (Chábera 1998).

Druhou a rozsáhlejší subprovincií zájmové oblasti je Šumavská subprovincie, která je tvořena geomorfologickými celky Šumava a Šumavské podhůří. Šumava je dále na území zájmové oblasti tvořena podcelky Šumavské pláně, Boubínská hornatina, Vltavická brázda, Želnavská hornatina a Trojmezna hornatina. Šumavské podhůří lze

pak ještě dělit na podcelky Bavorovská vrchovina, Prachatická hornatina a Vimperská vrchovina (Chábera 1998).

Povrch zájmové oblasti je poměrně různorodý, lze zde však pozorovat od severu k jihu postupně zvedající se reliéf a členitější terén. Severní oblast, která je tvořena Jihočeskými pánvemi, představuje ploché sníženiny s mírně zvlněným reliéfem. Jedná se o typ rovinného až pahorkatinného reliéfu s průměrnou výškou okolo 400 m n. m. Směrem k jihu přechází území většinou pozvolna a místy ne zcela zřetelně v poměrně členité a rozsáhlé vrchovinné Šumavské podhůří. Oblast Šumavského podhůří by se dále dala rozdělit na severnější nižší část převážně pahorkatinného rázu s průměrnou nadmořskou výškou okolo 500 m n. m. a jižnější oblast Šumavského podhůří, která je již vrchovinného charakteru s nadmořskými výškami nad 700 m n. m. (Melicharová 1973). Nejvyšším bodem celé oblasti podhůří je mírně klenutý vrchol Libín s nadmořskou výškou 1096 m n. m., který leží 5 km jižně od samotného města Prachatice a je dominantou celé oblasti. Dále na jih se rozkládají vráso-zlomové masívy Boubínské a Želnavské hornatiny, které spolu tvoří nejvyšší celky Šumavy. Téměř celé toto území je zalesněné a velmi řídko osídlené. Nejvyšším bodem Boubínské hornatiny je Boubín (1362 m n. m.), dále pak Bobík (1264 m n. m.), Solovenec (1154 m n. m.), Zátouňská hora (1033 m n. m.) a Malý Bobík (1037 m n. m.). Celá oblast dosahuje průměrných nadmořských výšek okolo 900 m n. m. Přírozeným dělítkem mezi jihovýchodním pohraničním pásmem a vnitrozemským pásmem Šumavy je Vltavická brázda, která je v jižní části zalitá vodami Lipenské přehradní nádrže. Hraniční pásmo zkoumané oblasti je tvořeno vyzdviženým plochým nebo jen mírně zvlněným povrchem Šumavských plání s nadmořskou výškou nad 1000 m n. m., čímž patří k nejrozsáhlejším souvislým plochám takto vysoko položených ve střední Evropě. Nad zarovnaný povrch plání vystupují jen mírně klenuté kupy nejvyšších vrcholů s výškami přes 1200 m n. m. Jihovýchodním směrem vybíhá ze Šumavských plání Trojmezna hornatina, kde se nalézá nejvyšší vrchol zkoumaného regionu a taktéž i celé Šumavy Plechý s výškou 1378 m n. m. V této oblasti lze nalézt i jiné vysoké vrcholy např. Trojmezna hora (1362 m n. m.) či Třístoličník (1302 m n. m.) (Melicharová 1973).

Z výše uvedeného popisu je patrné, že ačkoliv území ORP Prachatice není příliš rozsáhlé, lze na jeho území najít tři různé typy reliéfů (Chábera 1998). Severní ploché a nízko položené území Jihočeských pánví (území PÚ Netolice), Šumavské podhůří pahorkatinného až vrchovinného charakteru (území PÚ Prachatice) a jižní příhraniční

oblasti s vysokou členitostí a nadmořskou výškou (území PÚ Volary). Díky odlišným přírodním poměrům lze očekávat rozdílnou sílu regionální identity obyvatel těchto oblastí, což je blíže popsáno v následující kapitole č. 5.

Rozdílné typy reliéfu mají jistě vliv i na migraci amenitních migrantů. V tomto výzkumu byli amenitní migranté vyhledáváni metodou sněhové koule a nejvíce těchto migrantů se podařilo odhalit v oblasti podhůří Šumavy, přibližně při hranici CHKO Šumava. Tato oblast nabízí ideální spojení členitého reliéfu s téměř horským charakterem, avšak stále relativně dobrou dostupnost do většího centra regionu města Prachatic. Lze tedy usuzovat, že oblast PÚ Prachatic z celého zájmového území nabízí nejpřitažlivější podmínky pro amenitní migraci.

4.3.2 Klimatické podmínky oblasti

Obecně lze klima zájmového území hodnotit v severních částech, kde se nachází oblast Netolicka, jako mírně teplou podnební oblast, která směrem k jihu se zvyšující se nadmořskou výškou přechází v podnební oblasti chladné. Z celorepublikového hlediska lze oblast ORP Prachatic označit jako oblast s chladnějším podnebím a drsnějšími klimatickými podmínkami. Quitt (1975) zařadil zájmovou oblast ORP Prachatic ve svém členění mezi mírně teplou oblast MT3, MT5, MT7, čemuž odpovídá oblast podhůří a Jihočeských pánví. Dle administrativního vymezení můžeme tyto oblasti zařadit pod PÚ Netolice a PÚ Prachatic. Jižnější oblast s vyšší nadmořskou výškou Quitt (1975) zařadil téměř kompletně pod označení CH7. Podhůří se vyznačuje průměrnou roční teplotou okolo 6 – 7 °C. Teplota opět klesá směrem k hraničnímu pásmu, kde místy spadne až ke 2 – 3 °C.

Co se týče srážkových celoročních průměrů, je zájmová oblast z celorepublikového hlediska nadprůměrná. Jihočeské pánve jsou v oblasti ORP Prachatic nejsušší oblastí regionu s průměry okolo 600 – 700 mm/rok. Celé podhůří je pak poměrně vyrovnané s průměry okolo 800 mm/rok. Nejdeštivější oblastí celého regionu je příhraniční oblast tvořená NP Šumava s celoročními průměry okolo 1100 mm/rok (Moravec, Votýpka 1998).

Ukazatel průměrného počtu dnů se sněhovou pokrývkou vykazuje v rámci celého zájmového území taktéž značné rozdíly. Severní oblasti mají sněhový pokryv ročně v průměru 60 – 80 dní. Naopak nejvyšší partie zájmového území jsou ročně

sněhem pokryty průměrně 100 – 120 dní (Quitt 1975).

Klimatické podmínky opět nejsou zcela stejné na celém zájmovém území a mění se stejně jako povrch a nadmořská výška především ve směru sever – jih, resp. Jihočeské pánve – Šumava. Nelze však předpokládat tak silný vliv klimatických podmínek na amenitní migraci jako u povrchu a reliéfu. Z rozboru dotazníkového šetření je však patrné (kapitola 5), že obyvatelé regionu vnímají odlišné a chladnější klimatické podmínky a často se v dotaznících o „drsnějších“ podmínkách zmiňují. Nelze tedy říci, že by klimatické podmínky neměly vliv na tvorbu regionální identity.

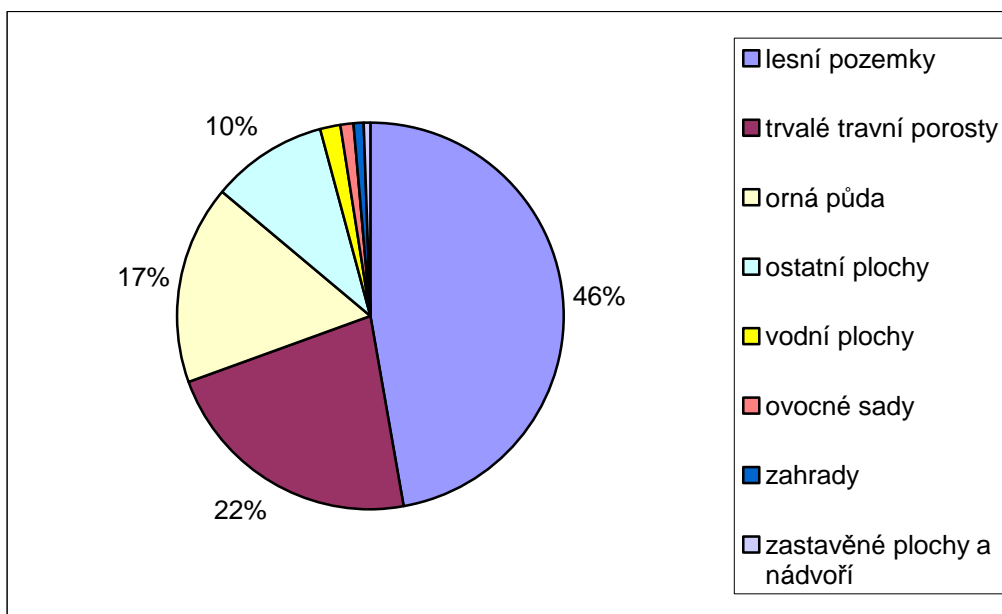
4.3.3 Půdní fond a jeho využití

Území ORP Prachatice lze z hlediska půdního fondu zjednodušeně rozdělit na tři oblasti. Pro severní oblast, kam zasahují Jihočeské pánve, jsou charakteristické hnědé lesní půdy (kambizemě) nižších poloh, které jsou velmi bohaté na živiny a jsou hojně využívány k zemědělství, typické je bramborářství a píceňářství. Pro oblast Šumavského podhůří jsou typické kambizemě vyšších poloh, které jsou již chudší na živiny, a proto se užívají spíše k pastevectví. Nejvyšší oblasti regionu jsou převážně pokryté podzoly. Tyto půdy jsou velmi chudé, proto se zde téměř nic nepěstuje, a celé území této oblasti je převážně pokryté jehličnatým lesem. V údolích toků lze taktéž nalézt zamokřené půdy (pseudogleje a gleje). Tyto půdy jsou přemokřené spodní či povrchovou vodou. Pro tento půdní typ je typický luční vegetační pokryv, který je pro svou biologickou rozmanitost často zájmem ochrany přírody. Převaha zalesněného pokryvu a taktéž velký poměr travních porostů na území celého regionu lze pozorovat v grafu č. 2 (Česká geologická mapa 2007).

Půdní fond taktéž může mít vliv na amenitní migraci, ale zároveň i na regionální identitu. Půdní fond v kombinaci s nadmořskou výškou, reliéfem a klimatickými podmínkami udává celkový ráz krajiny. Na kvalitních půdách nižších poloh lze intenzivně provozovat zemědělskou činnost či rodinné samozásobitelství (Librová 1994). Naopak vysoké polohy s drsnými klimatickými podmínkami a neúrodnou půdou jsou z velké části pokryté lesním pokryvem, což dotváří horský ráz krajiny. Možným příkladem vlivu půdního fondu na utváření regionální identity je oblast Lhenicka. Tato oblast je hojně využívána k ovocnářství, zejména k pěstování třešní. V drtivé většině místní obyvatelé uvádějí jako symbol jejich regionu právě třešně a jsou také na tento

symbol patřičně hrdí. Lze tedy tvrdit, že se zde půdní fond v kombinaci s dalšími faktory (např. historie, tradice) pozitivně projevuje na tvorbě regionální identity.

Graf č. 2: Struktura využívání pozemků na území ORP Prachatice v roce 2007

Zdroj: ČSÚ – ČB 2010, vlastní zpracování.

4.3.4 Vodstvo

Téměř celou oblast zájmového území lze zařadit k úmoří Severního moře, do kterého ústí největší řeka Česka Labe. Malá část hraničního úseku spadá také pod úmoří Černého moře, jedná se tedy o povodí řeky Dunaj (Vlček 1978). Díky vysokým nadmořským výškám celého zájmového území se ve zkoumané oblasti nacházejí pouze horní toky řek. Nejznámější řekou, která danou oblastí protéká, je nejdelší řeka Česka Vltava, která pramení pod Černou horou u obce Borová Lada v nadmořské výšce 1172 m n.m jako tzv. Teplá Vltava. Jméno Vltava celá řeka dostává až po soutoku Teplé a Studené Vltavy pod sídlem jménem Chlum v oblasti, která nese název Mrtvý luh (Vlček 1984). Vltava je na území ORP Prachatice charakteristická širokým a zprohýbaným údolím, které je lemované zalesněnými vrchy. Vltava je atypicky na horní část řeky poměrně klidná, mělká a meandrující. Místy zde lze také nalézt slatě a rašelinné louky. V údolí Vltavy se vyskytují četné upomínky na doby, kdy tudy procházela středověká obchodní cesta Zlatá stezka (např. Soumarský most) (Město

Prachatice 2010). V oblasti zájmového území ORP Prachatice se Vltava vlévá do největší vodní nádrže v ČR, do Lipenské přehrady. Druhou nejznámější řekou regionu je řeka Blanice. Blanice pramení na svahu pásma tvořeného horou Knížecí stolec (1226 m n.m.) a Lysá (1230 m n. m.) ve výšce 960 m n. m. Blanice je typickou horskou řekou s velkým spádem a zaříznutým zalesněným údolím, které je bohaté na skalní scenérie (Vlček 1984). Znamé jsou např. skály a jeskyně u Zábrdí či Husovy skály (Vlček 1978). Blanice byla v minulosti bohatě využívána k rýžování zlata. V dnešní době je Blanice proslulá díky hojnému výskytu chráněných perlorodek či díky blízké zřícenině hradu Hus (Město Prachatice 2010). U obce Husinec se Blanice vlévá do Husinecké vodní nádrže, která je určena jako zdroj pitné vody. Z tohoto důvodu je znemožněno využívat nádrž k rekreačním účelům (Přehrady v ČR 2010). V regionu se dále vyskytují již jen řeky a potoky menšího významu, např.: Volarský potok, Zbytinský potok, Živný potok, Zlatý potok, Milešický potok, Libotyňský potok atd. Pozoruhodností tohoto regionu je také Schwarzemberský kanál, který kdysi sloužil jako dopravní cesta k přepravě vytěženého dřeva, dnes je hojně navštěvován turisty. Pro turisty jsou taktéž častým místem návštěvy ledovcová jezera, např.: Plešné jezero. Severní oblast regionu, především v okolí města Netolice, je typická rybníkářská oblast. Většina rybníků je dílem Štěpánka Netolického a Jakuba Krčína z Jelčan, kteří byli průkopníky jihočeského rybníkářství (Vlček 1984). Celá zájmová oblast je z hlediska hydrologických zajímavostí více než bohatá a pozitivně se projevuje na tvorbě regionální identity, což je popisováno v kapitole č. 5.

4.3.5 Kvalita životního prostředí

Z hlediska životního prostředí patří oblast ORP Prachatice mezi nejméně znečištěné oblasti (Město Prachatice 2010) v celém Česku. Jihozápadní část regionu náleží do Chráněné krajinné oblasti Šumava a Národního parku Šumava. Periferní poloha, velké zalesněné plochy, nízká průmyslová činnost a nízká hustota osídlení utvářejí předpoklady k relativně zachovalému přírodnímu prostředí. Velmi důležitým faktorem je taktéž absence dálnice či rychlostní komunikace v širším okolí regionu.

Celé jižní Čechy mají jedny z dlouhodobě nejnižších emisí škodlivin do ovzduší, čili i kvalita ovzduší je v celorepublikovém srovnání na nadprůměrné hodnotě. Stav ovzduší je měřen v samotném městě Prachatice již od počátku 90. let a výsledky měření

jsou takové, že stav ovzduší se v Prachaticích v 90. letech dočkal oproti předchozím rokům znatelného zlepšení. Zejména s postupující plynofikací města výrazně poklesly koncentrace oxidu siřičitého, oxidu uhelnatého a polévatvého prachu (Město Prachatice 2010). Toto potvrzují též indexy kvality ovzduší, kde je patrný trend postupného zvyšování počtu dní s čistým ovzduším. Poněkud horší stav ovzduší bývá naměřen v posledních letech v zimním období, kdy část domácností opět přechází na vytápění tuhými palivy, což daleko více zatěžuje životní prostředí (Město Prachatice 2010).

O vlivu kvalitního životního prostředí na amenitní migraci není pochyb a je zásadní a hlavní podstatou této migrace, pokud se tedy hovoří o „natural amenities“ (kap. 2.1.2). Taktéž o vlivu životního prostředí na utváření pozitivní regionální identity není pochyb. Rozbor dotazníků ukazuje například, že většina dotazovaných považuje za přednost svého regionu krásnou přírodu, životní prostředí, čisté ovzduší či jiné aspekty, které jsou s kvalitním životním prostředím úzce spjaty.

4.4 Socio-ekonomické charakteristiky

Pro úplnou geografickou charakteristiku regionu ORP Prachatice je nutno zhodnotit také sídelní strukturu regionu, vývoj a současný stav hospodářské činnosti a některé demografické charakteristiky obyvatelstva zájmového území, které lze stručně označit jako socio-ekonomické charakteristiky regionu.

4.4.1 Vývoj počtu obyvatelstva

Vývoj počtu obyvatel ORP Prachatice lze sledovat již od roku 1869 (ČSÚ 2007). V rámci celého zájmového území vývoj počtu obyvatelstva do začátku první světové války spíše stagnoval. Poměrně konstantní růst počtu obyvatelstva lze však sledovat v pohraniční oblasti PÚ Volary. Tento růst byl především zapříčiněn rozvojem těžby dřeva, která byla podpořena velkou vichřicí koncem 19. století a následnou kůrovcovou kalamitou, což mělo za následek nutnost zvýšit počet pracovníků v dřevařském těžebním průmyslu (Fencel, Kozák 2003). V dalším období (20. léta 20. století) celkový počet obyvatel spíše klesal, ovšem došlo k růstu počtu obyvatel ve městech.

Následující období druhé světové války přineslo velmi dramatické změny

v populačním vývoji a zasáhlo i do sídelní struktury. Nejsilnější změny způsobily válečné ztráty, migrace obyvatelstva, odsun německého obyvatelstva a následné dosídlování pohraničí nepůvodními obyvateli. Díky nově příchozím se začala zcela znovu formovat nová občanská společnost. Chyběly vazby k území, tradice a znalosti zdejšího hospodaření. Neznalost prostředí vedla později k opětovnému odchodu nově příchozích zpět do vnitrozemských oblastí. Celý tento „násilný“ proces vedl k nižší sociální a sídelní stabilitě tohoto území (Hampl 2005). Dalším silným negativním jevem, který přispěl k celkovému růstu periferality zkoumaného území, bylo vytvoření neprostupného pohraničního pásma v 2. polovině 20. století. Díky této hranici došlo k mnoha negativním jevům, jako například zánik některých obcí či přerušení historicky silné tradice zahraničního obchodu (Kastner 1996).

Období komunismu přinášelo další negativní jevy, které narušovaly přirozený vývoj regionu. Důležitým zásahem bylo například období tzv. násilné integrace obcí, ke kterému došlo mezi roky 1961 – 1970 (pokles počtu obcí zhruba o 41 %). Období socialismu probíhalo zároveň ve znamení nastoleného trendu: růst počtu městského obyvatelstva a úbytek počtu obyvatel ve venkovských obcích. Důvodem byla plánovaná koncentrace občanské vybavenosti i průmyslových podniků do střediskových center regionů. Co se týče celkové populace regionu, lze sledovat konstantní úbytek počtu obyvatel (Hampl 2005).

Následné období spojené s pádem totalitního režimu přináší nejen pro celý region, ale i stát rozsáhlé politické, ekonomické, ale i kulturní změny. Z hlediska vývoje počtu obyvatel je toto období typické spíše stagnujícím stavem pro území Prachaticka. Mezi roky 1991 – 2001 došlo k mírnému nárůstu počtu obyvatel regionu na dnešní stav 33 800 obyvatel (údaje k 31. 12. 2008) (ČSÚ – ČB 2010). Otevření hranic vedlo k poměrně silnému nárůstu počtu obyvatel v příhraničních oblastech (obec Stožec 18% nárůst).

4.4.2 Demografické ukazatele

Počet obyvatel na území ORP Prachatice k 31. 12. 2008 byl 33 800. Průměrná hustota zalidnění je 40,3 obyv./km², což je oproti celorepublikovému průměru (130 obyv./km²) značný podprůměr a území ORP Prachatice se tímto řadí mezi nejméně zalidněné regiony v Česku (ČSÚ – ČB 2010). I v porovnání s průměrnou hustotou zalidnění

Jihočeského kraje (62,2 obyv./km²) je hodnota hustoty zalidnění ORP Prachatice podprůměrná. Naopak věková struktura obyvatelstva Prachaticka je poměrně příznivá. Vysoký podíl obyvatelstva ORP Prachatice v předproduktivním věku (do 14 let) 16,8 % se promítá na třetím nejnižším průměrném věku (37,8 let) v Jihočeském kraji (údaje k 31. 12. 2008). Velmi příznivý demografický ukazatel pro ORP Prachatice je taktéž index stáří. V roce 2005 byla tato hodnota 74,7, což je třetí nejnižší hodnota v celém Jihočeském kraji (ČSÚ – ČB 2010). Dalším podstatným ukazatelem je přirozená měna obyvatel. Mezi roky 1991 a 2001 došlo k růstu tohoto ukazatele a ačkoliv došlo k mírnému úbytku obyvatel díky mechanické měně, celkový počet obyvatel stoupal. Přirozenou a mechanickou měnu obyvatel regionu lze pozorovat v tabulce č. 1, která poskytuje rovněž srovnání s ostatními regiony jižních Čech (ČSÚ – ČB 2010).

Tab. č. 1: Ukazatelé změny počtu obyvatel podle správních ORP v Jihočeském kraji v letech 2001 – 2005 na 1000 obyvatel

	Celkový přírůstek	Přirozený přírůstek	Přírůstek stěhováním	Stěhování mezi obcemi SO ORP
Jihočeský kraj	0,8	-0,9	1,7	x
v tom správní obvody				
Blatná	-1,2	-4,3	3,1	8
České Budějovice	2,1	-0,2	2,3	12
Český Krumlov	2,3	0,9	1,4	11,1
Dačice	-2,4	-1,3	-1,1	6,8
Jindřichův Hradec	1,2	-0,7	1,9	11,3
Kaplice	7,6	2,6	5	12,7
Milevsko	-3,1	-1,8	-1,3	5,8
Písek	0,4	-1,6	2	7,3
Prachatice	1	0	1,1	9,3
Soběslav	0,1	-2,8	2,8	7,9
Strakonice	-1,7	-1,6	-0,1	9,7
Tábor	-1,6	-1,4	-0,2	10,3
Trhové Sviny	6,6	-1,4	8	5,9
Třeboň	-1,7	-2,9	1,3	8,2
Týn nad Vltavou	4,8	0,7	4	6
Vimperk	-0,6	-1,4	0,9	7,5
Vodňany	3,3	-2,5	5,8	5,2

Zdroj: ČSÚ – ČB 2010.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva zájmového území nehovoří již tolik příznivě. V ORP Prachatice žije 6,0 % vysokoškolsky vzdělaných lidí, což je pod jihočeským průměrem (7,8 %) a jednoznačně ukazuje na odliv vzdělaných lidí do

větších měst (Praha, České Budějovice), kde vzdělaní lidé nalézají větší možnosti odborného uplatnění (ČSÚ – ČB 2010).

Demograficky příznivý ukazatel pro ORP Prachatice je roční průměr živě narozených na 1000 obyvatel, který dosáhl počtu 10 živě narozených dětí, což je čtvrtá nejvyšší hodnota v celém kraji (údaj je průměr let 2001-2005) (ČSÚ – ČB 2010).

Z celkového počtu 538 cizinců bydlících v ORP Prachatice je nejvíce vietnamské národnosti (169), dále pak ukrajinské (106) a slovenské (62) (ČSÚ – ČB 2010). Tato statistika má ovšem menší vypovídací schopnost, jelikož se dá předpokládat, že část cizinců zde žije bez povolení a nejsou tedy ve statistikách zahrnuti.

4.4.3 Sídla a jejich vybavenost

V administrativní jednotce ORP Prachatice se nachází 44 samostatných obcí. Ve třech největších městech (Prachatice, Volary a Netolice) žije 55 % obyvatel celého regionu (ČSÚ – ČB 2010). Další obce nesoucí označení město jsou již jen Vlachovo Březí a Husinec, což celkově vypovídá o rozdrobenosti sídel a jejich malé velikosti. O značné sídelní rozdrobenosti svědčí i počet základních sídelních jednotek, kterých je 203 v celém regionu ORP Prachatice. Největším městem je město Prachatice s počtem obyvatel 11 789 (2008), čímž se Prachatice řadí mezi nejmenší bývalá okresní města Česka. Druhým největším městem regionu jsou Volary s 4 083 obyvateli, na třetím místě je obec Netolice s 2 725 obyvateli (rok 2008). Třetinová velikost druhého největšího města Volary oproti městu Prachatice svědčí o absenci druhého většího centra či sídla regionu (ČSÚ – ČB 2010).

Vývoj bytového fondu ukazuje, že mezi roky 1991 a 2001 došlo k 6,3% nárůstu trvale obydlených bytů v celém ORP Prachatice (ČSÚ – ČB 2010). Ve většině případů se jedná o výstavbu rodinných domů (nárůst o 11,8 %). Oproti tomu bydlení v bytových domech má již mnohem pomalejší rozvoj (nárůst o 1,9 %). V samotném městě Prachatice je tento trend stěhování se do rodinných domů daleko silnější. Mezi roky 1991 a 2001 došlo k nárůstu trvale obydlených bytů v rodinných domech o 33,5 % a v bytových domech jen o 3,9 %. Z těchto údajů je jasně čitelný moderní trend bydlení, který charakterizuje výstavba rodinných domů. Podíl rodinných domů na trvale obydlených domech je v kraji však třetí nejnižší (méně než 85 %). Intenzita bytové

výstavby v posledních 7 letech byla v kraji nejvyšší (23,1 bytů na 1000 obyvatel) a dá se předpokládat, že i nadále potrvá vysoké tempo výstavby (ČSÚ – ČB 2010).

4.4.4 Vývoj hospodářství

Tradiční hospodářskou činností zkoumaného území je těžba dřeva a jeho zpracování, sklářství, papírnictví a hamernictví (Fencel, Kozák 2003). Tyto hospodářské činnosti byly dominantní formou obživy především na území Volarska. V nižších nadmořských výškách regionu, kde je již klima přívětivější, byl podíl zemědělství vyšší. Na tradiční odvětví navázaly v druhé polovině 19. století i další ekonomické aktivity. Příkladem je výroba dřevěných součástek v Prachaticích (Fencel, Kozák 2003). Silným impulzem k hospodářskému rozvoji regionu bylo vybudování železniční tratě Prachatice – Číčenice v roce 1839 a Prachatice – Volary – Lenora roku 1899 (Město Prachatice 2010). V dalším období (20. – 30. léta 20. století) došlo k útlumu hospodářského rozvoje, a to především tradičních hospodářských aktivit – sklářství a těžba dřeva. Důvodem byl především odchod lidského kapitálu do městského prostředí. Období hospodářského úpadku bylo zároveň poznamenáno světovou hospodářskou krizí (Fencel, Kozák 2003). Následovalo období 2. světové války doprovázené populačními poklesy a migračními přesuny, které přispěly k hospodářskému úpadku. Poválečné období bylo ve znamení plánované ekonomiky (Hampl 2005). V zemědělství docházelo ke zřizování horských pastevních družstev (např. Volary, Křišťanov, Ktiš), která byla později zařazena do jednotných zemědělských družstev (Fencel, Kozák 2003). Tato plánovací ekonomika vedla k téměř absolutní likvidaci samostatně hospodařících rolníků. Ti časem ztratili technologie, půdu i vztah k tradičnímu pastevectví a převážná většina se již k němu nikdy nevrátila (Hampl 2005).

V 70. letech došlo především k silnému hospodářskému růstu města Prachatice, protože byla nastolena silná dotační politika střediskových center (tzv. Středisková soustava osídlení), kterými byly určeny právě Prachatice (Hampl 2005). Během tohoto období bylo v samotném městě vybudováno mnoho poboček klíčových podniků (např. Jitona, Šumavan), což dovázela silná bytová výstavba. Toto období silně narušilo historický ráz města přetrvávající dlouhá staletí, především díky existenci obchodní cesty Zlatá stezka, a to městu vtisklo nepřilíš estetický funkcionalistický vzhled (Fencel, Kozák 2003). Tato tzv. socialistická industrializace se samozřejmě netýkala pouze

města Prachatice (např.: dřevařské závody ve Volarech, konzervárny ovoce ve Lhenicích) (Fencl, Kozák 2003).

Polistopadové období je z hospodářského hlediska obdobím velkých změn. Došlo k velkému růstu zaměstnanosti v terciéru, který rostl na úkor priméru a sekundéru. Rozpad dosavadních obchodních kontaktů (především s ostatními postsocialistickými zeměmi), znamenal pro české podniky velké ztráty (Fencl, Kozák 2003). Otevření hranic a neschopnost konkurence vedlo k omezení či úplnému uzavření mnoha podniků na Prachaticku (např. Klima Prachatice a.s.). Otevření hranic a zavírání podniků bylo doprovázeno každodenním cestováním obyvatel regionu za prací do sousedního Bavorska (tzv. pendleři), což přineslo kvalitativní změny životního stylu obyvatel regionu (Dokoupil 2004). Toto období pomohlo regionu odklonit se mimo trajektorii periferních oblastí Česka (Pileček 2007). Přelom 20. století je na Prachaticku charakteristickým rostoucím zájmem především německých zahraničních investorů, kteří se snaží využít levné pracovní síly a poměrně dobré dopravní dostupnosti, a dochází k vybudování poboček mnoha zahraničních podniků (např. Vishay Elektronik s.r.o. v Prachaticích a Volarech, M-Technika v Prachaticích, či Hatz Diesel s.r.o. ve Vlachově Březí) (Město Prachatice 2010).

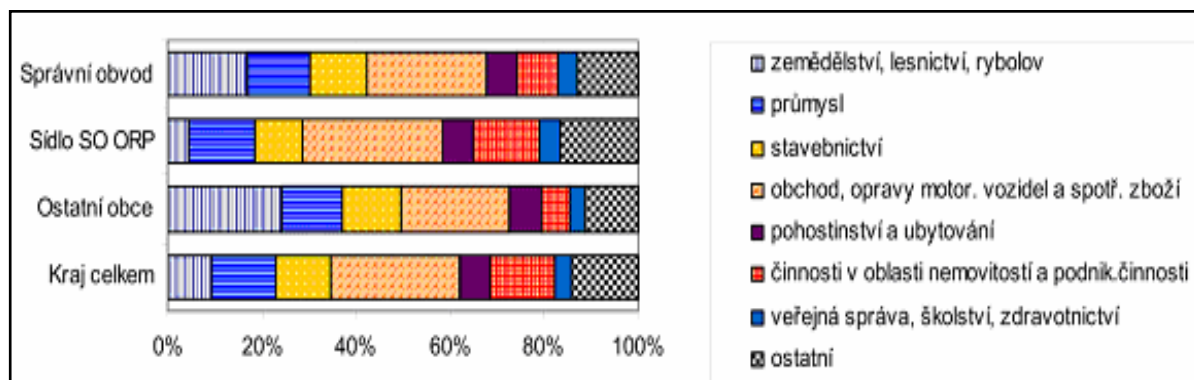
Období 21. století je v zájmové oblasti ORP Prachatice typické poměrně silným rozvojem cestovního ruchu a rekreace. V této ekonomické oblasti dominuje město Prachatice, které učinilo mnoho investic (např. rekonstrukce historického jádra, vybudování mnoha sportovišť, cyklostezky, slavnosti Zlaté stezky či veřejné koupaliště Hulák) (Město Prachatice 2010). Druhou silnější oblastí cestovního ruchu je oblast Volarska (Volary, Nová Pec, Želnavá), kam jezdí turisté především za přírodními krásami regionu (CHKO Šumava, NP Šumava, vodní nádrž Lipno aj.). Graf č. 3 ukazuje porovnání struktury ekonomických subjektů podle činnosti v celém správním obvodu s krajem, městem Prachatice a ostatními obcemi regionu Prachatice.

Z grafu je především čitelný velký podíl ekonomických subjektů v primárním sektoru v ostatních obcích regionu oproti samotnému městu Prachatice. Dominanci města Prachatice, jakožto centra regionu podtrhuje i vyšší podíl subjektů v obchodu oproti ostatním obcím regionu.

Údaje o nezaměstnanosti „hovoří“ o zájmovém území ORP Prachatice vcelku pozitivně. Míra nezaměstnanosti je v tomto regionu dlouhodobě pod celorepublikovým, ale i pod jihočeským průměrem. Z celého zájmového území je nejnižší nezaměstnanost

v samotném městě Prachatice. Porovnání míry nezaměstnanosti v zájmovém území a městě Prachatice lze nalézt v tabulce č. 2.

Graf č. 3: Porovnání sektorové struktury ekonomiky v ORP Prachatice v roce 2005

Zdroj: ČSÚ – ČB, 2010.

Tab. č. 2: Porovnání míry nezaměstnanosti v dlouhodobém průměru v ORP Prachatice, městě Prachatice, v Jihočeském kraji a celé ČR

Rok	Míra nezaměstnanosti ve městě Prachatice	Míra nezaměstnanosti v ORP PT	Míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji	Míra nezaměstnanosti v ČR
1996	3,40%	3,98%	2,50%	3,50%
1997	4,80%	5,49%	3,90%	5,20%
1998	5,02%	5,89%	6,00%	7,50%
1999	5,65%	7,66%	6,50%	9,40%
2000	4,28%	5,99%	5,80%	8,80%
2001	5,47%	6,84%	6,00%	8,90%
2002	5,60%	7,10%	6,70%	9,20%
2003	5,20%	6,80%	7,00%	9,90%
2004	6,40%	6,60%	6,60%	9,80%
2005	5,00%	6,40%	6,70%	8,90%
2006	4,40%	5,22%	5,70%	7,70%
2007	3,20%	3,97%	4,50%	6,00%
2008	4,00%	4,75%	4,80%	6,00%
2009	5,90%	7,00%	7,80%	9,20%
2010	6,00%	7,27%	8,50%	9,60%

Zdroj: ČSÚ – ČB 2010, vlastní zpracování.

5 TERÉNNÍ A DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Tato kapitola se věnuje vyhodnocení dotazníkového šetření, které proběhlo metodou rozdávaného a sbíraného dotazníky a také metodou sněhové koule. Metodou rozdávaného a sbíraného dotazníku bylo celkem rozdáno 400 dotazníků a podařilo se zpět vybrat 197 vyplněných dotazníků (Příloha 1). Metodou sněhové koule bylo osloveno 120 potencionálních amenitních migrantů a ze 120 oslovených respondentů této skupiny bylo přijato do vyhodnocení 97 vyplněných dotazníků. Dotazníky byly roztríděny podle bydliště dotazovaných dle jednotlivých PÚ a také podle toho, zda jsou dotazovaní stálými obyvateli, či amenitními migranty.

Nejvyšší podíl amenitních migrantů na všech dotázaných se podařilo oslovit na území pověřeného úřadu Prachatice s podílem 41 % amenitních migrantů, v pověřeném úřadu Volary je podíl dotázaných amenitních migrantů 34 % a nejméně se jich podařilo oslovit na území pověřeného úřadu Netolice, zde se poměr amenitních migrantů dostal na 25 % dotázaných. Tyto výsledky mohou ukazovat na již zmiňované cílené směřování amenitních migrantů především za kvalitnějším přírodním prostředím podhorského charakteru.

Vzhledem k tomu, že došlo k distribuci dotazníků s využitím lokálních činitelů (starostů obcí) a zaměstnanců České pošty, nepodařilo se dodržet podobnou věkovou a vzdělanostní strukturu vzorku dotazovaných s celým regionem. Z tohoto důvodu nelze výsledný analyzovaný soubor považovat za zcela reprezentativní, a nelze tedy výsledky zcela zobecňovat, lze z nich zejména usuzovat na některé obecnější závěry. Tabulka č. 3 přesně ukazuje odchylky ve vzdělanostní a věkové struktuře výběrového vzorku od skutečného stavu populace výběrového území.

Tab. č. 3: Vzdělanostní a věková struktura respondentů a všech obyvatel ORP Prachatice v roce 2009

	Průměrný věk	Vzdělání				Průměrné vzdělání
		1	2	3	4	
výběrový vzorek	43,5	12,8	30,9	39,3	17	2,67
ORP Prachatice	38,3	17,2	37,3	31,3	14,2	2,31

Poznámka:

(1 – základní, 2 – vyučen/a, 3 – středoškolské s maturitou, 4 – vysokoškolské)

Zdroj: ČSÚ – ČB 2010, dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.1 Subjektivní prostorové vymezení regionu

Pro zjištění subjektivního vymezení regionu bylo využito prvků mentálního mapování. Cílem bylo zjistit, jaké území považují respondenti za „svůj“ region. Respondenti byli požádáni, aby do schématické mapy zakreslili území, které považují za „svůj“ region, a dále aby podtrhli sídlo, které považují za přirozené centrum vytyčeného regionu. Dotazovaní dostali jako předlohu zjednodušenou mapu, kde byly znázorněny názvy sídel a administrativní hranice celého zájmového regionu ORP Prachatice. Výsledky této části dotazníku jsou znázorněny v obr. č. 2. Z obrázku lze vyčíst předpokládanou jednoznačnou dominanci města Prachatice a přilehlých obcí (kapitola 4.4). Město Prachatice je jediným větším městem zkoumaného území a jednoznačně plní funkci přirozeného centra regionu. Překvapivý je nízký podíl respondenty zahrnutých obcí pověřeného úřadu Volary a celého pohraničí. Zde je pravděpodobně stále znát několik desetiletí dlouhá orientace regionu do vnitrozemí, která byla spojena s bývalým totalitním režimem a uzavřením hranic se sousedním Německem. Ačkoliv železná opona padla již před více jak dvaceti lety, přesto je vidět, že v mysli obyvatel ponechává stále určité následky. Součástí otázky týkající se subjektivního vymezení identifikační oblasti byl požadavek, aby respondenti do mapy podtrhli sídlo, které považují za přirozené centrum svého regionu. Ve většině případů došlo k označení sídla, ve kterém daný respondent bydlí a nebyl brán zřetel na vybavenost sídla, možnosti pracovní nabídky či nabídku služeb. Z tohoto důvodu nejsou považovány výsledky této části otázky za zcela relevantní a nejsou zde prezentovány. Vhodné by bylo doporučit pro případné budoucí práce podobného zaměření, aby byl samotný termín „sídlo – centrum regionu“ v předkládaném dotazníku více specifikován či zde byla uvedena určitá kritéria výběru.

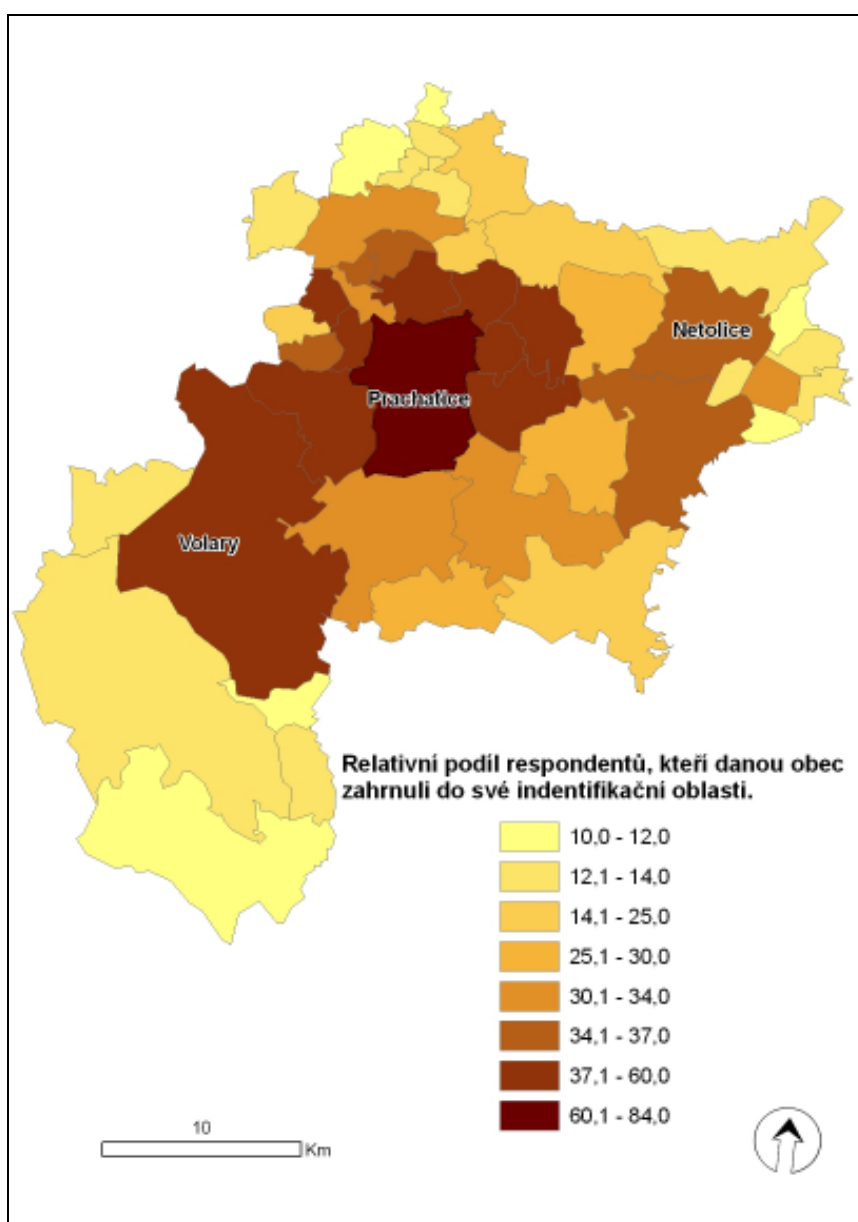
5.2 Mobilita obyvatelstva

Součástí respondenty vyplňovaného dotazníku byla i série otázek týkajících se mobility obyvatelstva a potřeby dojíždět do práce, školy, za všedními a mimořádnými nákupy či za kulturou. Nejvíce dotazovaných je zaměstnáno nebo studuje v samotném městě Prachatice, což činí necelých 40 % dotázaných. Na druhém místě dotazovaní nejčastěji pracují/studují v místě bydliště, tudíž nejsou nuceni dojíždět. Na třetím místě nejčastěji

dojíždí do Českých Budějovic. Pro lepší přehlednost o mobilitě obyvatelstva zájmového území napoví více graf č. 4, který zobrazuje průměrnou vzdálenost dojíždky. Více jak 70 % dotázaných dojíždí do vzdálenosti 15 km od místa bydliště z čehož vyplývá, že většina obyvatel regionu pracuje či studuje přímo v regionu či v jeho nejbližším zázemí. Více jak 5 % dotázaných je nuceno cestovat 100 km a více, což jsou převážně vysokoškoláci či pracující v Praze, kteří tráví všední dny v místě dojíždky a na víkendy cestují domů, čili se nejedná o každodenní dojíždění.

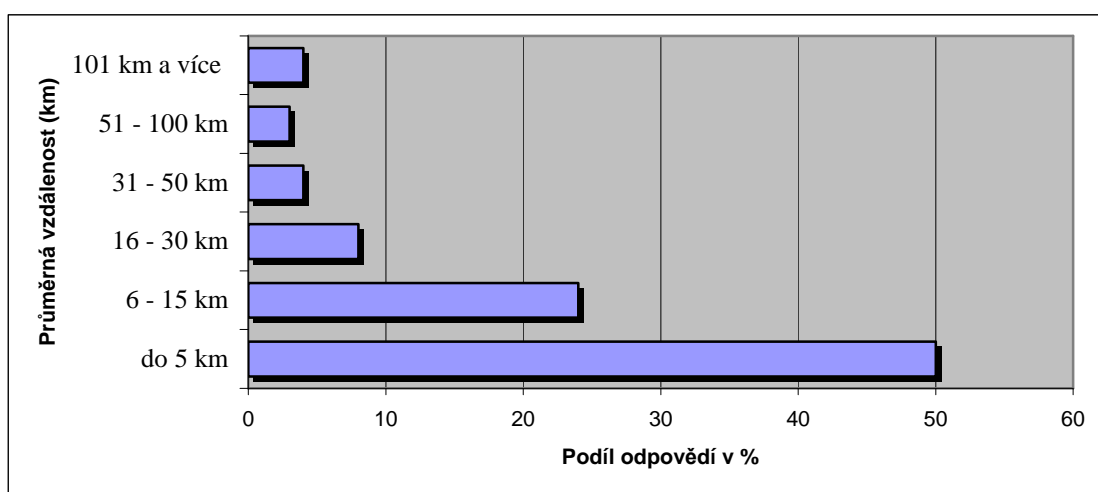
Obr. č. 2: Subjektivní vymezení identifikační oblasti respondentů z obvodu ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: ARC ČR 500, dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

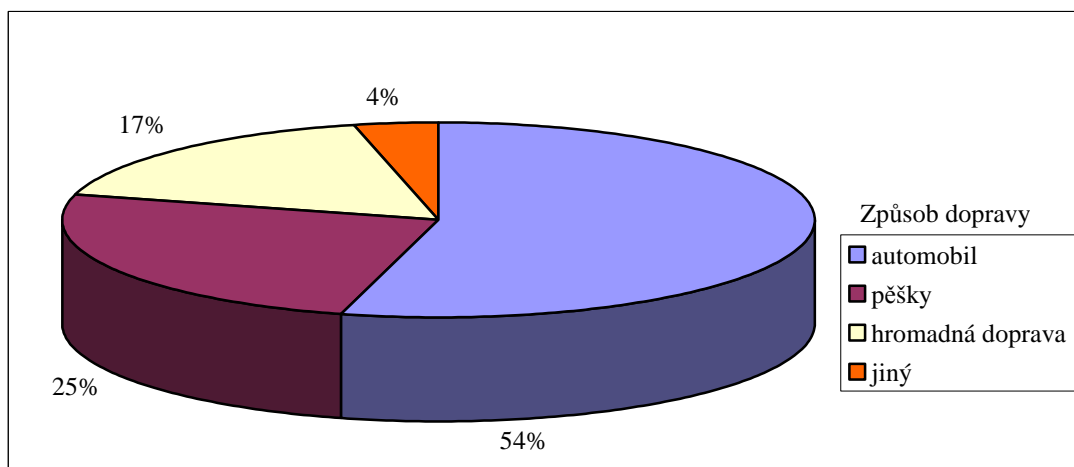
Způsob dopravy v případě dojížděky zachycuje graf č. 5. Více jak polovina dotazovaných využívá k přepravě automobil. Na druhém místě lidé nejčastěji využívají chůze, což náleží především respondentům pracujícím či studujícím v místě bydliště. Tento ukazatel „zvedá“ především samotné město Prachatice, které nabízí pro své zázemí relativně dostatečnou pracovní nabídku (kapitola 4.4). Zbytek dotazovaných užívá k přepravě hromadnou dopravou či jiný způsob dopravy například kolo.

Graf. č. 4: Průměrná vzdálenost dojížděky do zaměstnání/do školy v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Graf. č. 5: Způsob dopravy dotázaných do zaměstnání či do školy v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Další otázkou týkající se mobility obyvatelstva, na kterou měli dotazovaní odpovědět, bylo, kde nakupují věci denní potřeby. Většina respondentů uvedla, že věci denní potřeby nakupují v místě bydliště, popřípadě v místě práce či školy. Zbytek dotázaných nakupuje věci denní potřeby nejčastěji do 10 km od místa bydliště, což naznačuje relativně dobrou vybavenost regionu základními službami.

Další otázkou věnující se mobilitě obyvatelstva byl dotaz, kam respondenti jezdí za většími nákupy a kam za kulturou. Z výsledků vyplývá, že většina respondentů obstarává své nákupy ve větších městech, kde jednoznačně dominují České Budějovice (54 %) a Prachatice (34 %). Dojížděka za kulturou prokázala oproti nákupům poměrně velkou různorodost a odpovědi respondentů byly dosti odlišné. Vysvětlením pro takto odlišné odpovědi mezi dojížděním za většími nákupy a za kulturou může být již poměrně stejnorodá vybavenost větších měst nabídkou služeb, které uspokojí zákaznickovy požadavky na větší nákup, a zároveň zcela odlišná vybavenost měst a obcí kulturními možnostmi a nabídkou kulturních zážitků, kde i menší obec může nabízet mnohem širší paletu kulturních možností než jiná obec větší velikosti.

5.3 Symbol místa/regionu

V kapitole 2.2.3 bylo řečeno, že jedním z nejdůležitějších faktorů na utváření identity je i existence regionálních symbolů, což bylo dalším bodem zájmu dotazníkového šetření. Respondenti byli požádáni, aby popsali co považují za symbol místa/regionu, ve kterém žijí (graf č. 6). Utváření symboliky regionu je taktéž jednou z vývojových stádií institucionalizace regionu (Paasi 2001).

Nejčastěji obyvatelé jmenovali symboly vycházející z přírodních složek prostředí. Zde se nejvíce opakovalo slovo „příroda“. Dalšími nejčastěji jmenovanými termíny byly „Šumava“, „lesy“, dále byly často jmenovány přirozené dominanty krajiny – významné vrcholy. Zde byla nejčastěji jmenována nejvyšší hora Šumavského podhůří ležící přímo u města Prachatice, hora Libín. Obyvatelé PÚ Volary považují za symbol regionu především horu Boubín a Bobík. Dalšími často jmenovanými symboly týkajícími se přírodního prostředí byly symboly spojené s vodou. Husinecká přehrada, řeka Blanice či rybníky na Netolicku. Dále byly jmenovány symboly, které by šlo obecněji pojmenovat jako památky a architektura – historické náměstí města Prachatice, zdejší kostel, selské baroko a další lokální památky (kostely, křížové cesty, zámek

Kratochvíle, atd). Třetí významnější skupinou symbolů, jež byly respondenty jmenovány, byly symboly spojené s historií regionu. Zde jednoznačně dominovala středověká obchodní cesta Zlatá stezka.

K těmto výsledkům je vhodné dodat, že většina jmenovaných symbolů z 90 % případů pocházela z nejbližšího okolí, ve kterém respondent žije, a z většiny případů lze zmiňovaný objekt – symbol najít do 10 km od místa bydliště dotazovaných. Výsledky se nakonec sjednotily v tom, že každá významnější oblast má svůj symbol, na kterém se respondenti téměř jednoznačně shodnou. Pro názornost je zde uvedeno několik příkladů dominantních symbolů u jednotlivých oblastí:

Prachatice – historické náměstí, Libín, Zlatá stezka

Netolicko – rybníkářství, dostihy, zámek Kratochvíle

Lhenicko – třešně, zahrada jižních Čech

Volarsko – Boubín, Bobík, lesy, dřevo, Lipno

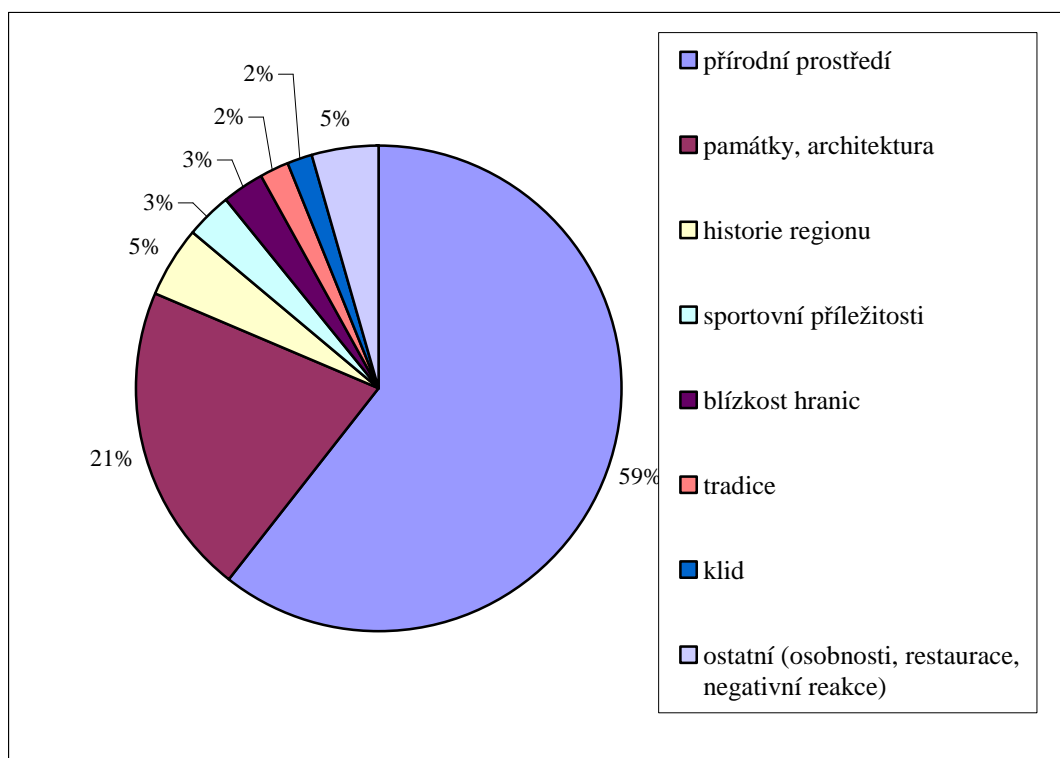
Vyhodnocení výsledků této otázky jednoznačně ukazuje na dominanci přírodních symbolů, které se tak nejvíce podílejí na utváření regionální identity respondentů, kteří jsou na své přírodní okolí patřičně hrdí.

5.4 Jedinečnost oblasti

Další součástí dotazníkového šetření bylo zaměření na pocit jedinečnosti – zda-li a k čemu ho respondenti cítí. Dotazovaní měli zkusit v jednoduchosti popsat, v čem je jejich oblast jedinečná či nezaměnitelná oproti jiným oblastem. Výsledky otázky dopadly poměrně pozitivně z hlediska tvorby regionální identity, jelikož pouze 7,3 % oslovených nedokázalo najít na tuto otázku odpověď, a zvolili odpověď nevím. Z toho vyplývá, že více jak 90 % oslovených shledává oblast svého bydliště za jedinečnou a v porovnání s ostatními oblastmi určitým způsobem ojedinělou. Ve výsledcích opět dominovaly odpovědi týkající se kvalitního přírodního prostředí. Konkrétní odpovědi a jejich jednotlivé počty opakování lze shlédnout v tabulce č. 4. Důležité z hlediska tvorby regionální identity je, že téměř všechny odpovědi jsou pozitivně smyšlené a málokdo zmiňuje některá negativita (např. problematiku menšiny, nezaměstnanost, záplavové pásmo). Naopak některé odpovědi jsou natolik emotivně laděné, že jejich zahrnutí do tabulky snižuje jejich vypovídající hodnotu. Za zmínku stojí například

odpověď: „moje krásná obec, oblast je čarovně krásná a drsná, líbezná, tajemná, věčně zelená, je naše.“ Z výsledků této otázky vyplývá, že většina dotazovaných obyvatel shledává v určitém směru svůj region za jedinečný a odlišný od jiných území. Z odpovědí lze i usuzovat, že regionální identita obyvatel zájmového území ORP Prachatice má ve většině případů pozitivní a vyhraněný charakter.

Graf č. 6: Symboly místa/regionu, kde dotazovaní žijí dle kategorií v roce 2009 v ORP Prachatice

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Tabulka č. 4: Jedinečnosti místa/regionu, které dotazovaní uvádějí v ORP Prachatice v roce 2009

Odpověď	Frekvence
Příroda	171
Památky, architektura	74
Klid	50

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Odpověď	Frekvence
Krajina	44
Šumava	22
Ovoce, zahrada jižních Čech	20
Rodný kraj	18
Blanice	17
Čisté ovzduší	17
Malebná vesnička	16
Čistota	11
Zemědělství, úrodná půda	12
Blízkost hranic	11
Lesy	11
Kultura	10
Historie	9
Rybníky	8
Málo průmyslu	8
Dostatek služeb	6
Vltavíny	6
Libín	6
Problémové menšiny	3
Záplavové pásmo	2
Diverzita prostředí	2
Restaurace	2
Jiní lidé	1
Nezaměstnanost	1
Nevím	25

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

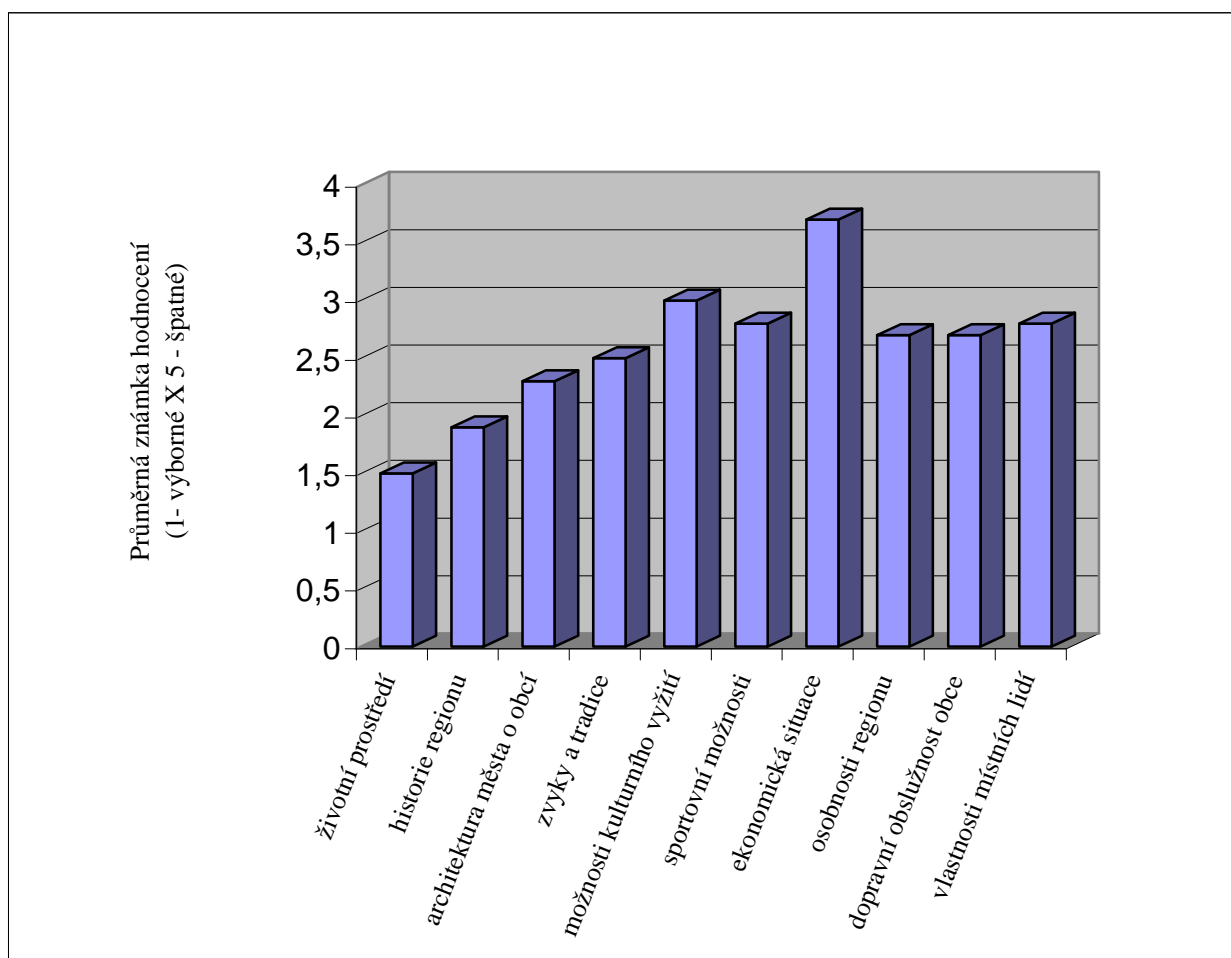
5.5 Hodnocení složek okolního prostředí

Regionální identita je utvářena mnoha faktory, jedním z nich je prostředí, které každého jedince obklopuje a ve kterém žije (viz kapitola 2.2). Míru sepětí člověka s konkrétním územím ovlivňují veškeré složky okolního prostředí (Vencálek 1998). Bylo tedy nutné zjistit, jak dotazovaní tyto složky hodnotí, na co jsou nejvíce hrdí a co naopak považují za problematické či nedostatečné. V otázce byli respondenti požádáni, aby zkusili oznámkovat následující vlastnosti jejich okolí známkou 1 až 5 (1 – výborné, 5 – špatné) a dále aby se pokusili popsat hlavní pozitiva, či negativa jednotlivých vlastností.

Respondenti postupně hodnotili životní prostředí, historii regionu, architekturu měst a obcí, zvyky a tradice, možnosti kulturního vyžití, možnosti sportovního vyžití, ekonomickou situaci, osobnosti regionu, dopravní obslužnost obce/regionu a vlastnosti místních lidí.

Z grafu č. 7 lze poznat, že v hodnocení složek okolního prostředí bylo nejlépe hodnoceno životní prostředí, dále pak historie regionu, architektura měst a obcí a také zvyky a tradice. Tyto 4 skupiny mají průměrnou známku do 2,5. Průměrná známka za všechny kategorie pro celé zájmové území je 2,39, což značí výsledné spíše kladné hodnocení okolního prostředí, a lze usuzovat, že okolní prostředí se pozitivně podílí na utváření regionální identity. V následujících bodech je rozebráno, jak se lišilo jednotlivé hodnocení z hlediska prostorového rozmístění a také v porovnání hodnocení amenitních migrantů a stálých obyvatel.

Graf č. 7: Hodnocení složek okolního prostředí respondenty v ORP Prachatice v roce 2009

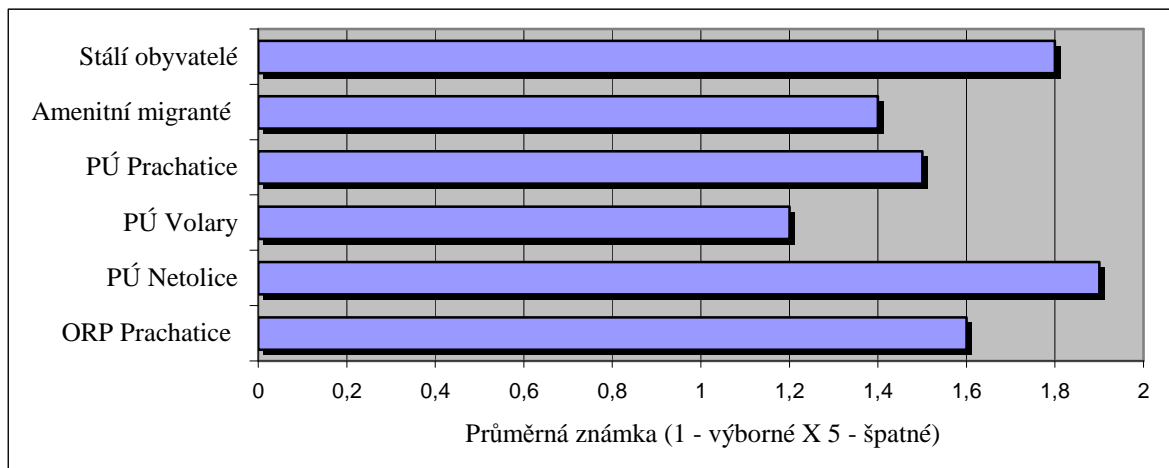

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.5.1 Životní prostředí

Jak již bylo nastíněno, životní prostředí dopadlo v hodnocení nejlépe a „dostalo“ průměrnou známku nižší než 2, přesně 1,5. Jedná se jednoznačně o nejsilnější atribut z okolního prostředí regionu a obyvatelé jsou na zachovalost svého životního prostředí, především pak na přírodní prostředí, patřičně hrdí. Z prostorového hlediska dopadlo hodnocení dle očekávání. Respondenti bydlící v horských oblastech (PÚ Volary), které spadají pod různá pásma ochrany přírody a kde je okolní krajina nejméně narušená lidskou činností, vyhodnotili své životní prostředí nejlépe, známkou 1,2. S postupem do vnitrozemí, ubýváním nadmořské výšky, nárůstem hospodářské činnosti člověka se průměrná známka hodnocení zvyšovala a nejvyšších hodnot dosáhla v oblasti PÚ Netolice, kde je méně zalesněných ploch a je zde hojně provozována zemědělská činnost. Porovnání hodnot za území jednotlivých pověřených úřadů lze vyčíst z grafu č. 8. Porovnání prostorového rozložení průměrných hodnot za jednotlivé obce lze vyčíst v obr. č. 3. V tomto obrázku jsou zaneseny hodnoty pro každou obec zvlášť a obce jsou dále rozděleny do 5 kategorií dle průměrné známky.

Graf č. 8: Hodnocení životního prostředí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

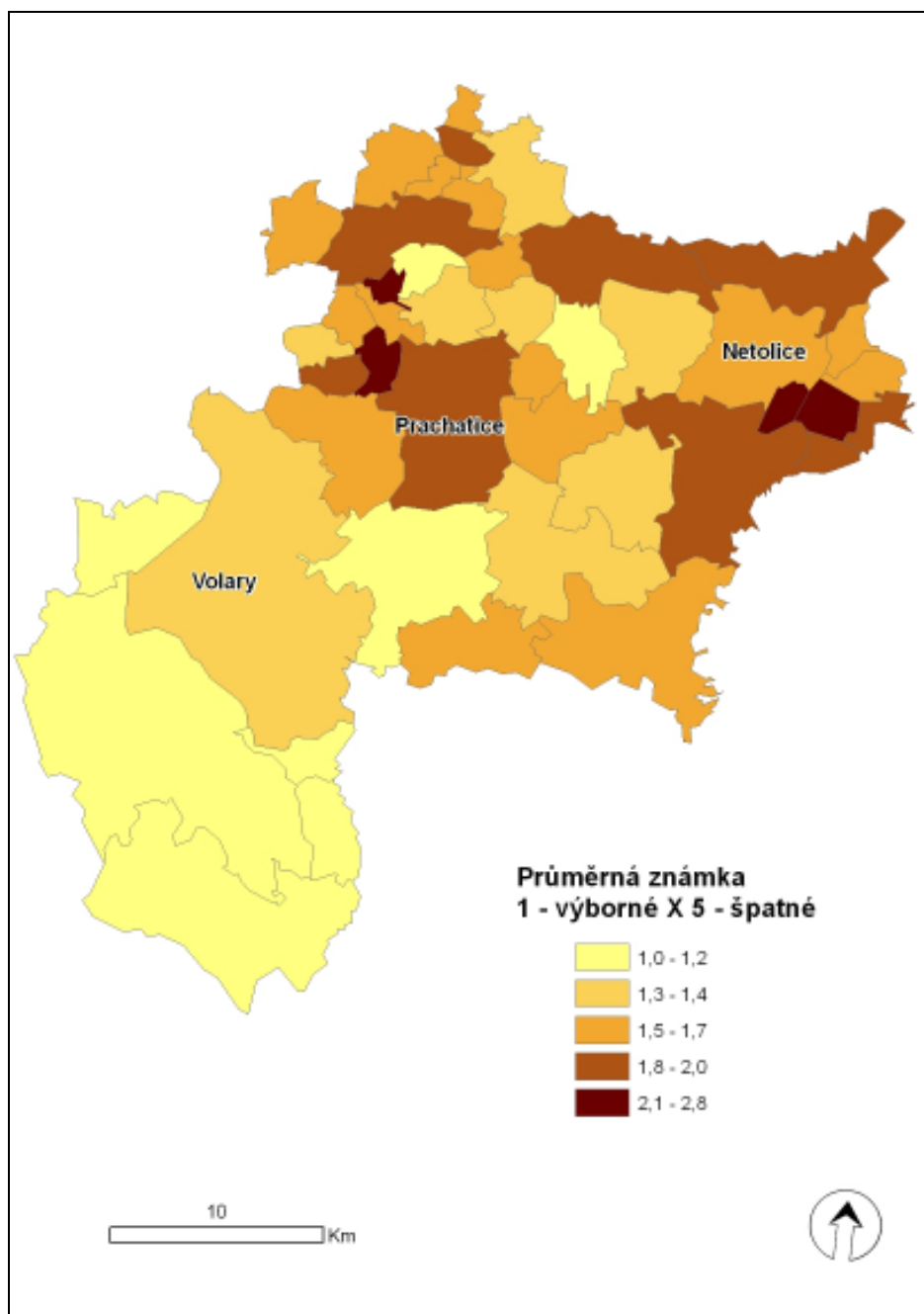
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Rozdíly lze sledovat i v hodnocení mezi stálými obyvateli a amenitními migranty. Hodnocení životního prostředí amenitními migranty bylo v průměru nižší (tzn. hodnotili lepší známkou) než stálé obyvatelstvo. Vysvětlení lze shledávat v tom, že amenitní migranté mají za sebou zkušenosti z jiného prostředí a jsou tedy schopni si lépe uvědomovat krásu okolního prostředí. Člověk žijící v tomto prostředí od narození

bere často okolní neporušenost přírody a čisté životní prostředí jako samozřejmost, což se může odrazit v následném případném hodnocení. Dalším důvodem rozdílného hodnocení stálých obyvatel a amenitních migrantů je fakt, že amenitní migranté si místo nynějšího bydliště vybrali dobrovolně a obvykle po zvážení více možností (kapitola 2.1) či lokalit. Mají tedy své předem stanovené důvody pro výběr této lokality.

Obr. č. 3: Hodnocení ŽP respondenty v jednotlivých obcích v ORP Prachatice v roce 2009

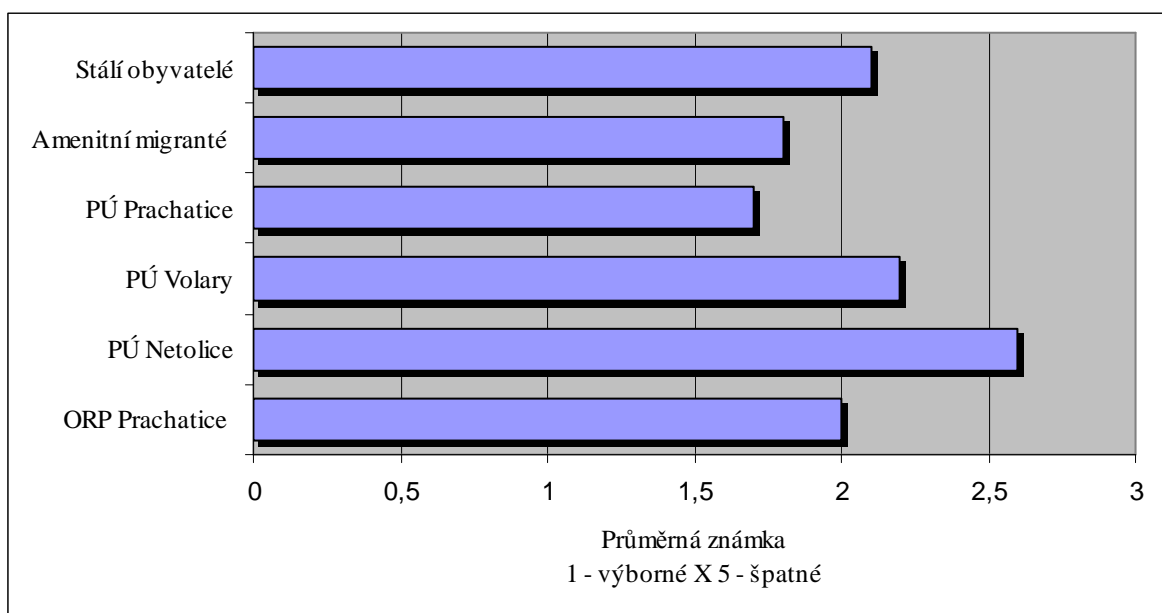
Zdroj: Arc ČR 500, dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.5.2 Historie regionu

Druhým nejlépe hodnoceným atributem okolního prostředí je historie regionu. V myslí dotazovaných obyvatel dominuje především bývalá středověká obchodní cesta Zlatá stezka. Toto uvědomění je silně podporováno činiteli radnice města Prachatice, kteří již více jak deset let organizují a pořádají slavnosti Zlaté stezky, kde je historie města a celého regionu neustále ožívována a nutno dodat, že slavnosti Zlaté stezky každoročně navštěvuje mnoho osob žijících i mimo region ORP Prachatice.

Z grafu č. 9 lze vyčíst, že z prostorového hlediska hodnotí historii regionu nejlépe obyvatelé PÚ Prachatice. Lze usuzovat, že se na tomto výsledku podepsala i architektura města se svým renovovaným středověkým náměstím, na které jsou místní obyvatelé patřičně hrdí, stejně jako na zmiňované oslavování a ožívování významných historických období, což jednoznačně tvoří pozitivní image města. Obyvatelé PÚ Volary, kteří měli druhé nejlepší hodnocení, zmiňovali především předešlý způsob obživy spojený s těžbou a zpracováním dřeva. I zde se vedení města snaží a každoročně pořádá městské „Slavnosti dřeva“, které posilují uvědomění obyvatel o tradičním způsobu obživy v tomto regionu.

Graf č. 9: Hodnocení historie regionu dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Při porovnání hodnocení stálými obyvateli a amenitními migranty došlo opět k rozdílnému hodnocení a stejně jako životní prostředí i historii regionu hodnotili amenitní migranté pozitivněji. Lze se domnívat, že amenitní migranté mohou mít pravděpodobně nižší vědomosti o celkové historii regionu a všech jejích detailech, ale naopak zmiňované hlavní symboly mohou vnímat intenzivněji, a celkovou situaci tak lépe hodnotit. V příloze č. 3 lze nalézt prostorové hodnocení architektury měst a obcí za jednotlivé obce.

5.5.3 Zvyky a tradice

Dalším hodnoceným atributem byly zvyky a tradice a z rozboru dotazníků je patrné, že hodnocení dopadlo v každé obci značně odlišně. Častým příkladem byla obec, kde obyvatelé vyhodnotili zvyky a tradice na téměř výborné úrovni a rozepisovali se, co vše se v jejich obci slaví či dodržuje, a vedlejší obec měla značně negativní hodnocení se slovy, že zde se nic neděje. Rozdílnost hodnocení zvyků a tradic může taktéž ukazovat na nedostatečnou „semknutost“ obyvatel dané obce, špatné personální obsazení obecního úřadu či na jiné konkrétní problémy, které z daného dotazníku nelze zjistit. Nejvíce zmiňované události, které jsou dodržovány, jsou např.: pálení čarodějnic a stavění máje, velikonoční koledování, oslavy masopustu či poutě. Amenitní migranté hodnotili zvyky a tradice opět pozitivněji. Často zmiňovali, že městské prostředí bylo bohaté na veškerý kulturní program, ale v úplně jiném duchu, který se s tradiční venkovskou oslavou nedá srovnat. Graf s výsledky dle jednotlivých pověřených úřadů lze nalézt na konci práce jako přílohu č. 4.

5.5.4 Možnosti kulturního vyžití

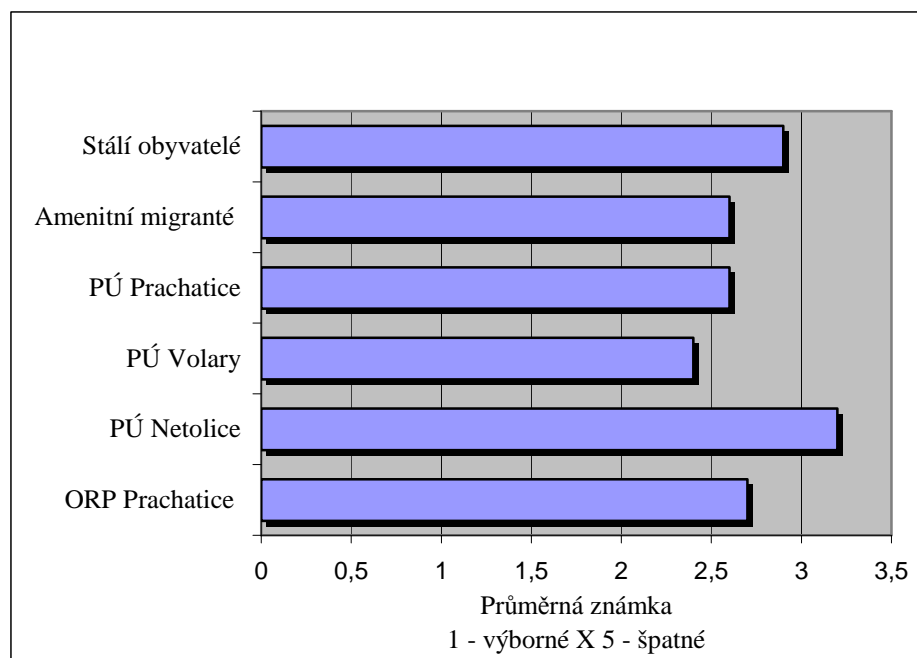
Možnosti kulturního vyžití dopadly jako druhý nejhůře hodnocený atribut ze všech předkládaných složek okolního prostředí s průměrnou známkou 3 za celé zájmové území. Jak se dalo předpokládat, tak nejlépe dopadlo hodnocení ve městech a větších obcích, kde existuje alespoň kino či zde občas proběhne nějaká společenská akce nebo hudební vystoupení. To je také závislé na existenci prostorů, kde by se takovéto události mohly odehrávat. V některých obcích, kde není společenský sál ani hospoda, dopadlo

hodnocení velmi negativně. Nejlépe hodnotili kulturní vyžití obyvatelé území PÚ Prachatice, kteří za kulturou dojíždějí převážně do města Prachatice, které nabízí možnost návštěvy kina, divadla, hudebních koncertů, muzea, knihovny a několika galerií, kde se často obměňují nejrůznější výstavy. Druhé nejlépe hodnocené území je oblast PÚ Volary. Nejhůře hodnotili své kulturní možnosti obyvatelé PÚ Netolice. V hodnocení mezi amenitními migranty a stálými obyvateli u tohoto bodu nenastaly velké rozdíly, ale poprvé hodnotilo stále obyvatelstvo své okolí pozitivněji než amenitní migranté. Amenitní migranté jsou z městského prostředí pravděpodobně zvyklí na jiné zázemí a kulturní možnosti, které nemůže malá obec nikdy v takovémto rozsahu nabídnout. Graf s výsledky dle jednotlivých pověřených úřadů (příloha 5) a obrázek s prostorovým hodnocením dle jednotlivých obcí (příloha 6) lze opět nalézt v příloze.

5.5.5 Možnosti sportovního vyžití

V hodnocení sportovních možností vyhodnotili své prostředí nejlépe obyvatelé pověřeného úřadu Volary. Zde byla často zmiňována vodní nádrž Lipno a její okolí, které se během posledního desetiletí rychle rozvíjí. Na druhé nejlépe hodnocené místo umístili dotazovaní oblast PÚ Prachatice, kde jsou téměř veškeré sportovní možnosti situovány do samotného města Prachatice. Respondenti se pozitivně vyjadřovali o činnosti místní radnice, která vydává na sportovní vyžití nemalé prostředky. Za zmínku stojí například nedávná rozsáhlá rekonstrukce veřejného koupaliště Hulák či oprava městské sportovní haly (Město Prachatice 2010). Nejhůře hodnotili sportovní možnosti obyvatelé PÚ Netolice, kde opět chybí větší město, které by tyto služby nabízelo. Grafické porovnání jednotlivých oblastí lze nalézt v grafu č. 10. Hodnocení stálých obyvatel a amenitních migrantů opět prokázalo odlišnosti – amenitní migranté hodnotili sportovní možnosti pozitivněji. Vesměs se vyjadřovali o téměř shodné nabídce sportovních zařízení jako ve městském prostředí, která jsou dosažitelná při krátkém přesunu automobilem či veřejnou dopravou. Opět zde bylo také zmiňováno kvalitní přírodní prostředí, které dle slov jednoho respondenta „k pohybu přímo vybízí“.

Graf č. 10: Hodnocení možností sportovního využití dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

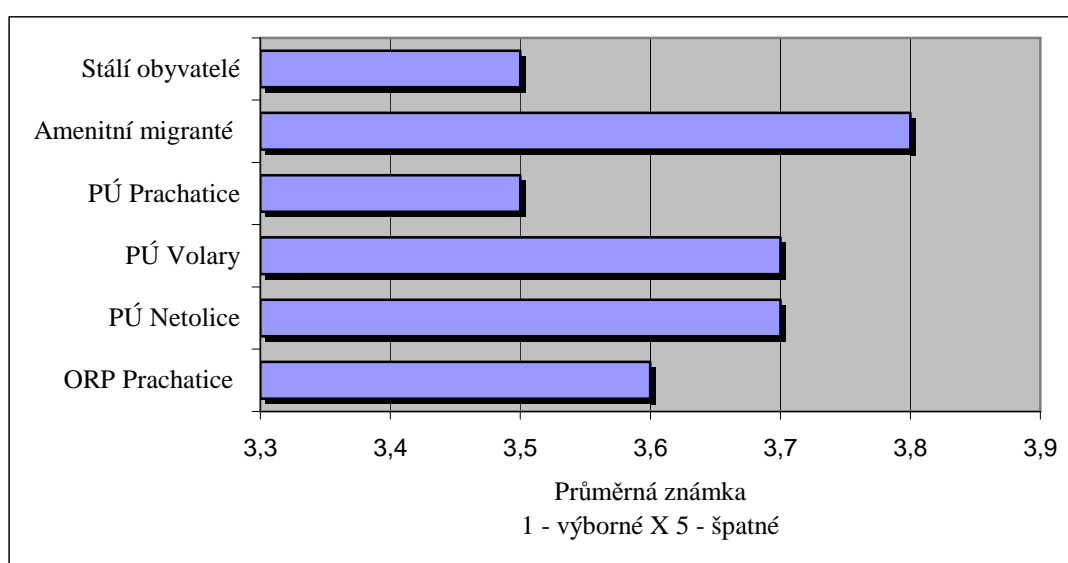
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.5.6 Ekonomická situace

Ačkoliv je míra nezaměstnanosti v celém zájmovém území nižší než je celorepublikový průměr (kap. 4.4.4), byla ekonomická situace regionu jedinou složkou okolního prostředí, která dosáhla průměrné známky vyšší než 3, což znamená nejhůře hodnocenou. Nejlépe hodnocená ekonomická situace je v oblasti PÚ Prachatice, kde je město Prachatice jediným silnějším ekonomickým centrem regionu, ale ani zde nedopadlo hodnocení úplně pozitivně. PÚ Volary a PÚ Netolice dopadly v hodnocení mnohem hůře a značné množství dotazovaných se k ekonomické situaci v této oblasti vyjadřovalo velmi negativně. Nemožnost sehnat zaměstnání, které by odpovídalo vzdělání a praxi dotazovaných či bylo dostatečně ohodnocené, je v mysli dotázaných velký problém a mnozí to řeší dojížděním. Obrovský rozdíl v hodnocení nastal mezi amenitními migranty a stálými obyvateli. Amenitní migranté hodnotí ekonomickou situaci mnohem negativněji než stálé obyvatelstvo. Tito přistěhovalí jsou z městského prostředí zvyklí na zcela odlišný pracovní trh a nabídku zaměstnání. Ačkoliv většina

z nich předpokládala, že s prací by mohl být problém, tak realita je zaskočila více, než čekali. Grafické porovnání lze nalézt v grafu č. 11. Porovnání průměrné známky hodnocení ekonomické situace dle jednotlivých obcí si lze prohlédnout na obr. č. 4. Jsou zde vidět obce v zázemí města Prachatice s poměrně pozitivním hodnocením a také jižní oblast celého zájmového území (obec Nová Pec), která těží z cestovního ruchu v okolí Lipenské přehrady.

Graf č. 11: Hodnocení ekonomické situace dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

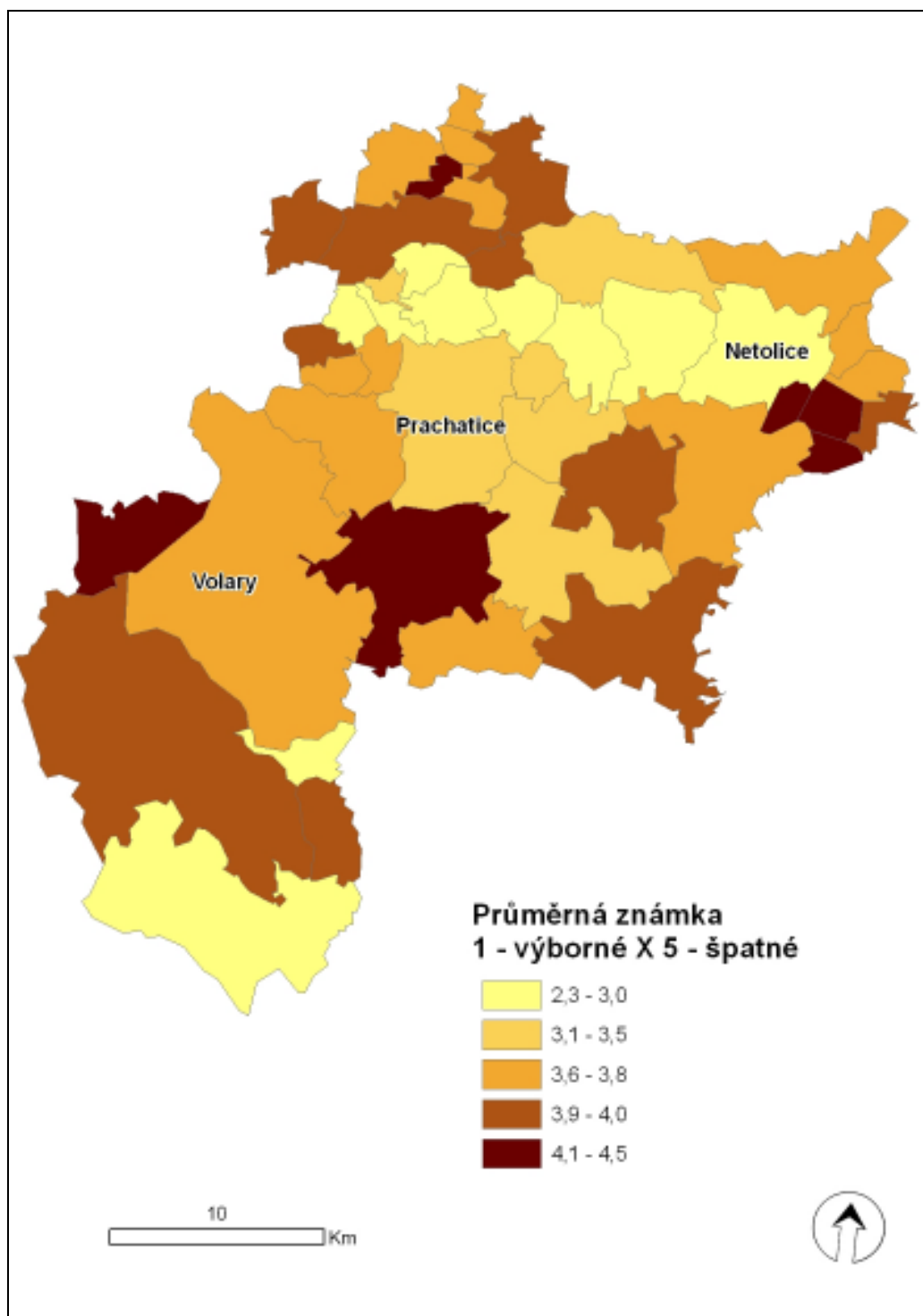
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.5.7 Dopravní obslužnost obce

V hodnocení dopravní obslužnosti obce dopadlo z prostorového hlediska nejhůř území PÚ Volary, což je pohraniční oblast horského prostředí a oproti ostatním zkoumaným oblastem zde veřejná doprava jezdí méně často. Respondenti se často vyjadřovali o problematickém zimním období, kdy v případě velké sněhové nadílky jsou některé obce často úplně odříznuty od okolního světa. Zbylé dvě oblasti PÚ Prachatice a PÚ Netolice byly ohodnoceny podobnou známkou, což naznačuje vyrovnané poměry v dopravní obslužnosti jednotlivých obcí. Hodnocení mezi stálými obyvateli a amenitními migranty dopadlo celkem vyrovnaně a naznačuje, že obě skupiny obyvatel mají stejný názor, který nepodléhá určitým emotivním vlivům, jak tomu mohlo být

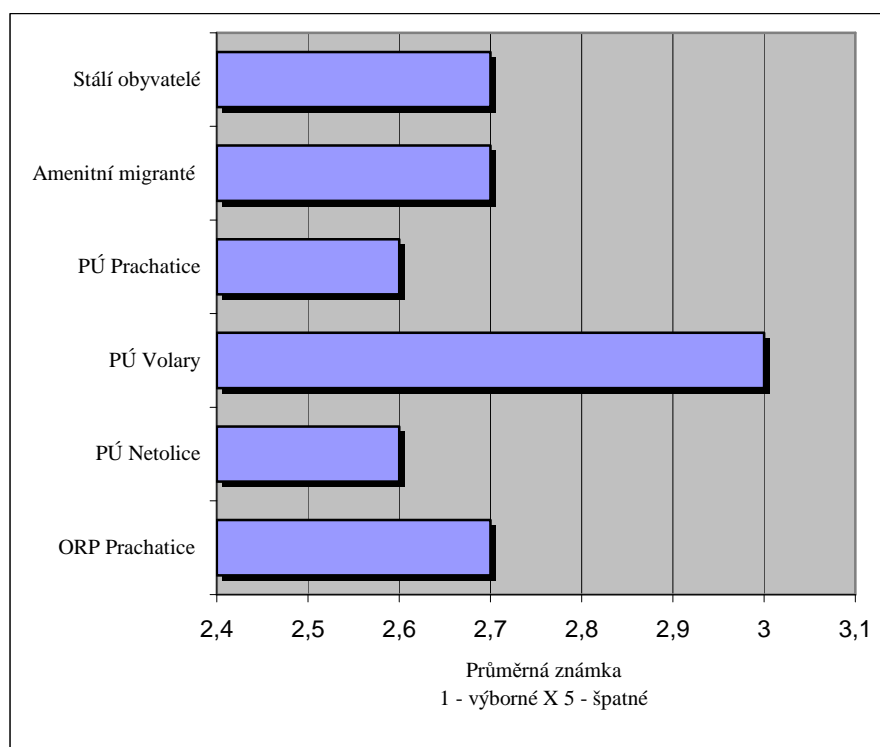
u ostatních aspektů hodnocení. Grafické porovnání dopravní obslužnosti obce lze nalézt v grafu č. 12.

Obr. č. 4: Hodnocení ekonomické situace/trhu práce dle jednotlivých obcí v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: ARC ČR 500, dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Graf č. 12: Hodnocení dopravní obslužnosti obcí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.5.8 Souhrnné hodnocení složek okolního prostředí

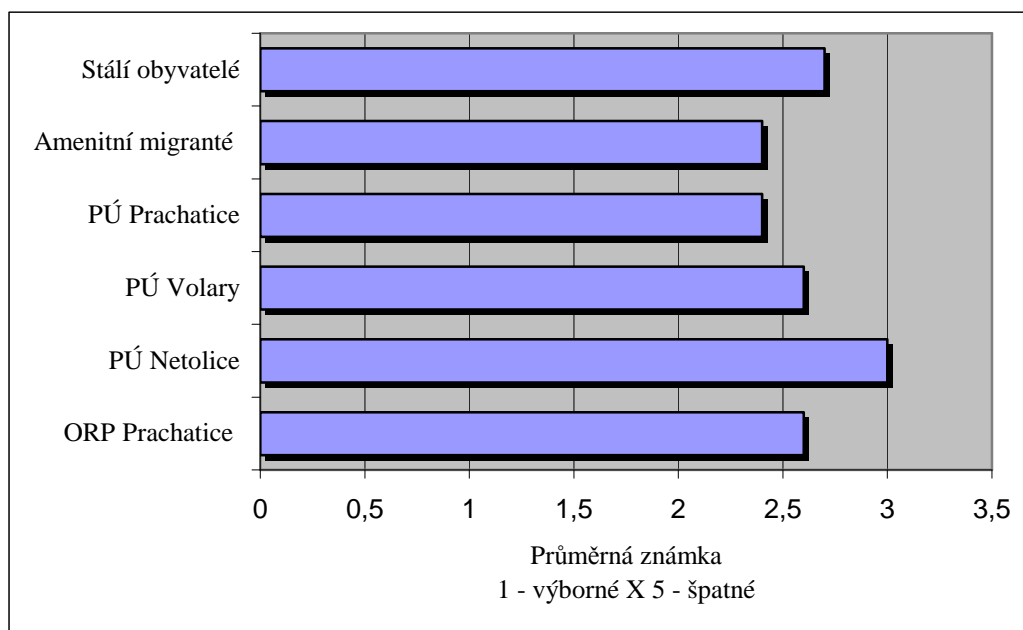
Při porovnání průměrů všech hodnocených atributů vychází, že nejlépe hodnotili své okolní prostředí dotazovaní žijící v oblasti PÚ Prachatice. Oblast PÚ Prachatice nabízí podhorské prostředí s kvalitním přírodním prostředím, ale i poměrně silné zázemí pro socioekonomické složky prostředí, a poskytuje tak komplexně vhodné životní podmínky. Na druhém místě nejlépe ohodnotili své životní prostředí obyvatelé PÚ Volary. Toto území nabízí jednoznačně nejlepší životní prostředí. Jedná se o horskou oblast s nejméně narušenou přírodou lidským zásahem, která však neposkytuje silné socioekonomické zázemí. Nejhůře bylo hodnoceno území PÚ Netolice. Dle předpokladu z celého zájmového území ORP Prachatice byly v oblasti PÚ Netolice nejhůře hodnoceny fyzickogeografické podmínky, ale i socioekonomické podmínky, což tolik očekáváno nebylo. Příčinu tohoto výsledku lze připisovat absenci většího centra, které by nabízelo širší možnosti realizace místních obyvatel (kapitola 4.4.3).

Rozdíly mezi hodnocením stálých obyvatel a amenitních migrantů jednoznačně ukazují na pozitivnější náhled na své okolí ze strany amenitních migrantů. Jednoduše lze říci, že amenitní migranté mohli být nespokojeni se svým životním prostředím v místech svého předešlého bydliště, a tak se přestěhovali do oblasti, která jejich požadavky splňuje nejlépe, a z tohoto důvodu nemají důvod oblast svého nynějšího bydliště hodnotit negativně. Z hodnocení amenitních migrantů lze často vyčíst i určité citové zabarvení a okouzlení okolní krajinou, které se zároveň odráží na pozitivnějším hodnocení svého okolí.

Celkové průměrné hodnocení všech atributů životního prostředí zájmového území ORP Prachatice za všechny dotázané dopadlo známkou 2,6, která ukazuje spíše na spokojenost respondentů se svým okolním prostředím oblasti, ve které žijí. Grafické porovnání jednotlivých zájmových území, stálých obyvatel a amenitních migrantů lze nalézt v grafu č. 13.

Graf č. 13: Celkový průměr hodnocení všech atributů okolního prostředí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

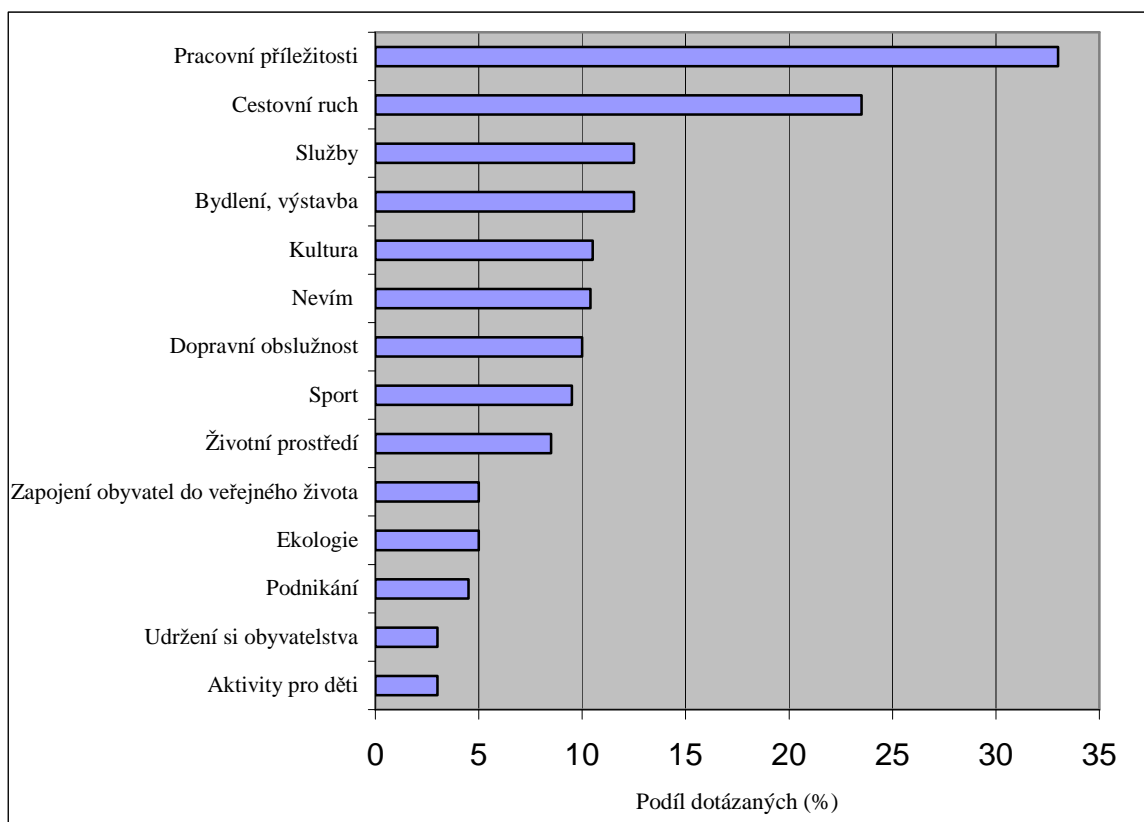

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.6 Potenciál pro rozvoj regionu

Následující součástí terénního šetření bylo zjišťování názorů respondentů, co je podle nich nejdůležitější pro rozvoj regionu, kde žijí. Důležité taktéž bylo zjistit, zda-li mají dotázaní konkrétní názory na možnou pomoc regionu a zajímají se tak o problémy regiony, či zdali se respondenti o tyto problémy nezajímají. Ze všech oslovených obyvatel nedokázalo najít odpověď na tuto otázku přibližně 10 % dotázaných, což se může jevit jako poměrně malé procento a značí, že většina dotázaných má přesné představy, co regionu chybí a jaká je ta nejlepší cesta pro pomoc k jeho rozvoji. Dotazovaní nejčastěji jmenovali, dle očekávání, dostatek pracovních příležitostí, kdy tato odpověď zazněla přibližně u 33 % dotázaných. Jako druhá nejčastěji jmenovaná aktivita, která by napomohla rozvoji regionu, byl rozvoj cestovního ruchu a třetí nejčastěji jmenovanou aktivitou byla podpora kultury. V grafu č. 14 si lze prohlédnout nejčastěji zmiňované odpovědi. V grafu jsou uvedeny pouze aktivity, které uvedly alespoň 3 % dotázaných.

Graf č. 14: Aktivity, které dotazovaní považují za nejdůležitější pro rozvoj regionu (relativní zastoupení) v ORP Prachatice v roce 2009

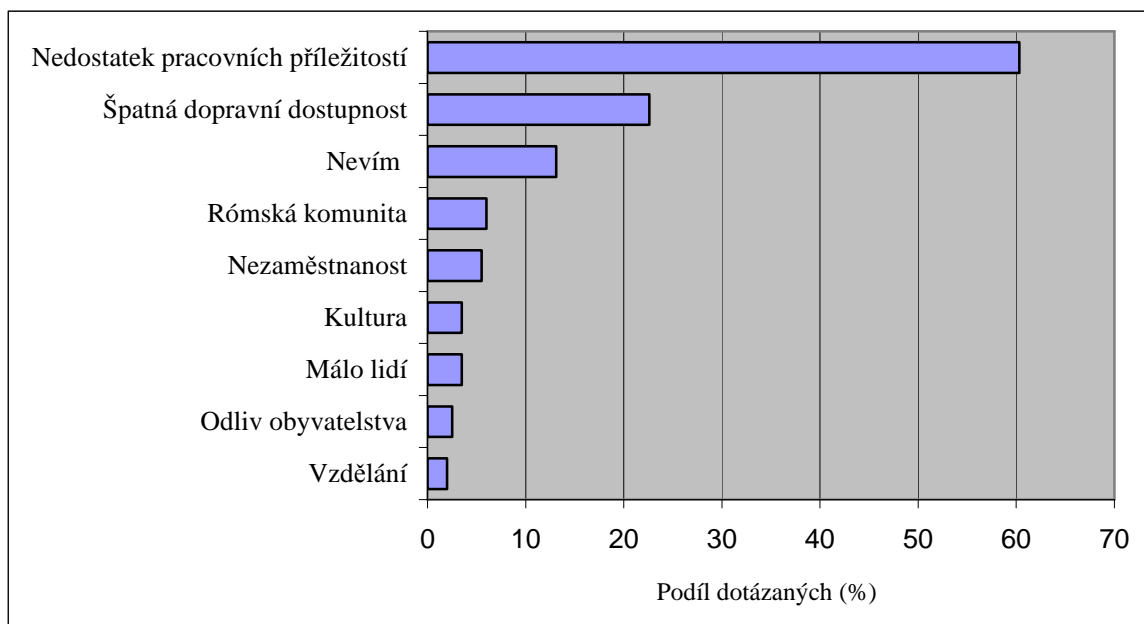

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.7 Nevýhody/problémy regionu

Kapitola 5.6 se věnovala názorům respondentů, zda-li a co považují za možný nástroj rozvoje regionu. Zároveň s tímto dotazem bylo tedy vhodné zjišťovat i to, co vlastně respondenti považují za největší nevýhody či problémy oblasti, ve které žijí. Odpovědi se zdrželo přibližně 9 % dotázaných. Absolutně nejčastější odpovědí, kterou uvedlo více než 60 % dotázaných, je nedostatek pracovních příležitostí. Tak velká četnost odpovědí nenechává další prostor pro diskuzi, co je podle názorů respondentů tím největším nedostatkem celého regionu. Druhým nejčastěji uváděným problémem regionu je špatná dopravní dostupnost a nutnost dojíždění, kterou uvedlo přibližně 22 % dotázaných. Problém s dostupností mají především malé obce a jejich sídla, která leží mimo hlavní dopravní směry regionu. Více jak 5 % dotázaných zmínilo problémy s rómskou komunitou. Tyto problémy nejvíce zmiňovali obyvatelé území PÚ Volary, zejména pak dotázaní žijící v obcích Volary a Zbytiny, kde žijí četnější komunity rómských obyvatel. Obvyklé jsou zde drobné krádeže, nepořádek a hluk. Hlavní problémy, které jmenovala alespoň 2 % dotázaných, a jejich četnost si lze prohlédnout v grafu č. 15.

Graf č. 15: Nejčastěji zmiňované nevýhody regionu ORP Prachatice v roce 2009 v relativních číslech

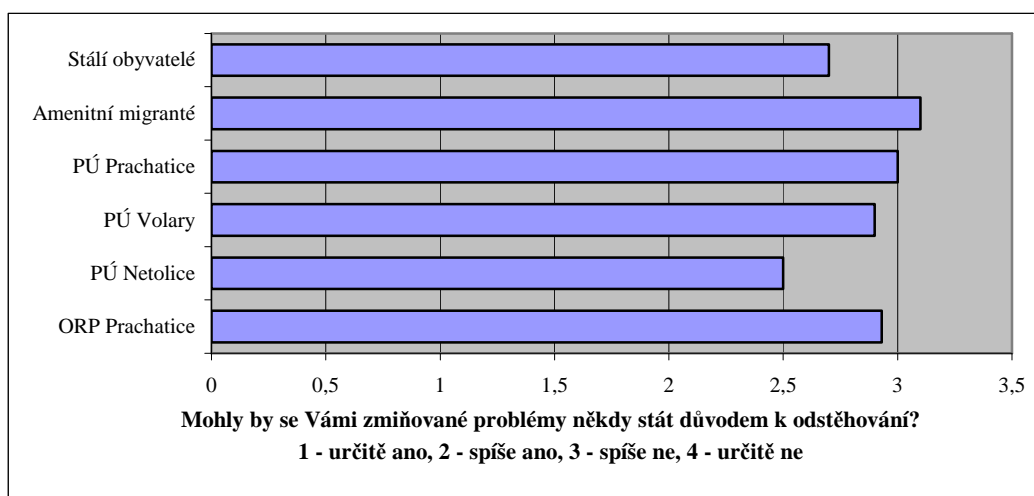
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.8 Stabilita obyvatelstva, potenciál k migraci

Jelikož je tato práce zaměřena především na výzkum amenitní migrace a regionální identitu bylo vhodné pokusit se zjistit, zda-li se respondenti nechystají ke změně bydliště a jak jsou v nynějším místě bydliště spokojeni. Tato otázka se v dotazníku (příloha 2) odkazovala na otázku předešlou (kapitola 5.7). Konkrétní formulace dotazu zněla: „Mohly by se tyto problémy někdy stát důvodem k odstěhování se z nynějšího bydliště?“ Respondenti měli na výběr ze čtyř možností a to: určitě ano, spíše ano, spíše ne a určitě ne. Pro vyhodnocení byla ke každé možnosti přidělena číselná hodnota v pořadí 1, 2, 3, 4, kdy hodnota 1 znamená určitě ano a hodnota 4 znamená určitě ne.

Výsledná hodnota všech dotázaných za celé zájmové území je 2,98, což je lehce za polovinou možné škály hodnocení (graf č. 16). Dotazovaní se tak spíše nechtějí stěhovat a uváděné problémy nepovažují za tak velkou překážku, která by je donutila ke změně bydliště. V porovnání území jednotlivých pověřených úřadů dopadlo nejhůře území PÚ Netolice, které má průměrné hodnocení 2,5, což značí nejistotu, a přibližně polovina respondentů tím připouští možnost stěhování. Nejpozitivněji ohodnotili možnosti případného stěhování, které by bylo zapříčiněno zmiňovanými problémy regionu, obyvatelé území PÚ Prachatice a výsledek naznačuje spokojenost dotázaných a zároveň nechut' měnit své nynější bydliště. Obyvatelé oblasti PÚ Volary hodnotili svojí oblast téměř shodně s obyvateli PÚ Prachatice.

Graf č. 16: Potenciální migrace respondentů dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Porovnání amenitních migrantů a stálých obyvatel opět vykazuje značné rozdíly. Dotázané stálé obyvatelstvo oproti amenitním migrantům vyjadřuje větší nespokojenost, považuje uváděné problémy za důležité a častěji připouští možnost změny bydliště.

5.9 Faktory zabraňující migraci

Následujícím bodem rozdávaného dotazníku byla otázka, která úzce navazovala na dvě otázky předešlé (kapitola 5.7 a kapitola 5.8) a týkala se motivů a důvodů, které respondenty nejvíce „drží“ a zabraňují jim z dané oblasti odejít. Hodnocenými motivy byly zaměstnání, rodina, životní prostředí, známí, bydlení, odpovědnost za rozvoj území a nezkušenost či obavy z cizího prostředí. Hodnocení probíhalo opět pomocí známkování v rozmezí 1 – 4, kdy 1 znamenalo „ano, toto mě poutá k oblasti, kde žiji“, a hodnota 4 znamenala „ne, toto mě k oblasti, kde žiji, nepoutá“. Nejméně respondenty v oblasti nynějšího bydliště drží atributy: nezkušenost a obavy z cizího prostředí a odpovědnost za rozvoj území a zaměstnání. Tyto atributy mají průměrnou známku vyšší než 2,5 a jsou tedy faktory, které respondenty v nynější oblasti spíše nedrží. Naopak faktory jako známí, životní prostředí a bydlení jsou atributy, které jsou hodnoceny pozitivně a dotazované drží v nynějším místě bydliště. Nejnižší známku dostala rodina a je tedy hlavním faktorem, který zabraňuje migraci respondentů. Výsledky jednotlivých atributů za jednotlivé pověřené úřady i za amenitní migranty a stálé obyvatele si lze prohlédnout v tabulce č. 5.

Tab. č. 5: Faktory zabraňující migraci respondentů a jejich hodnocení v ORP Prachatice v roce 2009

Oblast hodnocení	Zaměstnání	Rodina	Životní prostředí	Známí	Bydlení	Odpovědnost za rozvoj území	Nezkušenost, obavy z cizího prostředí
Stálí obyvatelé	2,5	1,1	1,7	1,5	1,5	2,9	3
Amenitní migranté	2,8	1,4	1,6	2,0	1,5	3,2	3,8
PÚ Prachatice	2,4	1,2	1,6	1,8	1,5	2,9	3,3
PÚ Volary	2,9	1,4	1,3	1,9	1,6	3,2	3,4
PÚ Netolce	2,9	1,3	2,1	1,8	1,4	3,3	3,6
ORP Prachatice	2,6	1,3	1,6	1,8	1,5	3,1	3,4

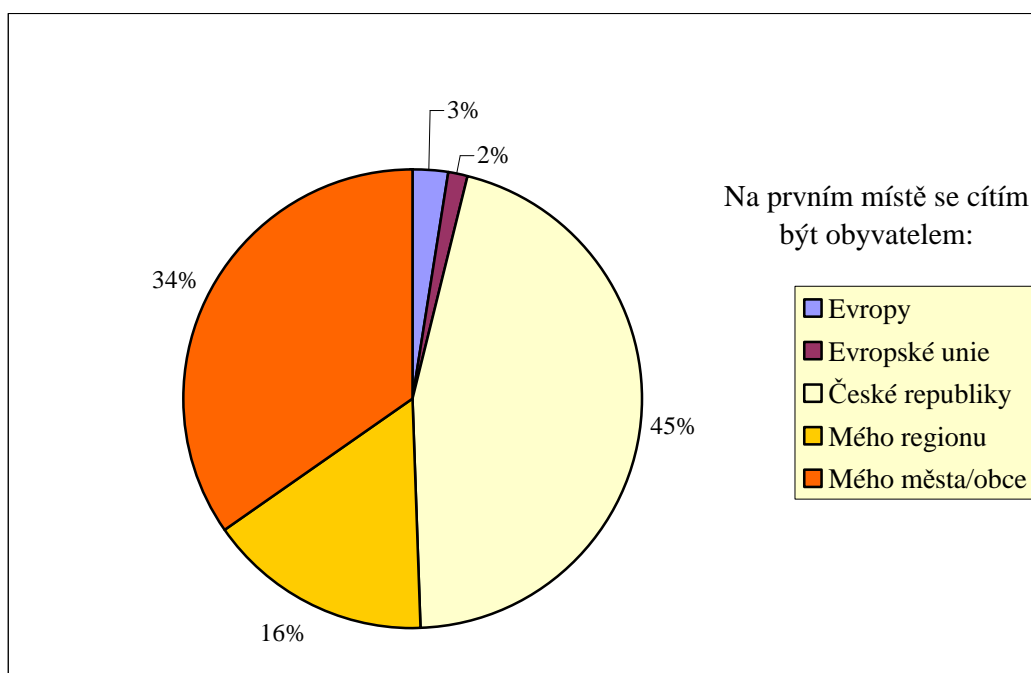
(1 – ano, 2 – spíše ano, 3 – spíše ne, 4 – ne)

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.10 Preference různých hierarchických identit

V kapitole 2.2 bylo řečeno, že identita je získávána na základě mnoha momentů, které jedinec či skupina lidí získává po celý svůj život, taktéž je i přejímá od generací předešlých. Jeden z nejsilnějších aspektů identity je aspekt prostorový – každý jedinec si vytváří určité vazby k prostoru, ve kterém se pohybuje. Jelikož tato práce pojednává o regionální identitě, bylo důležité zjistit, jak se liší preference různých hierarchických identit u výběrového vzorku této práce. Respondenti měli vybrat pouze jednu možnost hierarchické úrovně, se kterou se nejvíce identifikují. Otázka zněla, cítí-li se dotazovaní být na prvním místě obyvatelem svého města/obce, obyvatelem svého regionu, obyvatelem České republiky, Evropské unie či obyvatelem celé Evropy. Dotazovaní mohli vybrat pouze jednu možnost. Strukturu odpovědí ukazuje graf č. 17. Výsledky ukazují, že ve vědomí obyvatel modelového území výrazně dominuje národní identita. Na druhém místě dotazovaní nejčastěji volili lokální identitu. Třetí stále poměrně častou odpovědí byla regionální úroveň. Velice opomíjené jsou nadnárodní identity v podobě Evropské unie, či celé Evropy.

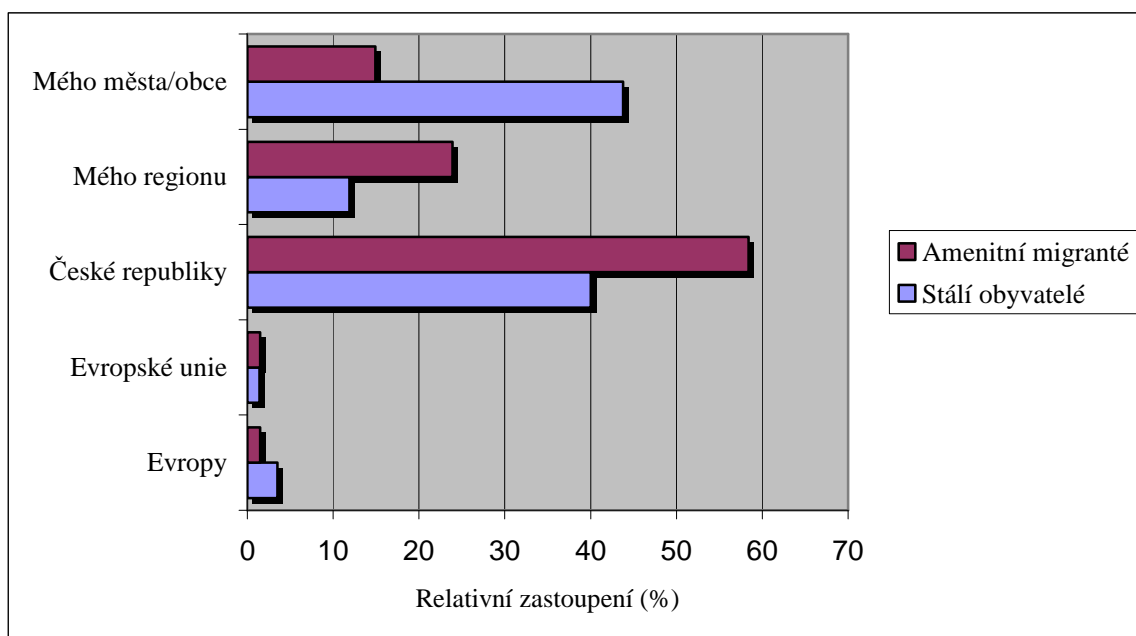
Graf č. 17: Odpověď respondentů v ORP Prachatice na otázku: „Na prvním místě se cítím být obyvatelem“ v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

U této otázky docházelo k výrazným rozdílům v odpovědích mezi amenitními migranty a stálými obyvateli. Grafické znázornění jednotlivých odpovědí a jejich relativních četností lze nalézt v grafu č. 18. U amenitních migrantů lze sledovat významnou dominanci národní identity oproti identitě lokální. Je možné se domnívat, že amenitní migranté díky svému stěhování přišli o své lokální zakořenění, či naopak si ho nemuseli stihnout v povědomí k novému bydlišti vybudovat a jednoznačně převažuje národní identita.

Graf č. 18: Porovnání odpovědí na otázku: „Na prvním místě se cítím být obyvatelem“ mezi stálými obyvateli a amenitními migranty v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

5.11 Regionální identita, téma pohraničí a periferie

Jelikož zájmová oblast ORP Prachatice leží v pohraničí se sousedním Německem, bylo důležité zaměřit se na vzájemné vztahy, které mohou vymezit identitu těchto komunit. V předkládaném dotazníku byli respondenti požádáni, aby ohodnotili následující výroky hodnotou 1 – 4. Hodnota 1 znamenala ano, souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – spíše nesouhlasím, 4 – ne, nesouhlasím. Výsledné odpovědi byly opět zprůměrovány a zaneseny do grafu dle jednotlivých pověřených úřadů i dle typu respondentů. Grafické

znázornění průměrných hodnot odpovědí je v grafu č. 19. Respondenti hodnotili následující výroky:

Můj region je odlehlý, leží stranou od řídicích a ekonomických center ČR.

Můj region leží v pohraničí, což přináší spíše negativní důsledky.

Sousedství s ekonomicky silným Německem přináší regionu hlavně pozitiva.

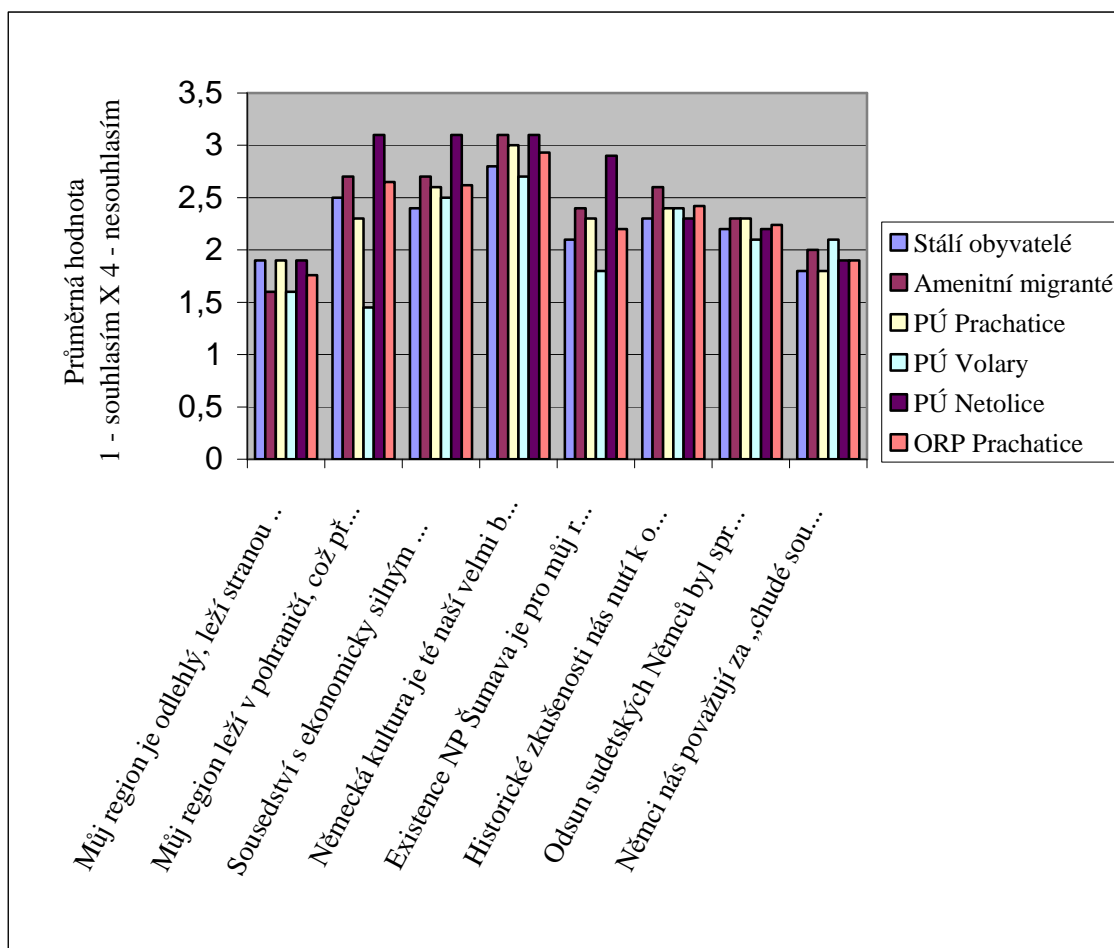
Německá kultura je té naší velmi blízká.

Existence NP Šumava je pro můj region přínosem.

Odsun sudetských Němců byl spravedlivý.

Němci nás považují za „chudé sousedy“.

Graf č. 19: Hodnocení výroků na téma pohraničí dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Z grafu je patrné, že většina obyvatel území ORP Prachatice se spíše ztotožňuje s tvrzením, že jejich region je odlehlý a leží stranou od hlavních řídicích a ekonomických center ČR. U tohoto tvrzení vynikl PÚ Volary, který má průměrnou známku hodnocení oproti zbylým pověřeným úřadům nižší, což znamená, že s daným tvrzením respondenti více souhlasí. Dále se dá tvrdit, že dotazovaní souhlasí s tvrzením, že nás Němci považují za chudé sousedy. Naopak největší nesouhlas vyjádřili dotazovaní s tvrzením, že německá kultura je té naší velmi blízká. Největší rozdíl v hodnocení mezi jednotlivými zájmovými pověřenými úřady nastal u tvrzení „Můj region leží v pohraničí, což přináší spíše negativní důsledky“, kdy obyvatelé PÚ Netolice s tímto tvrzením nesouhlasí a naopak dotazovaní PÚ Volary s tímto tvrzením z velké většiny souhlasí.

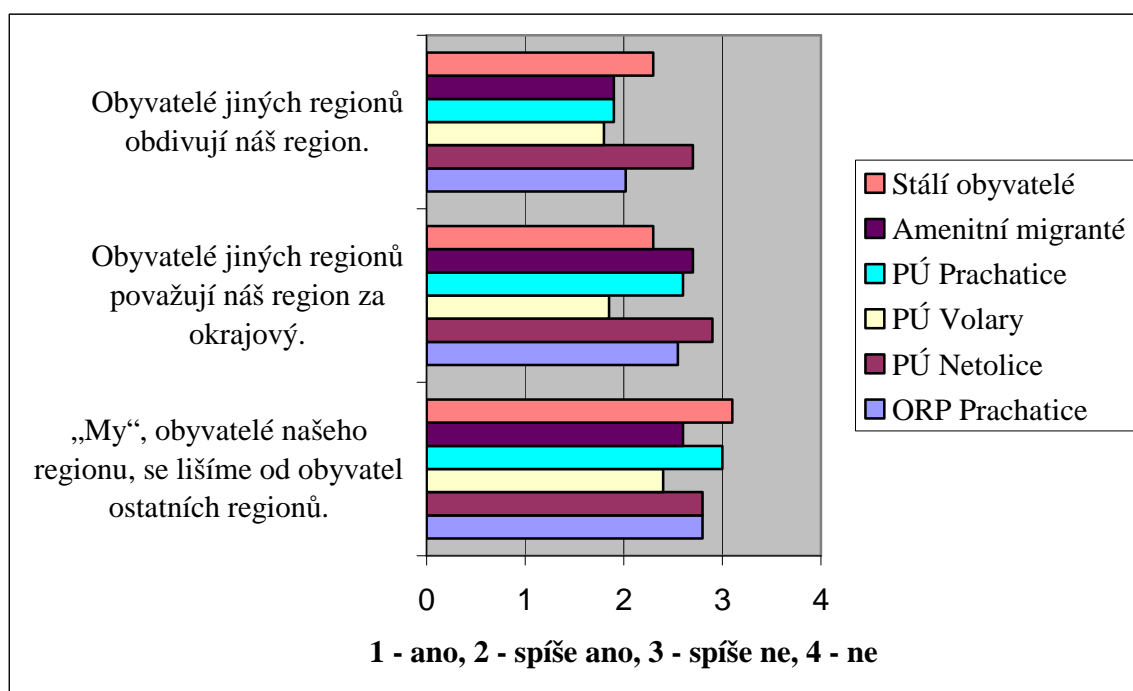
Respondenti dále hodnotili tři různá tvrzení, která se týkala jejich regionu. Odpověď byla možná opět formou zaškrtnutí jedné číslice od 1 do 4, kde hodnota 1 znamená ano, souhlasím, 2 spíše souhlasím, 3 spíše nesouhlasím a 4 ne, nesouhlasím. Nejprve se dotazovaní měli vyjádřit k výroku, že obyvatelé jiných regionů obdivují náš region. Výsledná známka hodnocení všech dotazovaných je rovná 2,02, což vypovídá o pozitivním hodnocení a celkovém přesvědčení, že dotazovaní žijí v regionu, který je ostatními občany obdivován. Ze tří pověřených úřadů, které spadají pod celé zájmové území této práce, se v oblasti PÚ Netolice jako v jediném projevil spíše negativní způsob hodnocení a obyvatelé tohoto území se domnívají, že jejich region není obdivován obyvateli jiných regionů. Porovnání hodnocení amenitních migrantů a stálých obyvatel u tohoto tvrzení ukazuje na pozitivnější vnímání regionu ze strany amenitních migrantů. Grafické znázornění jednotlivých výroků a výsledných průměrných známek hodnocení za jednotlivé pověřené úřady a dle typu respondentů lze nalézt v grafu č. 20.

5.12 Pocit odlišnosti obyvatelstva

V kapitole 2.2 byl představen pojem identita. Bylo zde řečeno, že identita má především dva různé aspekty – aspekt prostorový a také aspekt společenský. V minulých kapitolách (kapitola 5.3, 5.4 a 5.5) byl rozebírám především aspekt prostorový. Dále se dotazníkové šetření snažilo věnovat spíše společenskému aspektu identity (kapitola 5.7, 5.8 a 5.11). Závěrečná část předkládaného dotazníku se věnovala taktéž aspektu

společenskému. Respondenti zájmového regionu ORP Prachatice byli požádáni, aby se pokusili pojmenovat některá lokální a regionální specifika a odlišnosti obyvatel jejich regionu od obyvatel jiných regionů ČR. Přibližně 35 % dotázaných si nemyslí, že by se obyvatelé zájmového území lišili od obyvatel jiných regionů, a dalších 25 % dotázaných na tuto otázku nemá jasný názor. Zbýlých 40 % dotázaných se však domnívá, že obyvatelé zájmového území ORP Prachatice se od obyvatel jiných regionů liší. Dle respondentů lze v oblasti sledovat odlišné tradice, gastronomii, chování lidí, zvyklosti, kulturní odlišnosti atd. Seznam všech jmenovaných odlišností, včetně jejich absolutních četností, lze nalézt v tabulce č. 6. Z výsledků plyne, že téměř jedna polovina dotázaných má pocit, že se obyvatelé jejich regionu určitým způsobem odlišují od obyvatel jiných regionů ČR.

Graf č. 20: Hodnocení výroků na téma region a pohraničí v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Tab. č. 6: Výčet odpovědí respondentů v ORP Prachatice na otázku: „Myslíte si, že se obyvatelé Vašeho regionu liší od obyvatel jiných regionů ČR?“ v roce 2009

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ne	138	34,6
Nevím	100	25,1
Tradice	57	14,3
Gastronomie	43	10,8
Chování lidí	30	7,6
Zvyky	24	6
Kultura	22	5,4
Drsnější klima	16	4
Spořivost	13	3,2
Patriotismus	13	3,2
Opatrnost	13	3
Odlišná výchova	12	3
Soudržnost lidí	12	3
Skromnost	11	2,7
Vztah k přírodě	11	2,7
Historie	9	2,2
Okolní prostředí	9	2,2
Menší ochota ke změnám	8	2
Historie	8	2
Naivita	7	1,8
Menší vzdělanost	7	1,8
Venkovské prostředí	7	1,8
Zemědělství	5	1,2
Hrdost	5	1,2
Zaostalost	5	1,2
Rybaření	5	1,2
Podnikavost	5	1,2

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

6 ZÁVĚR

Tato diplomová práce nesoucí název „Amenitní migrace a regionální identita na Prachaticku“ vznikla jako reakce na zvětšující se polarizaci prostoru v Česku, kdy především od roku 1989 docházelo k přesunu lidského kapitálu z venkovského prostředí do prostředí městského (Hampl 2005). Tento proces měl samozřejmě za následek úbytek vzdělanosti a stárnutí populace ve venkovském prostředí, čímž se tyto oblasti dostávají do velmi složité a těžko řešitelné situace, která často vedla až k zániku některých sídel (Librová 1997). V posledních letech lze však pozorovat i trend opačný, kdy se obyvatelé měst stěhují do venkovského prostředí. Součástí těchto pohybů je i amenitní migrace.

Amenitní migrace nezískala doposud český ekvivalent, někdy bývá volně překládána jako migrace „požitková“ (Bartoš, Kušová 2005). Tento specifický druh pohybu je pohyb obyvatelstva z městského do venkovského prostředí, který nebývá motivován ekonomickými výhodami cílové oblasti (Bartoš, Kušová, Těšitel 2005). Amenitní migrace bývá rozdělována na dvě specifické formy amenitní migrace: migrace za kulturními specifiky cílové oblasti a migrace za lepším životním prostředím (Bartoš, Kušová, Těšitel 2007). Z předchozího výzkumu (Loquenz 2008) se ukázalo, že v oblasti Prachaticka je dominantní především druhý typ amenitní migrace – migrace za lepším životním prostředím. Některé studie považují amenitní migraci za nový typ procesů ekonomického vývoje, kdy do oblasti přicházejí noví obyvatelé a přinášejí své investice, práci a zkušenosti, čímž dochází k rozvoji místních ekonomik. V rozšířenějším měřítku lze této specifické formě migrace připisovat i schopnosti zamezit vysídlování periferních oblastí (Bartoš, Kušová, Těšitel 2005).

S kvalitou životního prostředí souvisí i míra regionální identity. Regionální identitu lze popsat jako aktivní, uvědomělý a odpovědný vztah člověka k prostoru, lidem, kteří v něm žijí, i sobě samému. Regionální identitu lze zjednodušeně popsat jako souhrn pocitů, vědomostí a názorů jedince či celé populace žijící uvnitř i vně regionu, které jsou k danému regionu vázány či se daného regionu týkají (Nedomová, Kostecký 1996). Každé území má pro lidi v něm žijící zcela konkrétní význam a na základě harmonie racionálních a iracionálních sil v krajině se uplatňujících se lidé rozhodují, zdali v daném území chtějí žít, či zda-li jej raději opustí. (Vencálek 1998).

Jak již z názvu vyplývá, zájmovou oblastí této práce je oblast Prachaticka. Pod pojmem Prachaticko se pro účely této práce myslí oblast ORP Prachatice, která se

skládá ze 3 pověřených úřadů – Prachatice, Netolice a Volary, které jsou celkem složeny ze 44 obcí. Na takto poměrně malém území lze nalézt 3 dosti odlišná přírodní prostředí. Oblast PÚ Netolice je rovinatou oblastí s převážně zemědělským způsobem využití krajiny. Oblast PÚ Prachatice je oblastí podhorského charakteru se zvyšujícím se reliéfem a oblast PÚ Volary je oblastí nejvyšších vrcholů Šumavy s nejvyšším stupněm státní ochrany přírody. V kapitole 2 bylo řečeno, že amenitní migrace, ale i regionální identita bývá často primárně závislá na kvalitním životním prostředí, proto bylo důležité zjistit, jaké prostředí budou amenitní migranté nejvíce vyhledávat a kde budou mít respondenti této práce nejpozitivnější náhled na své okolí. Na základě těchto přírodních odlišností vznikl první cíl celé práce: zmapovat fyzickogeografické a socioekonomické podmínky této oblasti a vhodnost tohoto území pro amenitní migraci. Tento cíl práce se podařilo splnit v kapitole 4, částečně také v kapitole 5. Oblast ORP Prachatice je z hlediska amenitní migrace atraktivním prostředím a je amenitními migranty často vyhledávána. Bylo upozorováno, že z celého zájmového území amenitní migranté nejvíce vyhledávají oblast PÚ Prachatice (kapitola 5), která nabízí atraktivní přírodní prostředí a také blízké a poměrně „silné“ socioekonomické zázemí v podobě města Prachatice, které svou vybaveností představuje jediné větší centrum celého regionu. Města Netolice a Volary nabízí svému zázemí pouze nižší vybavenost, která je v mnoha směrech nedostatečná, a obyvatelé těchto oblastí jsou nuceni dojíždět do větších měst (Prachatice, České Budějovice). Celkově se dá o zájmovém území říci, že nabízí zachovalé a atraktivní přírodní prostředí nesoucí určité známky periferality (kapitola 2.3).

Hlavním cílem této práce byl výzkum vlivu amenitní migrace na přetváření regionální identity a snaha nalézt odlišnosti ve vztahu k regionální identitě mezi původními obyvateli regionu a nově příchozími amenitními migranty. K naplnění tohoto cíle bylo využito dotazníkového šetření, které probíhalo metodou rozdávaného a sbíraného dotazníku a také metodou sněhové koule. Výsledky dotazníkového šetření, které přinesly naplnění hlavního cíle práce, jsou rozebírány v kapitole 5.

Dotazníkové šetření se uskutečnilo v období duben až říjen 2009. Metodou rozdávaného a sbíraného dotazníku bylo celkem rozdáno 400 dotazníků a zpět se podařilo vybrat 197 vyplněných dotazníků. Metodou rozdávaného a sbíraného dotazníku byli osloveni především stálí obyvatelé zájmového území. Metodou sněhové koule bylo navštíveno a osloveno 120 respondentů. Ze 120 oslovených

respondentů této skupiny bylo přijato do vyhodnocení 97 vyplněných dotazníků. Metodou sněhové koule byli vyhledáváni a osloveni především amenitní migranté regionu. Celkový analyzovaný soubor tedy činí 294 respondentů. Přesnější popis sběru dotazníku a následného vyhodnocování lze nalézt v kapitole 3.

Specifickým cílem této práce je popis prostorového charakteru regionální identity v rámci zkoumaného území a mapové výstupy této tematiky. Pro účely naplnění tohoto cíle a možnosti zobecnění výsledků bylo stanoveno pokusit se oslovit 1 % obyvatel z každé obce a snažit se tak dodržet podobnou věkovou a vzdělanostní strukturu výběrového vzorku s reálným stavem populace regionu. Cílem bylo oslovit dostatečný počet amenitních migrantů a stálých obyvatel pro účely jejich porovnávání v rámci jednotlivých obcí a pověřených úřadů. Jelikož bylo nutné v poměrně krátkém časovém období oslovit velký počet obyvatel, bylo využito k distribuci dotazníků činitelů místních úřadů a zaměstnanců České pošty. K objevení a oslovení amenitních migrantů bylo využito metody sněhové koule a také zkušeností a kontaktů z předchozího výzkumu (Loquenz 2008). Nepodařila se bohužel dodržet podobná věková a vzdělanostní struktura výběrového vzorku s celou populací regionu (tabulka č. 2). Díky tomuto nedostatku nelze výsledky zcela zobecňovat a naplnění tohoto specifického cíle je tak neúplné.

Pro výzkumné účely této práce a lepší dosažení hlavního cíle bylo vytvořeno několik pracovních otázek, na které měl celý výzkum odpovědět. První výzkumná otázka zněla: *Bude síla regionální identity v rámci zkoumaného území prokazovat rozdíly? V jakých částech zkoumaného regionu bude síla regionální identity nejvyšší a na čem bude nejvíce závislá?* Z rozboru dotazníků (kapitola 5) vyplývá, že síla regionální identity prokazuje v rámci celého zájmového území ORP Prachatice značné rozdíly. Za svůj „region“ považují dotazovaní nejčastěji území PÚ Prachatice a zbylé území PÚ Volary a PÚ Netolice nebývá tak často zahrnuto do identifikační oblasti dotazovaných (kapitola 5.1). Rozdíly v síle regionální identity mezi územím jednotlivých pověřených úřadů bylo prokázáno i v dalších kapitolách. Značné rozdíly nastaly v hodnocení složek okolního prostředí (kapitola 5.5), kdy dotazovaní zjednodušeně hodnotili oblast PÚ Volary jako oblast s krásnou a zachovalou přírodou, ovšem se špatnou dostupností a dopravní obsluhou a nedostatečnou socioekonomickou základnou. Oblast PÚ Prachatice byla hodnocena nejpozitivněji a zkratkovitě by se z rozboru dotazníků dala popsat jako území s krásnou a zachovalou přírodou, dobrou

dopravní dostupností, dostačující nabídkou služeb a pracovních příležitostí, nabízející i dostatečné kulturní a sportovní možnosti, které obstarává především samotné město Prachatice. Území třetího PÚ Netolice dopadlo v hodnocení respondentů nejhůře. Plochý terén s převážně zemědělským způsobem využití krajiny neshledávají dotazovaní za příliš krásný a okouzlující. Nedostatečná je i socioekonomická vybavenost samotného města Netolice, které je v oblasti PÚ Netolice největším centrem. Z výsledků je patrné, že síla regionální identity je nejvíce závislá na kvalitním a zachovalém přírodním prostředí a také na dostatečné socioekonomické vybavenosti sídel (kapitola 5.5). Závislost síly regionální identity především na přírodním prostředí lze prokázat i z nejčastěji jmenovaných symbolů místa/regionu, kde dotázaní žijí (kapitola 5.3).

Druhá výzkumná otázka zněla: *Existují rozdíly u regionálního cítění mezi původními obyvateli regionu a amenitními migranty? Jaká skupina respondentů bude mít na své okolí pozitivnější náhled?* V kapitole 5 bylo prokázáno, že v hodnocení mezi stálými obyvateli a amenitními migranty na téma regionální identity existují značné rozdíly. Amenitní migranté mají více pozitivnější pohled na své okolí. Amenitní migranté přišli do této oblasti z předešlého městského prostředí a jsou okouzleni okolní přírodou a kvalitou nynějšího způsobu života. V nynějším místě bydliště se cítí být šťastnější a hodnocení jejich okolí je v porovnání se stálými obyvateli pozitivnější. Amenitní migranté hodnotili ze všech atributů okolního prostředí negativněji pouze možnosti kulturního vyžití a trh práce (kapitola 5.5).

Průměrné hodnocení všech dotázaných za všechny hodnocené atributy okolního prostředí je 2,48 z možné škály 1 – 5, což značí celkový pozitivní náhled dotázaných obyvatel v ORP Prachatice na své okolní prostředí. Nejpozitivněji je hodnoceno především přírodní prostředí, historie regionu či architektura měst a obcí, čímž se podařilo odpovědět na třetí výzkumnou otázku této práce: *Budou dotazovaní ze všech složek prostředí hierarchicky nejvýše hodnotit kvalitu přírodního prostředí?* Naopak nejhůře byly hodnoceny pracovní možnosti a trh práce (kapitola 5.5), které respondenti považují za podprůměrné či nedostatečné.

Čtvrtá výzkumná otázka zněla: *Budou obyvatelé modelového území ORP Prachatice vnímat své území jako periferní prostor?* Odpověď na tuto otázku lze hledat v kapitole 5.11, která se věnuje tématu periferie a pohraničí. Z výsledků dotazníkového šetření je patrné, že dotazovaní spíše souhlasí s tvrzením, že jejich region je odlehlý

a že leží stranou od řídicích a ekonomických center ČR. V tomto tvrzení lze však nalézt značné rozdíly v hodnocení mezi jednotlivými pověřenými úřady, taktéž i mezi stálými obyvateli a amenitními migranty. V kapitole 5.11 lze dále vyčíst, že dotazovaní spíše souhlasí s tvrzením, že Němci považují Česko za „chudé sousedy“ či že odsun sudetských Němců byl spravedlivý. Naopak nesouhlas respondenti vyjádřili nad tvrzením, že německá kultura je té naší velmi blízká. I u těchto tvrzení nastaly značné rozdíly mezi amenitními migranty a stálými obyvateli, ale i mezi jednotlivými pověřenými úřady.

Poslední výzkumná otázka zněla: *Budou občané vnímat jako největší negativum svého regionu nedostatek pracovních příležitostí a rozvoj cestovního ruchu jako vhodnou strategii rozvoje?* Na tuto otázku odpovídá kapitola 5.6, kde je popisováno, že dotazovaní považují za nejdůležitější aktivity pro rozvoj svého území dostatek pracovních příležitostí, cestovní ruch či dostatek kulturních příležitostí. Naopak největšími nevýhodami regionu jsou dle dotázaných nedostatek pracovních příležitostí či špatná dopravní dostupnost (kapitola 5.7). Při otázce, zda-li by zmiňované problémy mohly vést ke změně bydliště, dotazovaní odpovídají spíše negativně a rádi by v nynějším místě bydliště setrvali (kapitola 5.8).

Z rozboru terénního šetření dále vyplývá, že necelých 90 % oslovených shledává oblast svého bydliště za jedinečnou a v porovnání s ostatními oblastmi určitým způsobem ojedinělou. Ve výsledcích opět dominovaly odpovědi týkající se kvalitního přírodního prostředí, architektury a historie či klidného prostředí (kapitola 5.6).

Při zjišťování preferencí regionálních identit dotazovaní nejčastěji volili národní identitu a cítí se tak být na prvním místě obyvateli České republiky. Na druhém místě se dotazovaní nejčastěji cítí být obyvateli své obce a poté obyvateli svého regionu. Poměrně velký rozdíl nastává v hodnocení mezi stálými obyvateli a amenitními migranty, kde stálé obyvatelstvo volí na prvním místě lokální identitu na rozdíl od migrantů, kteří se na prvním místě cítí být obyvateli celého Česka (kapitola 5.10).

Případným zájemcům o výzkum amenitní migrace a regionální identity by bylo vhodné doporučit pokusit se srovnat své výsledky s podobnými výzkumy v jiných oblastech. Například by bylo možné využít práce Kuldové (2006), Štětinové (2006) či Skály (2007). Dále by bylo vhodné se pokusit zkoumat, zda mají obce s vyšší regionální identitou menší problémy s personálním obsazením chodu obecního úřadu.

Je nezbytné poukázat i na některé nedostatky této práce. Diskutovat lze

především nad dvojím oslovením respondentů a odlišným způsobem jejich vyhledávání. Dalším pokračovatelům by bylo vhodné doporučit odklonit se od snahy získat reprezentativní vzorek respondentů a spíše se pokusit využít více metod kvalitativního výzkumu (např. řízených rozhovorů). Závěrem lze tvrdit, že se podařilo odpovědět na výzkumné otázky této práce a stanovené cíle práce se až na drobné nedostatky podařilo splnit.

Seznam použité literatury a ostatních zdrojů

- BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D. (2005): Amenity migration as a specific form of global human migration and its impact on quality of life. *Životní prostor*, 39, č. 6, s. 315-318.
- BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2005): Amenity migration and tourism. In: Hasman, M., Šittler, E. (eds.): *Sustainable development and Tourism*. Faculty of agriculture, Department of Travel Trade in Tábor, Tábor, s. 7-21.
- BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2007): Amenity migration – driving force for rural development. *Agricultural economics and rural development*, 4, s. 57-69.
- BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J. (2008): Amenity migration as an example of the environmental migration. In: Stojanov R., Novosak J. (eds.): *Migration and Development*. Cambridge scholars Publishing, s. 58-75.
- BARTOŠ, M., KUŠOVÁ, D., TĚŠITEL, J., KOPP, J., NOVOTNÁ, M. (2008): Amenity migration in the context of landscape – ecology research. *Journal of Landscape Ecology*, s. 5-21.
- BIČÍK, I. a kol. (2001): *Druhé bydlení v Česku*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, 167 s.
- BUCKLEY, R. (2005): *Social Trends and Ecotourism: Adventure Recreation and Amenity Migration*. Responsible tourism systém RTS. [online, cit. 4. 8. 2009], dostupné z www : <<http://www.biospherehotels.org/tourism2004/pdf/cv-abs/c-buckley.pdf>>
- Česká geologická mapa (2007): [online, cit. 2. 10. 2007], dostupné z www: <<http://www.stiefeleurocart.cz/info.php?product=crgeologickamapa&i=27&PHPSESSID=75p211j81k56t8vfkvlpvtgrl2>>
- Český statistický úřad (2007): *Statistický lexikon obcí České republiky 2007*. Praha, 1358 s.
- ČSÚ – ČB (2010): *Základní charakteristiky správních obvodů ORP*, [online, cit. 4. 3. 2010], dostupné z www: <<http://czso.cz/xc/edicniplan.nsf/p/13-3104-04>>

- DOKOUPIL, J. (2005): Hranice a hraniční efekt. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol.: České pohraničí bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, s. 45-59.
- DUCHOŇOVÁ, M. (2009): Metody sociologického výzkumu, [online, cit. 4. 7. 2009], Dostupné z: <<http://www.gis.cvut.cz/>>
- FENCL, P., KOZÁK, R. (2003): Historie a současnost podnikání na Prachaticku a Vimpersku. Městské knihy s.r.o., Žehušice, 175 s.
- FIALOVÁ, D., CHROMÝ, P., KUČERA, Z., SPILKOVÁ, J., ŠTYCH, P., VÁGNER, J. (2010): The importance of settlement recreational function in the process of forming regional identity and identity of regions in Czechia. Acta Universitatis Carolinae Geographica, 1-2, s. 49-60.
- FIALOVÁ, D., VÁGNER, J. (2005): Struktura, typologie, současnost a perspektivy druhého bydlení v Česku. Geografie – Sborník ČGS, 109, č. 2, s. 73-81.
- HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 147 s.
- HAVLÍČEK, T. (2005): Pohraničí a periferie v regionálním rozvoji: příklad českého pohraničí. Disertační práce, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 45 s.
- HAVLÍČEK, T., CHROMÝ, P., JANČÁK, V., MARADA, M. (2005): Vybrané teoreticko-metodologické aspekty a trendy geografického výzkumu periferních oblastí. In: Novotná, M. (eds.): Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 6-24.
- HAVLÍČEK, T., MARADA, M. (2004): Územní diferenciacie v Česku. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol.: České pohraničí bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, s. 103-115.

- HENDL, J. (2009): Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat. Portál, Praha. 659 s.
- CHÁBERA, S. (1998): Fyzický zeměpis jižních Čech. Jihočeská univerzita České Budějovice. 1.vyd, 139 s.
- CHIPENIUK, R. (2005): Planning for rural amenity migration. *Plan Canada*, 45, č. 1, s. 15-17.
- CHROMÝ, P. (2003): Formování regionální identity: nezbytná součást geografických výzkumů. In: Jančák, V., Chromý, P., Marada, M. eds. (2003): *Geografie na cestách poznání. Sborník příspěvků k šedesátinám Ivana Bičíka*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha, s. 163-178.
- CHROMÝ, P. (2005): Historicko geografický pohled na české pohraničí. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol.: *České pohraničí bariéra nebo prostor zprostředkování?* Academia, Praha, s. 33-45.
- CHROMÝ, P., JANŮ, H. (2003): Regional identity, activation of territorial communities and the potential of the development of peripheral regions. *Acta Universitatis Carolinae Geographica*, s. 105-117.
- IVES, J., JOBES, P., MOSS, A. G. (2005): *Smithers Symposium On Mountain Community Development: Planning for Tourism, Amenity Migrations and Resorts* [online, cit. 4. 6. 2009], dostupné z [www:](http://resweb.res.unbc.ca/smitherssymposium2005/)
<<http://resweb.res.unbc.ca/smitherssymposium2005/>>
- KASTNER, Q. (1996): Osídlování českého pohraničí od května 1945. *Working Papers, Sociologický ústav AV ČR*, Praha, 96, č. 12, 68 s.
- KUENTZEL, W. (2005): Tourism and amenity migration. *Annals of Tourism Research*, 32, č. 2, s. 419-438.
- KULDOVÁ, S. (2006): Vliv historické česko-německé jazykové hranice na geografickou organizaci české společnosti. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 108 s.

- KOPP a kol. (2005): Krajinně-ekologické faktory amenitní migrace obyvatel na příkladu modelových venkovských krajín České republiky. Združení Biosféra, 7, č. 2, s. 23-31.
- LIBROVÁ, H. (1994): Pestří a zelení – kapitoly o dobrovolné skromnosti. Veronica, Brno, 218 s.
- LIBROVÁ, H. (1996): Decentralizace osídlení – vize a realita. Část 1, Vize, postoje k venkovu a potenciální migrace v ČR. Sociologický časopis, 32, č. 3, s.17-26.
- LIBROVÁ, H. (1997): Decentralizace osídlení – vize a realita. Část 2, Decentralizace v realitě České republiky. Sociologický časopis, 33, č. 1, s. 25-44.
- LIBROVÁ, H. (2003): Vlažní a váhaví. Doplněk Publishing, Brno. 320 s.
- LOQUENZ, J. (2008): Formy amenitní migrace na Prachaticku. Bakalářská práce, katedra geografie, fakulta pedagogická, Plzeň, 2008.
- MELICHAROVÁ, J. (1973): Šumava. Olympia Praha. Kartografie Praha. 1. vyd. 297 s.
- MĚSTO PRACHATICE 2010. [on-line, cit. 24. 10. 2010] dostupné z [www:](http://www.prachatice.cz/)
<<http://www.prachatice.cz/>>
- MORAVEC, D., VOTÝPKA, J. (1998): Klimatická regionalizace České republiky. Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, Praha 1.vyd., 87 s.
- MOSS, L. A. G. (1994): Beyond Tourism: The amenity Migrants, in Coherence and Chaos: Visions, Means, Action, In: Mannermaa, M., Inayatullah, S., Slaughter, R. (eds.). Turku, Finland: School of Economics, s. 125-137.
- MOSS, L. A. G. (2006): The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures, CABI Publishing, Wallingford, UK and Cambridge, USA. 329 s.
- NEDOMOVÁ, A., KOSTELECKÝ, T. (1995): Národní identita. WP 96:9. Sociologický ústav AV ČR, Praha. 39 s.

PAASI, A. (1986): The institutionalization of regions: a theoretical framework for understanding the emergence of regions and the constitution of regional identity. *Fennia*, 164, č. 1, Helsinki, s. 105-146.

PAASI, A. (2001): Europe as a social process and discourse. Considerations of place, boundaries and identity. *European Urban and Regional Studies*, 8, č. 1, s. 7-28.

People on the move (2006): Implications of „Amenity Migration“ for Sustaining Natural Resources, USAD Forest Service. [on-line, cit. 2. 1. 2010] dostupné z [www: <http://www.fs.fed.us/plan/par/2006/success/goal3_amenitymigrationnrs.pdf>](http://www.fs.fed.us/plan/par/2006/success/goal3_amenitymigrationnrs.pdf)

PILEČEK, J. (2006): Problémy rozvoje periferních oblastí českého pohraničí: příklad modelového území Volarsko. Diplomová práce, Praha, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 110 s.

Přehrady v ČR 2010. [online, cit. 24. 8. 2010] dostupné z [www: <http://kocicak.mysteria.cz/prehrady/prehrady.htm>](http://kocicak.mysteria.cz/prehrady/prehrady.htm)

QUITT, E. (1975): Klimatické oblasti Československa. *Academia, Studia Geographica* 16, GÚ ČSAV v Brně, 73 s.

RAK, J (2001): Národní tradice a česká identita. In: Kabele, J., Mlčoch L. (2001): *Institucionalizace (ne)odpovědnosti – Globální svět. Evropská integrace a české zájmy.* Karolium, Praha, s. 531-542.

REINÖHLOVÁ, E. (2005): Informační a komunikační technologie pro rozvoj periferních oblastí – zkušenosti ze zahraničí. In: Novotná, M. (2005): *Problémy periferních oblastí. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje UK v Praze*, s. 36-43.

ŘEHÁK, S. (2000): Geografický potenciál pohraničí. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol.: *České pohraničí bariéra nebo prostor zprostředkování?* Academia, Praha, s. 67-75.

SIROVÁTKA, T. (1996): Úvod do sociologie pro ekonomy. Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita, Brno, 150 s.

SIWEK, T., BOGDOVÁ, K. (2007): České kulturně-historické regiony ve vědomí svých obyvatel. Praha. Sociologický časopis, 43, č. 5, s. 1039-1053.

SKÁLA, J., (2007): Regionální identita periferních území na příkladu obvodu obce s rozšířenou působností Sušice. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 119 s.

STEWART, I., S. (2002): Amenity Migration Shaping the Future, 5th Outdoor Recreation and Tourism Trends Symposium, Comp. K. Luft and S. MacDonald, Michigan State University Department of Park, Recreation and Tourism Resources, Lansing MI, s. 369-378.

ŠTĚTINOVÁ, K. (2006): Územní identita obyvatel Česka – vývojový a hierarchický pohled. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 120 s.

VÁGNER, J., FIALOVÁ, D. a kol. (2004): Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Edice UK PřF KSGRR Praha, 286 s.

VENCÁLEK, J. (1998): Protisměry územní identity. Olza, Český Těšín, 207 s.

VLČEK E., (1984): Zeměpisný lexikon ČSR. Vodní toky a nádrže. Academia, Praha, 315 s.

WILIAM, P. (2002): Situační analýza českého pohraničí. In: Jeřábek, M., Dokoupil, J., Havlíček, T. a kol.: České pohraničí bariéra nebo prostor zprostředkování? Academia, Praha, s. 115-123.

ZICH, F. ed. (2003): Regionální identita obyvatel pohraničí. Sborník příspěvků z konference „Evropská, národní, či regionální identita?“ Sociologický ústav AV ČR, Praha, 262 s.

Přílohy

Příloha 1: Požadovaný a skutečný stav dotázaných pro jednotlivé obce a podíl stálých obyvatel a amenitních migrantů v roce 2009

Název obce	Počet obyvatel v roce 2009	1% populace	Požadovaný počet dotázaných	Skutečný počet dotázaných	Počet dotázaných stálých obyvatel	Počet stálých obyvatel: amenitních migrantů
Babice	91	0,9	4	6	3	3: 3
Bohunice	42	0,4	4	4	2	2: 2
Budkov	89	0,9	4	4	3	3: 1
Bušanovice	243	2,4	6	5	3	3: 2
Drslavice	83	0,8	4	4	2	2: 2
Dub	425	4,2	8	7	5	5: 2
Dvory	65	0,6	4	4	3	3: 1
Hracholusky	479	4,8	8	4	3	3: 1
Husinec	1395	14	14	10	6	6: 4
Chlumany	317	3,2	6	5	3	3: 2
Chroboly	479	4,8	8	7	3	3: 4
Chvalovice	166	1,7	4	4	3	3: 1
Kratušín	57	0,6	4	4	4	4: 0
Křišťanov	125	1,3	4	4	2	2: 2
Ktiš	496	5	8	8	4	4: 4
Lažiště	285	2,9	6	7	4	4: 3
Lhenice	1818	18,2	20	16	10	10: 6
Lipovice	42	0,4	4	4	3	3: 1
Lužice	40	0,4	4	4	3	3: 1
Matouš	150	1,5	4	4	3	3: 1
Malovice	638	6,3	8	6	5	5: 1
Milovice	320	3,2	6	6	5	5: 1
Nebahovy	430	4,3	8	8	6	6: 2
Němčice	184	1,8	4	4	2	2: 2
Netolice	2702	27	20	16	12	12: 4
Nová Pec	563	5,6	8	8	3	3: 5
Olšovice	39	0,4	4	4	4	4: 0
Pěčnov	119	1,2	4	4	3	3: 1
Prachatice	11712	117,1	40	41	25	25: 16
Radhostice	174	1,7	4	4	3	3: 1
Stožec	1218	12,2	4	4	2	2: 2
Strunkovice nad Blanicí	1170	11,7	12	11	8	8: 3
Těšovice	274	2,7	4	4	3	3: 1
Tvrzice	117	1,2	4	4	1	1: 3
Újezdec	54	0,5	4	4	2	2: 2
Vitějovice	483	4,8	4	4	4	3: 1
Vlachovo Březí	1691	16,9	15	12	8	8: 4

Zdroj: ČSÚ - ČB 2010, terénní šetření, vlastní zpracování

Příloha 1: Požadovaný a skutečný stav dotázaných pro jednotlivé obce a podíl stálých obyvatel a amenitních migrantů v roce 2009

Název obce	Počet obyvatel v roce 2009	1% populace	Požadovaný počet dotázaných	Skutečný počet dotázaných	Počet dotázaných stálých obyvatel	Počet stálých obyvatel: amenitních migrantů
Volary	4013	40,1	20	17	12	12: 5
Záblatí	359	3,6	6	6	3	3: 3
Zábrdí	45	0,5	4	5	4	4: 1
Zbytiny	303	3	6	6	4	4: 2
Želnavá	139	1,4	4	4	3	3: 1
Žernovice	239	2,4	4	4	3	3: 1
Celkem	34673		335	294	197	197: 97

Zdroj: ČSÚ - ČB 2010, terénní šetření, vlastní zpracování.

2) Co považujete za symbol místa (regionu) ve kterém žijete? (napíšte vše co Vás napadne)

.....
.....

3) V čem je Vaše oblast nezaměnitelná/jedinečná oproti jiným/sousedním oblastem?

.....
.....

4) Zkuste oznámkovat následující vlastnosti Vašeho okolí (1 výborné x 5 špatné) a popsat hlavní pozitiva, či negativa jednotlivých vlastností (u osobností zkuste jmenovat).

	známka	Zkuste jmenovat, co se Vám vybaví v mysli (např.: pozitiva, negativa, významná místa, osobnosti atd.).
Životní prostředí		
Historie regionu		
Architektura měst a obcí		
Zvyky a tradice		
Možnosti kulturního vyžití		
Sportovní možnosti		
Ekonomická situace/ trh práce		
Osobnosti regionu		
Dopravní obslužnost obce/ regionu		
Vlastnosti místních lidí		

5) Jaké konkrétní aktivity jsou podle Vás nejdůležitější pro rozvoj Vašeho regionu? .....

.....
.....

6) V čem spatřujete hlavní nevýhody/problémy Vašeho regionu? .....

.....
.....
.....
.....

7) Mohly by se tyto problémy někdy stát důvodem k odstěhování se z nynějšího bydliště?

Určitě ano – spíše ano – spíše ne – určitě ne

8) Pokud se nechcete stěhovat, co Vás nejvíce poutá k oblasti, kde žijete?

(1 – ano, 2 – spíše ano, 3 – spíše ne, 4 – ne. Hodící se zakroužkujte.)

a) zaměstnání	--1—2—3—4--
b) rodina, rodinné zázemí	--1—2—3—4--
c) zachovalé životní prostředí	--1—2—3—4--
d) známí, přátelské vztahy	--1—2—3—4--
e) bydlení	--1—2—3—4--
f) odpovědnost za rozvoj území	--1—2—3—4--
g) nezkušenost, strach z cizího prostředí	--1—2—3—4--
h) další (vypište)	--1—2—3—4--

9) Na prvním místě se cítím být obyvatelem (vyberte pouze jednu možnost).

- a) Evropy
- b) Evropské unie
- c) České republiky
- d) Mého regionu
- e) Mého města/obce

10) Jak moc se zajímáte o dění:

(1 – velmi často, 2 – často, 3 – výjimečně, 4 – nezajímám se. Hodící se zakroužkujte.)

a) v celé Evropě	--1—2—3—4--
b) v Evropské unii	--1—2—3—4--
c) v sousedních státech	--1—2—3—4--
d) v České republice	--1—2—3—4--
e) v jižních Čechách	--1—2—3—4--
f) v regionu Prachaticka	--1—2—3—4--
g) v regionech sousedících s Prachaticemi	--1—2—3—4--
h) v sousední obci/městě	--1—2—3—4--

11) Souhlasíte s následujícími výroky?

(1 – ano, 2 – spíše ano, 3 – spíše ne, 4 – ne. Hodící se zakroužkujte.)

Můj region je odlehlý, leží stranou od řídicích a ekonomických center ČR.	--1—2—3—4--
Můj region leží v pohraničí, což přináší spíše negativní důsledky.	--1—2—3—4--
Sousedství s ekonomicky silným Německem přináší regionu hlavně pozitiva.	--1—2—3—4--
Německá kultura je té naší velmi blízká.	--1—2—3—4--
Existence NP Šumava je pro můj region přínosem.	--1—2—3—4--
Historické zkušenosti nás nutí k obezřetnosti ve vztahu k Němcům.	--1—2—3—4--
Odsun sudetských Němců byl spravedlivý.	--1—2—3—4--
Němci nás považují za „chudé sousedy“.	--1—2—3—4--

12) Myslíte si, že se obyvatelé Vašeho regionu liší od obyvatel jiných regionů ČR? Pokud ano, zkuste prosím uvést, v čem jsou jiní. (Kulturní specifika, gastronomie, zvyky, chování lidí, tradice atd.)

.....
 .....
 .....

13) Jak souhlasíte s následujícími výroky?

(1 –ano, souhlasím, 2 – spíše souhlasím, 3 – spíše nesouhlasím, 4 – ne, nesouhlasím.

Hodící se zakroužkujte.)

„My“, obyvatelé našeho regionu, se lišíme od obyvatel ostatních regionů.	--1—2—3—4--
Obyvatelé jiných regionů považují náš region za okrajový.	--1—2—3—4--
Obyvatelé jiných regionů obdivují náš region.	--1—2—3—4--

14) Kde jste zaměstnán, kde studujete? (obec, okres)

.....

15) Způsob dopravy do zaměstnání /do školy: individuální (autem, na kole) X hromadná X pěšky.

16) Kde zpravidla nakupujete věci denní potřeby? (Např.: potraviny, hygienické potřeby atd.)

obec, okres.....

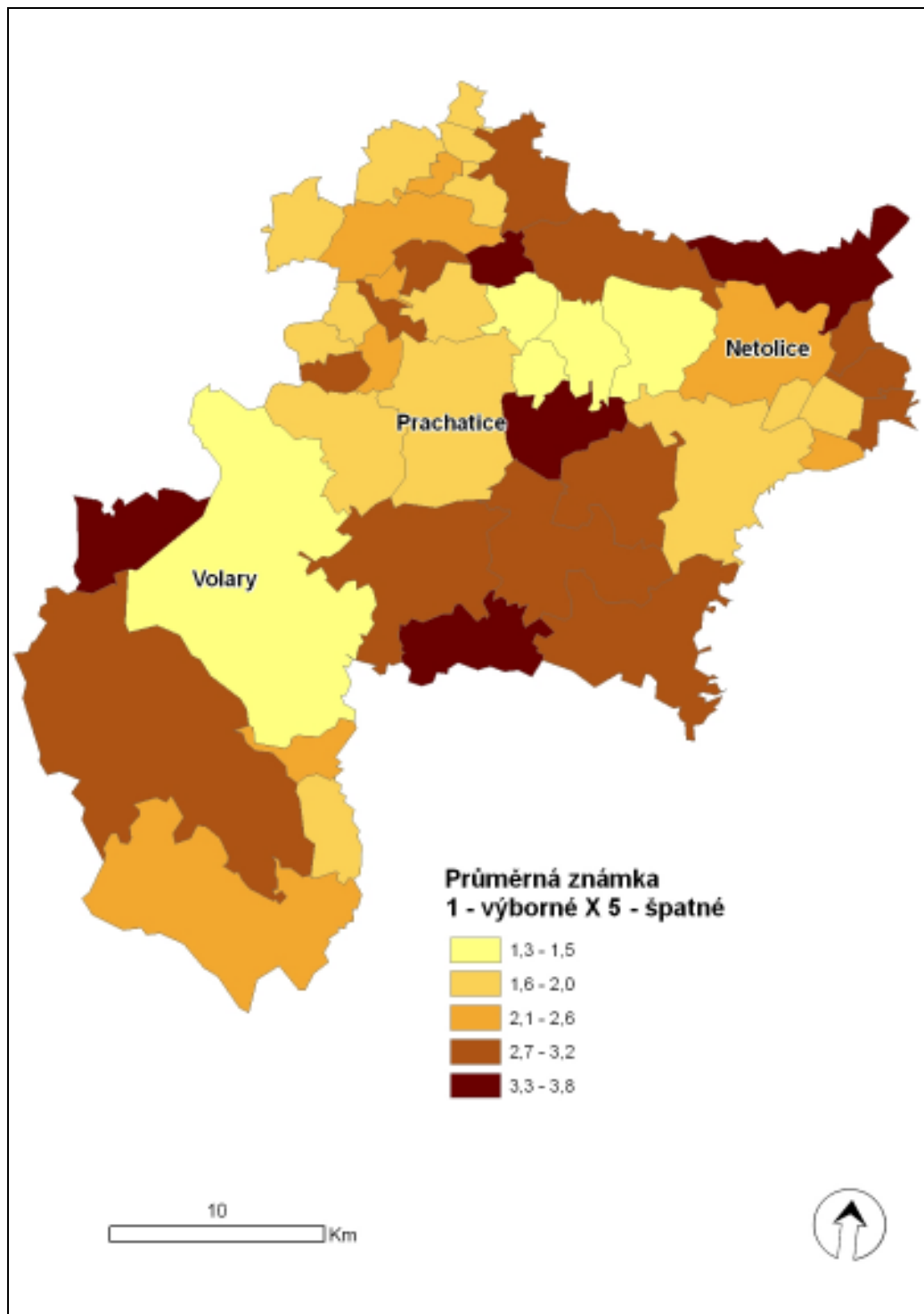
17) Kam jezdíte zpravidla nejčastěji za většími nákupy? (Obec, okres.)

.....
 .....

18) Kam jezdíte nejčastěji za kulturou? (Např.: kino, divadlo, zábavy, diskotéky, živá hudba atd.)

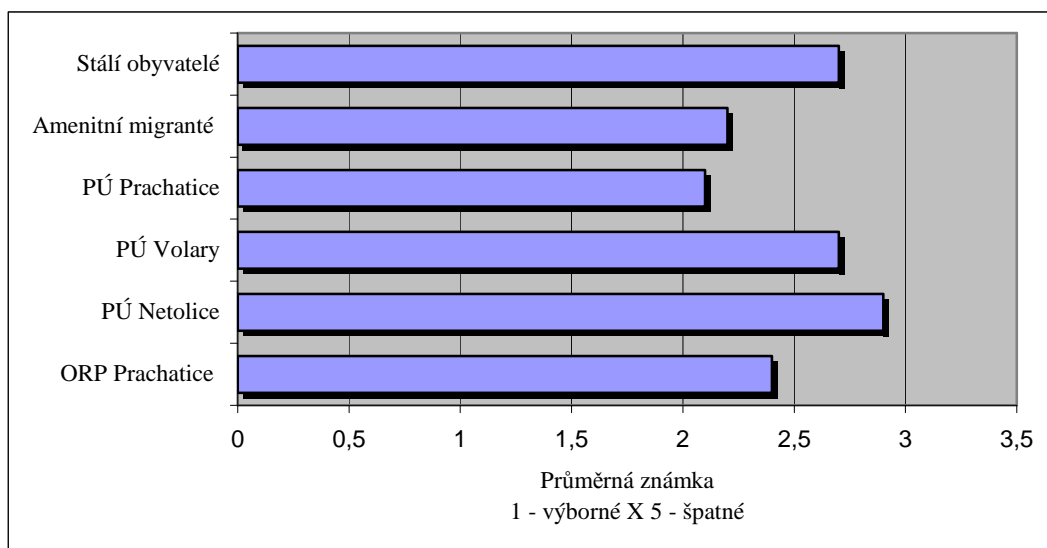
.....
 .....
 .....

Příloha 3: Hodnocení kvality architektury měst a obcí v ORP Prachatice za jednotlivé obce v roce 2009

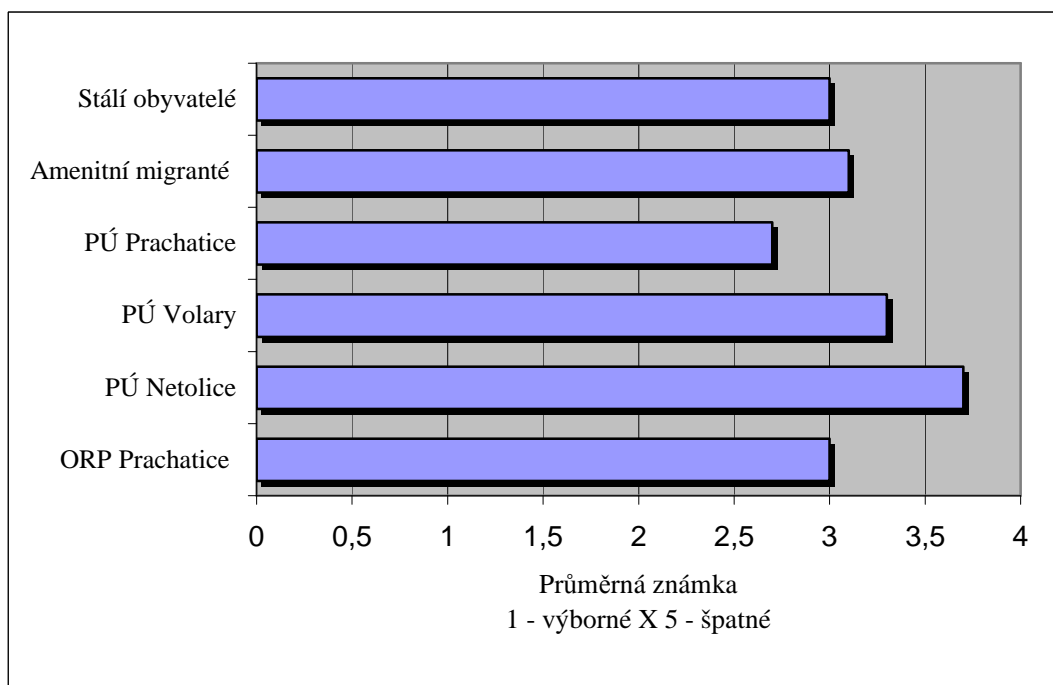
Zdroj: Arc ČR 500, dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Příloha 4: Respondenty hodnocené zvyky a tradice dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

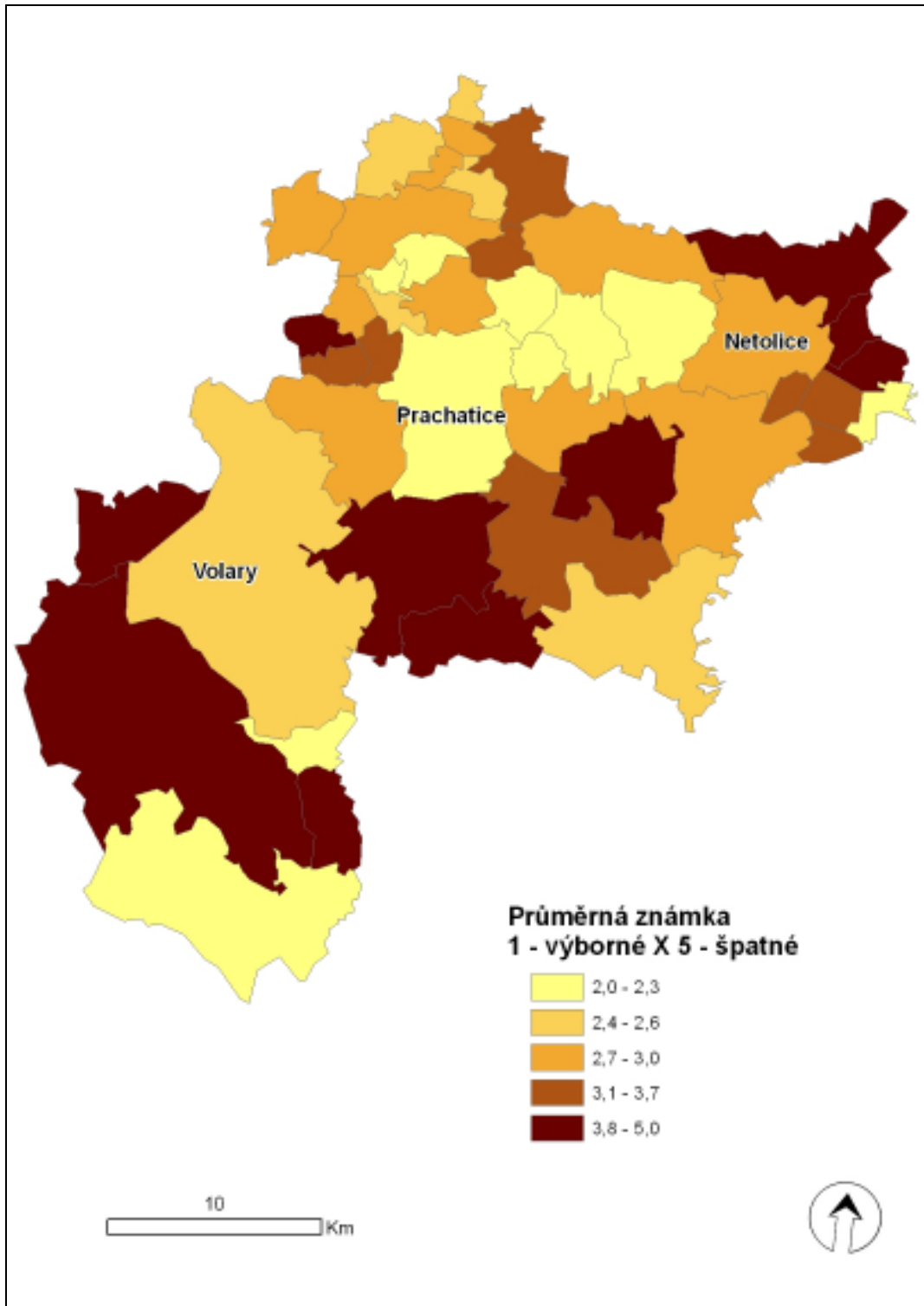
Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Příloha 5: Respondenty hodnocené možnosti kulturního vyžití dle jednotlivých PÚ a typu respondentů v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Příloha 6: Hodnocení možností kulturního využití dle jednotlivých obcí v ORP Prachatice v roce 2009

Zdroj: Arc ČR 500, dotazníkové šetření, vlastní zpracování.